

# KARYS

Kaina 50 ct.

Nr. 42



| M A N E V R U S !

Žibo foto.

## Svarbesni įvykiai prieš 10 metų.

1920 m. spalio mėnuo.

10 d. Lenkai užėmė Švenčionis. Lenkų šarvuotas traukinys atvyko iki Pabradės, bet toliau per sugadintą tiltą vykti negalėjo.

11 d. Nežymus mūsų dalių susidūrimai su lenkais ties Švenčionėliais. Lenkai atstūmė mūsiškius nuo Nemenčino tilto ir jį užėmė. Nukritusio lenkų pusėje Varėnos rajone Bobriškių kaime lakūno leitenanto Kumpio lavoną lenkai atidavė mūsiškiams.

12 d. Lenkai išėjo iš Varėnos ir Perlojaus miestelių.

Mūsiškiai užėmė liniją: dešinysis Nemuno krantas ties Žyvilčiškiais — Merkinė — Mergelės akys ežeras — Dvaralaukė — Dokučajevka — Brokaraistis — Vartavalakis — Pavardaunia — Bobriškiai — Poručiai — Jakėnai — Barteliai — Bekšiai — Valkininkų miestelis.

Apie 1 klm. nuo Zarasų pasirodė latvių žvalgai.

Latviai 1 bataliono jėgomis užėmė Eglaitės stotį ir neleido mūsų turto išsivežti. Visur latviai prisartinė iki buvusios Kuršo gubernijos sienos.

Pradėtas formuoti 1 savanorių pulkas (13 p. pulko branduolys).

13 d. Lenkai pradėjo puolimą Vilniaus — Maišiagalos rajone. Po atkaklių kautynių bare: Bajorai — Bukiškiei — Jaronda — Raskazai — Gelažiai — Popiškiei, — mūsų dalys besikaudamos buvo priverstos atsitraukti į liniją: Šilėnai — Suderva — Lauriniskiai — Voboliai — Povidoniai — Zeliosų ežeras.

Mūsų sargyba prie pat Zarasų sulaukė 4 latvių kareivius.

14 d. Mūsų kariuomenė dešiniajame Neries krante po kautynių atsitraukė iš Sudervos ir Šilėnų miestelių iki linijos: Ringelka — Antomolčiai — Vaiželiškiai — Jurkiškiai.

Giedraičių — Palūšės bare mūsiškiai atsitraukė į liniją: Šnipeliškiai — Popiškiei (ties Inturkės miesteliu) — Ažerinio ežeras — Antaliedžiai — Kaltinėnų miestelis — Palūšės miestelis.

10 p. pulkas pavadintas 10 pėst. Marijampolės pulku.

11 p. pulkas pavadintas 11 pėst. Vilniaus pulku.

12 p. pulkas pavadintas 12 pėst. Kauno pulku.

15 d. 13 val. Trakų rajone po kautynių mūsų dalys buvo priverstos atsitraukti į liniją: Paneriai — Aušiškiei — Panariškiai — Olšeninkai — Sena: Būda — Čukiškiai — Krasna I ir ežerai Galvės — Akmenų — Alsokių — Morgių — Inguro — Spindžių — Drabužos — Senos.

Lenkai užėmė Rykontus ir jų rajone eina atkaklios kautynės.

15 val. mūsų dalys šarvuoto automobilio ir artilerijos pagalba iš keleto kaimų išmušė lenkus. Mūsiškių 4 sužeisti, lenkų 3 pateko nelaisvėn.

17 val. dešiniajame Neries krante lenkai savo puolimą sustiprino. Šiaurėje mūsų siaurasis geležinkelis veikia iki Kaltinėnų. Švenčionėliuose lenkai. Vakare mūsiškiai lenkus iš Švenčionėlių išmušė ir užėmė geležinkelį nuo Švenčionėlių stoties iki Kretonų ežero.

16 d. Švenčionėlių rajone mūsiškiai susirėmimuose su lenkais paėmė nelaisvėn 5 lenkų kareivius, 4 arklius ir 2 vežimu; be to stoty dar 1 garvežį. Lenkai ties Švenčionimis kasa apkasus.

Sudervos rajone mūsiškiai buvo iš kelių kaimų lenkus išmušę ir užėmę Sudervos miestelį, bet vėliau lenkai, sutraukę didesnes jėgas, mūsiškius atstūmė. Kautynėse mūsiškių 1 karininkas užmuštas ir 30 kareivių sužeistų.

Varėnos rajone lenkai užėmė Valkininkų miestelį. Valkininkų stotis dar pasiliko mūsiškių rankose. Lenkai buvo užėmę ir Rudziškių stotį, bet buvo išmušti.

17 d. Dešiniajame Neries krante įvairiose vietose smarkūs su lenkais susirėmimai. 11 lenkų užmuštų ir 6 paimti nelaisvėn.

Lenkai užėmė Švenčionėlius, mūsiškiai atsitraukė šiapus geležinkelio linijos.

Punske įvyko smarkus su lenkais susirėmimas.

18 d. Mūsų lėktuvai žvalgyimo tikslais skraidė maršrutu: Rykontai — Naujieji Trakai — Vilnius — Nemenčinai — Rykontai, grįžo labai sušaudyti, bet nepagadinti.

Rykontų rajone mūsiškiai, puldami lenkus, užėmė ištisą eilę kaimų, bet vėliau lenkai kontrataka mūsiškius priverstė atsitraukti į savo senąsias vietas.

Mūsiškiai paėmė 16 lenkų nelaisvėn, 1 kulkosvaidį ir 6 telefono aparatus su daug kabelio.

19 d. Mūsų žvalgai susirėmė su lenkų žvalgiais Pabradės stoty.

### L. K. Blaivybės Draugijos pranešimas.

*Atgyja vysk. Valančiaus laikai.*

Blaivybei Lietuvoje plėsti prie vyskupijų steigiasi tam tikri blaivinimo centrai, kuriems vadovaus vyskupų skiriami kunigai. Šiomis dienomis blaivybei plėsti Panevėžio vyskupijoje J. E. vyskupas paskyrė kun. A. Lipnicką, o Telšių vyskupijoje J. E. Telšių vyskupas — kun. prof. Juodaitį. Tie kunigai, vyskupų priežiūroje ir su L. K. Blaivybės d-jos žinia, lankydami parapijas steigs L. K. Blaivybės d-jos skyrius, prie kitų organizacijų abstincentų sekcijas, sakys priešalkoholiskus pamokslus, laikys paskaitas, palaikys vyskupijoje visą priešalkolinį judėjimą.

*Priešalkoholiniai kursai.*

Š. m. rugsėjo 28 ir 29 d. Griškabūdyje, vietinio L. K. Blaivybės d-jos skyriaus iniciatyva, buvo suruošti priešalkoliniai kursai. Abi dienas buvo laikomos paskaitos. Kadangi rugsėjo 29 d. vietoje buvo atleidai, tai abi dienas klausytojų buvo labai daug. Iš trijų prelegentų vienas buvo centro deleguotas.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokletijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

# KARYS

## LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XII metai

Kaunas, 1930 — VYTAUTO D. — m. spalio m. 16 d.

Nr. 42 (594)

## Mūsų kariuomenė sparčiai žengia priekin.

*Vyriausiojo štabo viršininko gen. št. gen. leit. Kubiliūno pareikštos mintys.*

Mūsų kariuomenė tai ne svetimas kūnas mūsų tautoj ir valstybėj, bet jų organinė, esminė dalis. Taip yra ir taip turi būti. Visa tai, kas mus riša į vieną kūną, yra sveikintina, nes tai mūsų ištvėrmės ir pajėgumo sąlyga.

Tų ryšių svarbą gyvai jaučiantiems kariams malonu konstatuoti, kad visuomenė kariuomenės gyvenimu ir žygiais domisi. Per šiuos manevrus tikrai pastebėjome didelį gyventojų susidomėjimą kariškais darbais, o kariuomenė patyrė iš jų didelio palankumo. Tai irgi yra ženklas, kad Lietuvos gyventojai savo kariuomenę myli ir ja pasitiki. Savo ruožtu kariuomenė daro visa, kad to pasitikėjimo neapviltų.

Aš esu laimingas, galėdamas pabrėžti, kad šie manevrai ir grynai karišku atžvilgiu pasisekė ir kariuomenės vadovybės neapvylė. Svarbiausias šių manevrų tikslas buvo patikrinti, ar mūsų kariško mokymo metodai yra tikslūs, ar priemonės tinkamai parinktos. Tai buvo, galima sakyti, didesnis praktiškas egzaminas mūsų kariuomenei. Iš tų manevrų dabar štabe daromos išvados. Tai tiek pat svarbus darbas, kaip ir patys manevrai. Reikia smulkiai iširti, kas manevruose pasirodė gera ir kas bloga.

Prie to darbo jau buvo rengiamasi pačius manevrus organizuojant, platų tarpininkų tinklą sudarant. Tarpininkai savo uždavinius atliko rūpestingai, vesdami dienynus ir surinkdami visas pastabas. Visa tai dabar štabe galutinai sistematizuojama ir bus sunaudota. Bendras manevrų išpūdis yra tas, kad mes einame teisingu keliu.

### Kariuomenės moralė.

Šie manevrai parodė, kad mūsų kariuomenės moralė yra tinkamoj aukštumoj, nuotaika stačiai puiki. Po trijų dienų sunkaus darbo ir nelengvų žygių, kai buvo duotas ženklas, kad kariško žaidimo veiksmai yra baigti, tuojau laukuose visur suskambėjo galingos, linksmos dainos. O buvo dalių (atskiros kavalerijos dalys), kurios per 6 dienas padarė apie 500 kil. Iš laukų grįžo kariuomenė savo jėga pasitikinti, pakilusią dvasia. Tai ryškus geros kariuomenės moralės ženklas. Kariuomenės moralės milžinišką reikšmę kiekvienas supranta. Šį faktą pastebėjo ir mūsų vadovybė ir buvę manevruose mūsų svečiai — svetimų kariuomenių atstovai.

Manevrai parodė, kad esame jau gana toli pažengę. Bet savaimė suprantama, vyriausias štabas anaipol nemano, kad būtų galima tenkintis tuo, kas jau pasiekta ir ant laurų pasilsėti. Atvirkščiai, už-



Štai kaip kariaudavo seniau. Kas buvo manevruose, tas aiškiai galės palyginti, koks skirtumas tarp šių dienų ir senovės taktikos. Paveikslėly prancūzai atakuoja anglus ties Dettingenu.

sibrėžta žengti ir nužengti kariuomenės gerinimo ir stiprinimo srityje kur kas toliau. Aišku, kad nedidelė valstybė jokia būdu negali tenkintis vidutinio gerumo kariuomene. Tokios valstybės kariuomenė turi būti ypatingai gerai paruošta ir visais atvejais stipri. Tuomet tik ji savo egzistenciją pateisina.

### Kariuomenės viršininkai ir jų avansavimas.

Gera kariuomenė neįmanoma be gerai paruoštų viršininkų. Vyriausias štabas turi tai galvoje. Aš esu nusistatęs, kad kariuomenės viršininkai - karininkai nesustuoja visą laiką turi būti savo pareigoms ruošiami. Kelias į atsakingas aukštas pareigas turi būti atidarytas ryškiems charakteriams, dorovingumui, gabumams ir moksliniam pasiruošimui bei stažui. Šiomet buvo surengti kursai aukštesiems kariuomenės viršininkams. Po Naujų Metų bus suruošti atitinkami kursai pulkų vadų padėjėjams ir batalionų vadams. Tuo būdu karininkų kadro ruošia dabar sparčiai eina.

Rodos, platesnioji visuomenė nieko nežino apie tai, kad šiemet rugpiūčio — rugsėjo mėnesį buvo praktiškai egzaminai tiems karininkams, kurie ateinantį lapkričio mėn. bus keliami į aukštesnius laipsnius. Tie egzaminai vyko ne klasėje, bet laukuose. Egzaminuojamieji kandidatai į aukštesnius laipsnius turėjo praktiškai įrodyti savo sugebėjimą lauke tinkamai vadovauti kariuomenės dalims. Egzaminus turėjo laikyti visi rikiuotės karininkai, nors jie būtų dirbę štabuose ir įstaigose. Anksčiau į aukštesnį laipsnį buvo keliamas kiekvienas, išstarnavęs skirtą laiką ir turįs gerą atestaciją. Dabar į laipsnius bus keliami tik sėkmingai išlaikę praktišką egzaminą lauke, t. y. įrodę sugebėjimą vadovauti atitinkama dalimi. Pavyzdžiui, kandidatai į kapitonus turi gerai mokėti vadovauti kuopa. Šios rūšies egzaminai buvo padaryti pirmą kartą. Administracijos karininkų avansavimo srityje irgi panašiai elgiamasi. Žinoma, jiems netenka daryti egzaminų lauke, kaip rikiuotės karininkams. Jie dirba daugiau raštinėse. Iš jų darbų viršininkai gali spręsti apie jų gabumus ir tinkamumą kelti į aukštesnį laipsnį.

Kodėl šie egzaminai, kam tas nuolatinis karininkų mokslo ir praktikos žinių tobulinimas, paklauskite? Lengva suprasti, tai daroma tikslu fronte be reikalo nerizikuoti nei vienu kareiviu ir kartu nepraleisti nei vienos tinkamos veikimui galimybės. Vadinasi, fronte dėl viršininko nesugebėjimo neprivalo žūti nei vienas karys ir kartu turi būti sunaudota kiekviena proga suduoti lemiamą smūgį priešui. Šio dėsni besilaikydami, dedame visas pastangas, kad visur būtų „right man in right place“. Todėl labai daug

reikalaujama iš žemesniųjų viršininkų, tačiau dar daugiau iš vyresniųjų.

Šitie egzaminai taip pat parodė, kad mūsų karininkai teisingai supranta savo pareigas ir uoliai jas eina. Iš šių davinų galima tik pasidžiaugti. Vadinasi, didelis daugumas egzaminus gerai išlaikė. Visa tai reiškia, kad mūsų karininkai daug dirba, — dirba savo tiesioginį darbą, ir patys toliau kariškame moksle lavinasi. — Juk faktas, kad šiemet kariuomenės bibliotekose karininkams reikalingų knygų vos užteko. Karo vadovybei tai malonu pažymėti. Reikalinga prisiminti, kad karininkai, ypač rikiuotės, dirba ne taip, kaip civiliai valdininkai — nuo 8-os iki 14 valandos. Jie dirba ir anksti rytą ir po pietų — iki vakaro. Jiems dažnai tenka visiškai atsisakyti ir nuo naktinio poilsio. Nežiūrint to, jie verčiami rasti ir randa laiko mokytis, lavintis, tobulintis. Mūsų karininkų vertingumas yra pagrindas, kuriuo remiasi visa mūsų kariuomenės ir krašto ateitis.

Visų ešelonų vadai, o su jais ir visa kariuomenė, gerai supranta savus uždavinius ir labai yra užimta savo tiesioginiu darbu, įsitikinusi, kad tuo būdu geriausiai patarnaus tautai ir valstybei. Todėl klystų tas, kas manytų, jog mūsų karininkai linkę domėtis klausimais, kurie nepriklauso jų profesionaliai sričiai. Karo tarnybos, kaip darbo srities, gražiausioji ypatybė ta, kad ji reikalauja iš žmogaus visų jėgų ir duoda platų barą geriems palikimams reikštis, neabejotinai naudinga tėvynei forma. Todėl karininkai nejaučia jokio reikalo kariškos kompetencijos ribas peržengti. Karininkų kadras sparčiai tobulėja. Kas nesugeba žengti pirmyn, arba kam mūsų valstybės likimas nėra brangus, tas nustatyta tvarka iš to kadro išskiriamas. Pasišventę kariuomenės darbams karininkai sudaro vieną didelę šeimą, kuri savo vieningume vis labiau ir labiau cementuojasi.

Santykiai tarp karininkų korpuso ir kareivių darosi vis gražesni, nes iš namų atvyksta naujokas atsinešęs vis daugiau tautiško sąmojingumo ir apsišvietimo. Šiandieną, reikia pasakyti, karininkų santykiai su kareiviais yra tokie, kokių dera drausmingai ir gerai kariuomenei. Savo mokslisku išsilavinimu ir pasišventimu tėvynei karininkai sugebėjo kareivių akyse įgyti aukšto autorito ir prisiršimo.

Kareivio auklėjimo ir mokymo darbe vis daugiau pasireiškia ir mūsų puskarininkų kadras. Čia dar plati darbai dirba, bet ir čia jau žymu didelė pažanga.

### Pareigos ir įspūdžiai sargyboje.

*Eil. T. A-is.*

Prie centralinių sargyboj stovėjau,  
Nors ir rugsėjis, bet diena graži.  
Aplink žvalgiausi ir tiesiog žiūrėjau,  
Žingsnis po žingsnio ėjau pamaži.  
Saulė bučiavo veidą, krūtinę,  
Vėjas siūbavo žaliuosius lapus.  
Sudžiūvusios gelės iškilo aukštyn,  
Savo galvelėse sėklas teblaikė.  
Galvą pakėlęs į viršų žiūrėjau:  
Medžių viršūnėj paukštelis čiulbėjo,  
Siūbuodamas linksmas jis supės, žiūrėjo —  
Mano būtybe, matyt, susidomėjęs.

Saugomo sandėlio spynos ir plombos  
Paslaptį kokią savyje turėjo,  
Ir paslaptinai apie tai šnibždėjo,  
Savąją reikšmę primindamos man.  
Atsakomybė nors didelė yra,  
Bet dėl tėvynės tai paprasta kariui.  
Su šautuvu rankoj aš viską apginčiau,  
Kas tik prieš turtą valstybės kėsintus.  
Pareigos, įspūdžiai pynės krūtinėj,  
Ugdė gaivino jas oras grynasis;  
Harmonija tyli gamtos rudeninės,  
Girdė maitino ir plėtė vis juos.

## VIENYBĖ — GALYBĖ.

Iš šito obalsio išaugo ir juo, kaip tvirčiausiu ramsčiu, remiamas ne tik visas mūsų gyvenimas, bet ypatingai kooperacija. Didžiausias ir, galima sakyti, vienintelis mūsų — karių — kooperatyvas yra Ekonominė Karių Bendrovė. Josios tikslas — gerinti medžiaginę ir kultūrinę karių būklę.

Šiandie tasai koperatyvas jau mini dešimties savo gyvavimo metų sukaktuves. Bet kokia organizacija ar įstaiga, susikūrusi sunkiose mūsų gyvenimo sąlygose ir garbingai sulaukusi dešimties metų, jau yra verta susidomėjimo ir rimtesnio įvertinimo. Tuo labiau šiandien tatau tenka pasakyti dėl Ekonominės Karių Bendrovės.

Svarbiausia, kad ji, vos - ne - vos, nežymiai susikūrusi ir gana sunkių savo buities momentų pergyvenusi, šiandie ne tik kad nenyksta, bet smarkiausiai reiškia tendencijos augti ir plėtotis. Šiandie jau ji plati ir išsišakojusi. Turi įvairiausių skyrių: tris visokių dalykų krautuves, rūbų siuvyklą, avalynės siuvyklą, kirpyklą — skutyklą, fotografiją. Ji tais savo skyriais aptarnauja ne tik gausią karių šeimą, bet ir platesnę visuomenę bei civilį vartotoją.

Kalbant taja tema labai svarbu atsiminti, kad kooperatines organizacijas steigiant, nors josios ir

medžiaginių tikslų siektų, bet vis dėlto vadovaujamosi kilnia idėja. Visada dirbama, kad toji kooperatinė organizacija, draugija ar bendrovė jungtų plačias žmonių mases užsibrėžtam tikslui pasiekti, kad atskirų narių interesai bei reikalai sutaptų su visumos narių interesais gamybos vartojimo ar kredito srity, kad visos organizacijos veikimas būtų pagrįstas solidarumu ir nuo to pareitų sėkmingas koperatyvo skleidimasis.

Koperacija be solidarumo, tiek atskirų narių tarpe, tiek organizacijų, visai neįmanoma. Ji liekasi negyva, neveikli — erzacas. Deja, mūsų krašte, ypačiai mūsų, lietuvių, tarpe, labai dažnai bet kurio darbo srity pastebime, kad šioji taisyklė bandoma paneigti, iškraipyti, karikatūra paversti.

Kaip dažnai, kad ir tos pačios Ekonominės Karių Bendrovės gyvenime konstatuojamas liūdnas faktas, kad nėra narių solidarumo, nėra aiškaus ir rimto savo koperatyvo reikalų aptarimo, mažai rodoma iniciatyvos, skubiai, pareigiškai be rimtesnių diskusijų, kritikos, vieną kartą metuose išrenkami vykdomieji organai — ir tuo baigiamas visas narių bei jų įgaliotinių darbas.

Paskui viskas suverčiama valdybai ir tarnautojams. Jei sekasi — gerai, bet jei tik koks blogumas, trūkumai ar nepasisekimas — tuojau piktos



Ekonominės Karių B-vės centrinė krautuve Kaune, Laisvės al. 29.

E. K. B. foto

kalbos, įnirtimas, žalingos paskalos ir, galų gale, pačios organizacijos žeminimas ir jos opinijos pablogėjimas. Vienintelis, ką tuomet vienas kitas narįs teismano padaryti — nueina ir savo pajų atsiima. Ir dabar jaučiasi tikrai vyriškai ir garbingai, kaip pilietis pasielgęs. Argi negalima užuot pašaliantis savo pasipiktinimą liejus, nueiti ir su kuo reikia pasikalbėti, pasitarti, trūkumus nurodyti ir rimtai, be pykčio, įspėti.

Juk ir pačiai valdybai bei direktoriui daug smagiau ir linksmiau dirbti, kai jaučia ir mato daugumos susirūpinimą ir gyvą susidomėjimą bei rimtą kritiką, o ne tik tolimus, iš pašalių, priekaištus ir niekinimą.

Laikas jau suprasti, kad visuomenė bei valstybė tik tuomet taurauja ir sėkmingai savo dvasinę kultūrą kelia, kai turi tvirtus ekonomiškus bei materialius pagrindus, kai visi piliečiai yra taupūs ir kuo mažiausiai visokių spekuliantų ir aferistų išnaudojami.

Ekonominės Karių Bendrovės kaip tik ir yra tikslas kuo pigiausiai ir kuo geriausiai patenkinti visų jos vartotojų medžiaginius reikalus ir tuo pat daugiau palikti pinigų aukštesniems, kultūriniais reikalams. Svarbiausias vartotojų koperatyvo principas — **gera ir pigi prekė**.

Labai daug pinigų, ne savo bendrovės krautuvių pirkdami, mes sumokam įvairiems tarpininkams. Armijos jų iš to minta ir turtėja. Taigi koperatyvo kitas toks pat svarbus tikslas — **atsipalaiduoti nuo visokių tarpininkų**, perkant prekes iš pirmųjų rankų. Kai prekės perkamos pigiau, be tarpininkų, ir parduodamos rinkos kaina, susidaro tam tikras pelnas, kuris ir tenka ne kam kitam, bet pačiam pirkėjui — **dividentu pavidale**. Šit kokie patys svarbieji koperatyvo principai.

Kai mes, visa karių šeima, gyvai ir vieningai

apie savo koperatyvą susispiesim, jis taps daug galingesnis, didesnę apyvartą turės, didesnius užpirkimus galės daryti ir daug sėkmingiau galės kovoti su bet kokia spekuliacija — dirbtiniu kainų kėlimu ir visokių falsifikatų brukimu. Jis tuomet galės net turėti įtakos rinkoj, nustatant prekių kainas. Tai jau bus didelis mūsų darbas ekonomiškame ir kultūriškame valstybės gyvenime, jos gerovei tarnaujant.

Kad tai ne svajonės, o realus dalykas, labai gražiai tai parodo mūsų kaimynų latvių ekonominė karių bendrovė. Ji nepaprastai išgalėjusi Rygoj. Ji konkuruoja su visomis krautuviomis ir rimtai atsiliepia į kainų nustatymą su savo atskirais prekių skyriais. Tai didžiulė krautuviė, joje tarnauja per 100 pardavėjų, o visus reikalus veda tik du karininkai. Prieš didžiąsias šventes — Kalėdų, Velykų — vienos dienos apyvarta siekia ligi 80.000 lt. Prekes gabena tiesiog iš užsienių. Turi savo valtį, vagonus ir didžiulius sandėlius.

Argi mes negalėtumėm pasilyginti, argi mūsų karių šeima mažesnė? Tik daugiau noro, susipratimo ir vienybės.

Visa gal nelaimė, kad mes, lietuviai, labai abejingai, ir net su kai kuria panieka, lyg didžiudami, žiūrim į prekybą, beveik kaip į visai mažai vertingą dalyką. Dėl to didžiulė dalis prekybos nelietuvių rankose. O juk iš prekybos tūkstančiai mūsų šalies gyventojų verčiasi ir ne tik gerai gyvena, bet dar milžiniškus turtus susikrauna.

Tad tegu tas Ekonominės Karių Bendrovės dešimtmetis nepraeina mums veltui ir nelieka tik kaip gražus minėjimas ir skambūs žodžiai. Tegum visus suburia ir sujungia didelian naudingan darban.

Vienybė — galybė!

M.

## Būkime kariais.

Ne tik margasai pasaulis slepia savyje įvairaus luomo žmonių, bet ir mūsų mažasis kraštas. Jų esama: turtuolių, vargšų, mokytojų, stiprių, silpnų ir t.t. Kaip vieni, taip antri, turi savo individualinius gabumus. Skirtumas tas, kad ne visi vienodai moka juos panaudoti. Tiesa. Juk pasitaiko kai žmogus be ypatingų gabumų įgyja pagarbos visuomenėje, tik paveldėtų ir prakaitu įgytų turtų dėka. Didesnė garbė tam, kuris prakaitu — fizine pajėga sukūrė sau laimės laužą. Protas su tuo sutinka!

Bet, kaip ne kiekvienas turtingesnis tinkamai naudoja įgytus turtus, taip stiprus vyras (stipruolis) savo jėgas. Užuot lavinus, tobulinus savo jėgas sporte, sakysim, gimnastikoj, kaip tinka kariui, tos jėgos eikvojamos negeriems tikslams... Pasitaiko karių tarpe ir tokių, kurie, jausdamiesi fiziškai stipresni, skriaudžia kitus, skaldo nekaltiems galvas ir t.t. Tokie dažniausiai didžiūojasi tuo, kad jo, girdi, bijosi ir t.t. Ką gi sakysi, kai panašūs „drąsuoliai“ susitinka šokių vakaruose, gegužinėse, kur nieks jų „darbų“ nemato. Ten į „darbą“ leidžiamas ne vien stiprus kumštis, bet ir ginklas. Paprastai, per tokį sumišimą nukenčia ne vien kalti, bet ir niekuo nekalti žmonės. Pradžios visiems nesusipratimams ir kivirčams nereikia toli ieškoti, ji čia pat: degtinė, merginos, ge-

gužinės ir t. t. Dovanotina būtų, jei tik įvairūs kivirčiai baigtųs barniais, bet, kada peržengiama riba ir ginklas pasirodo rankoj — smerktina! Kiekvienas geras karys šaltai apgalvojęs sutiks su tuo, kad tokiems „kaimo drąsuoliams“ vieta — kalėjime. Panašūs jaunuoliai negali būti laikomi tikrais kariais, nes jie nemoka gerbti kitų — savo draugų, tuo pačiu save, įstatymus ir tą, ką kiekvienas geras karys žino — karių garbę. Kas gi būtų pasaulis, jei visi milžinai, stipruoliai, įvairūs kumštinkai (boksininkai) taip laisvai leistų savo raumenis į darbą. Juk laisvas, ramus pilietis negalėtų nė namie sėdėti. Tam yra pilietinė drausmė, įstatymai, tvarkos ir laisvės saugotojai. Mes, kariai, esam tie laisvės saugotojai ir gynėjai, taigi ir negalime mes patys jos ardyti. Mes privalom būti, kaip V. tarn. statutas reikalauja — pavyzdžiu kitiems. Būdami kitiems pavyzdžiu, negalime ardyti mūsų šeimos harmoningo sugyvenimo. Kam tie barniai, peštynės, pyktis? Jei nuskriaustas esi — kreipkis prie viršininko, ir teisybė bus išaiškinta. Karių tarpe peštynėms nėra vietos. Tai kaimo bernų žemas atgyventas paprotis ir sena liekana. Geras karys, nesusipratimui įvykus, moka ją likviduoti. Dar kartą primenu, kad neteisingai panaudota fizinė jėga, neminint pasekmių, daro žalą kitiems, gėdą pačiam ir visai kariuomenės šeimai.

Ltn. J. B.

# Čekoslovakiją prisiminus.

(Dvyliktųjų jos nepriklausomybės sukaktuvių proga).

## I.

Tai kas gi toji šalis, kurios kariuomenės atstovus teko mums matyti š. m. rugsėjo mėn. 7—11 dienomis?



Čekoslovakų valstybės didysis ženklas.

Visų pirmausia tai pustrėčio karto didesnis nei Lietuva žemės gabalas, nepaprastai turtingas aukštais kalnais, plačiomis upėmis, žaliuojančiais miškais ir bendrai turtinga gamta.

Jo didžiuliuose miestuose, raudonstogiuose bažnytkaimiuose ir tirštai gyvenamuose kaimuose laikosi vakarų slavų broliška padermė: čekai, moravai ir slovakai.

Ilgus amžius smaugė juos austriškai-madjariška okupacija, įvėlė jų tarpan apie 4 milijonus svetimo gaivalo, tačiau prigimtas anų žmonių atsparumas savąjį tautiškumą puikiai išlaikė. Ir šiandien, kai baigiasi dvylikti jų nepriklausomo gyvenimo metai, čekoslovakai turi moralės teisės pasigėrėti ne tik 14 aukštųjų mokyklų, per 600 specialiųjų ir aukštesniųjų mokymo įstaigų, bet net arti 20.000 vidurinių ir liaudies švietimo įstaigų.

Toje milžiniškoje, įvairios paskirties ir tikslo organizacijoje mokosi daugiau ne 1.700.000 čekoslovakų jaunuolių — būsimų savojo krašto gynėjų.

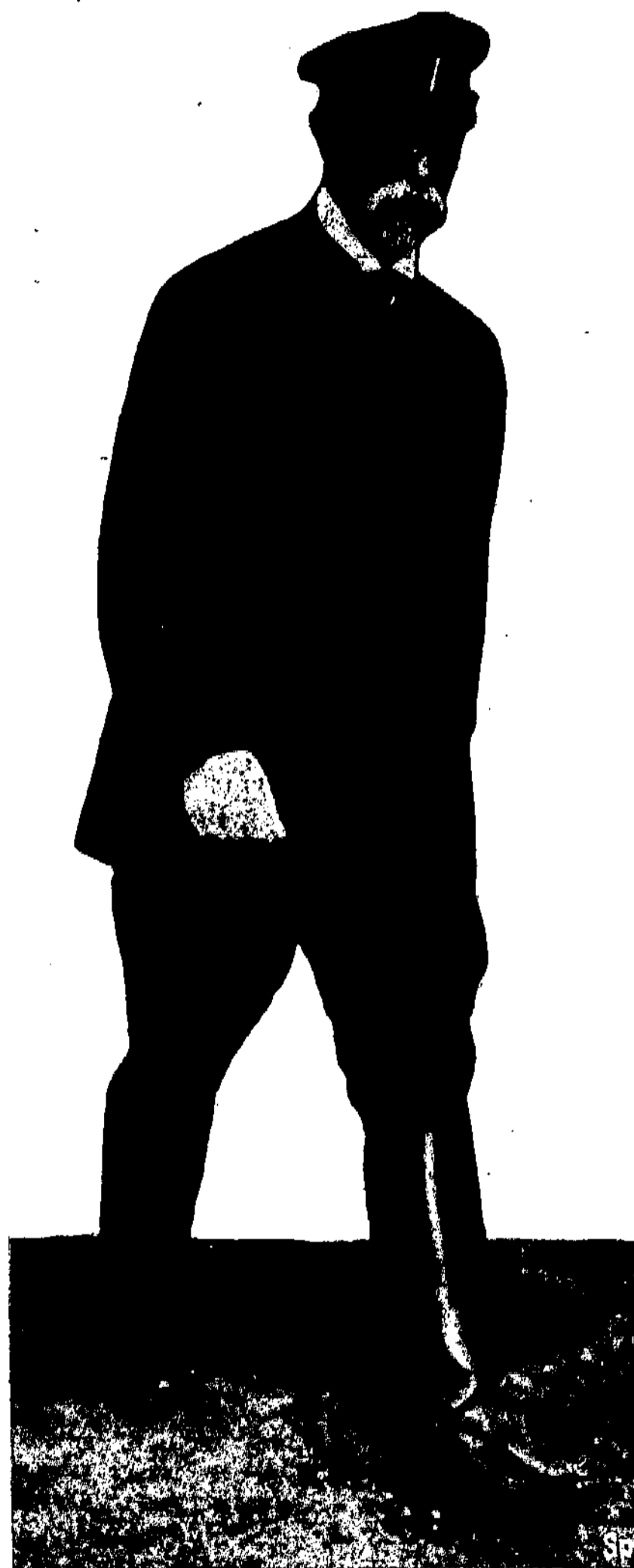
Turtinga Čekoslovakija ir savo pramone, didžiuliu geležinkelių ir telefono-telegrafo tinklu, gerai joje pastatytas žemės ūkis, turi jina nemaža geležies ir akmens anglio, pagaliau lanko ją viso pasaulio turistai, net ligoniai gausiai vyksta į pagarsėjusius kurortus pasigydyti.

Pagaliau arti 14 milijonų įvairiakalbių Čekoslovakijos gyventojų ramiai tvarkosi nuo 1918 metų spalio 28 dienos įsiteisėjusios respublikos įstatymais. Tuos įstatymus leidžia parlamentas ir senatas, o valdžios darbus atlieka valstybės prezidentas ir ministrų kabinetas.

Istorija mini čekus, nustojus nepriklausomybės 1620 metais. Nuo tos dienos tauta pradeda griežtai kovoti su savo priešais — vokiškais Habsburgais\*). Tose kovose daug žūva kilniausių vyrų, bet vakarų slavų kraštas austrams suvokietinti vis dėlto nepa-

vyksta. Priešingai, kilnus jų tautiškumas kasdien įgyja vis naujų ir naujų teisių.

Galų gale, dar prieš mūsų „Aušros“ ir „Varpo“ gadinę, t. y. 1862 metais vienam garbingam už Čekijos laisvę kovotojui, daktarui Tyršui, pavyksta suorganizuoti žinomą visiems „Sakalo“ draugovę. Iš pradžių jisai pritraukia kultūros ir fizinio lavini-

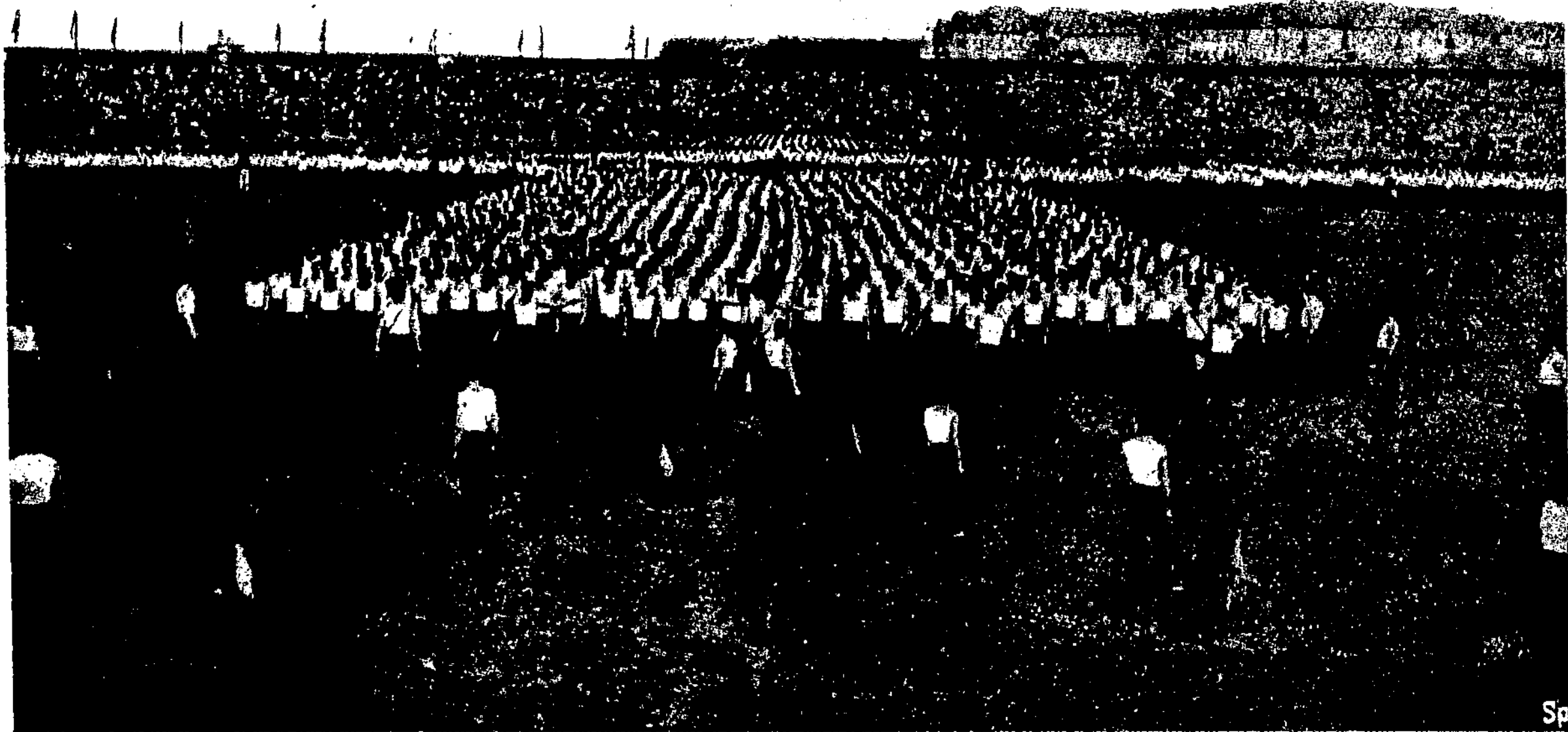


T. G. Masarykas—Čekoslovakų respublikos prezidentas.

mosi darban vos 75 narius, bet kasmet, nepaisant austrų valdžios persekiojimų, sakalų skaičius didėja. Taip antai, 1872 metais čekai jau turi 72 „Sakalo“ skyrius su 7191 dalyvių, 1894 metais tų dalyvių yra per 36.000, o prieš didįjį karą sakalai turi arti 200.000 narių!

Taigi tie sakalai ne tik fiziškai lavinosi, bet ir energingai prisidėdavo prie čekų tautinės sąmonės kėlimo, sistematiškai platindami savąją spaudą, palaidydami savuosius teisėtose valdžios savivaldybėse, pagaliau veikdami priaugantį jaunimą ir moksleivius. Žodžiu, sakalai prieš didįjį karą tapo viena tvirčiau-

\*) Viešpatavusi senojoje austrų imperijoje karalių giminė,



Sakalų žygis 1920 metų VII-os šventės metu

sių ir rimčiausių čekų priemonių nelygioje su priešais kovoje už laisvę.

Bet ir šiandien tie sakalai gyvi, ir dar kaip gyvi! 1924 metais jų buvo pusė milijono su viršum, o dabar „Sakalas“ virto tikra čekoslovakų laisvės tvirtovė ir rimčiausiu jų kariuomenės padėjėju.

## II.

O kaip gi dabar atrodo iškovojusį Čekoslovakijai nepriklausomybę kariuomenė?

Taikos metu laikoma joje 150.000 vyrų, suskirstytų į kelioliką pėstininkų divizijų ir keletą raitininkų brigadų. Dabartinė valdžia kasmet šaukia karo tarnybon keliasdešimt tūkstančių naujokų, todėl karui ištikus, Čekoslovakų respublika gali sudaryti galingą milijoninę armiją, kuriai be rimtesnio vargo teks savasai kraštas apginti.

Armijos darbą lengvina dar toji aplinkybė, kad čekai patys gali sau pagaminti ne tik maisto, pašaro, apdaro, bet įvairių pabūklų, lėktuvų ir aplanai reikalingos karui techniškos medžiagos.

Čekoslovakų taikos meto pėstininkai suskirstyti į 48 pėstininkų ir 4 kalnų pulkus. Yra be to dar 10 pasienio batalionų. Kai kurie pėstininkų pulkai pažymėti garbingiausių čekų tautos didvyrių vardais. Kaip antai: 1-sai p. pulkas vadinasi Jono Huso, 3-sai — Jono Žižkos, 5-sai — T. G. Masaryko ir taip toliau.

10 kavalerijos pulkų pėstininkams irgi neapsileidžia. Pirmasai pavyzdžiui, vadinasi — Jono Iskros, antrasai gavo Sibirijos vardą, kurį parsiavežė, matomai, iš čekoslovakų legionų kovų Sibire ir t. t.

Turtingi čekai inžinerijos kariuomene, aviacija, bet ypač stipri pas juos artilerija. Yra joje lengvų, kalnų, sunkių, sunkiausių ir priešaviacinių tipų pabūklų.

Gražiai pastatytas Čekoslovakijoje ir kariškas mokslas. Be aukščiausios kariškos mokyklos, vadinamos generalio štabo akademija, kurioje leidžia čekoslovakai ir mūsų karininkams mokytis, priskaitoma dar 14 įvairių specialių karininkams mokyklų. Maža to, yra daug kursų ir mokyklų įvairiems puskarininkiams lavinti, specialistams — eiliniams gaminti; neužmiršti, pagaliau, net atsarginiai.

Iš senų senovės čekai pasižymi muzikališkumu, todėl mažiausia penkiom dešimtim kariškų orkestrų papildyti pas juos įsteigta ir karo muzikos mokykla.

Žodžiu, darbas čekų kariuomenėje eina labai smarkiai ir dargi jų buvusieji priešai pripažįsta, kad besiruošianti gintis Čekoslovakija yra labai rimta jėga, su kuria žaisti pavojinga.

Čekoslovakų kareivis sudaro miklaus, gerai prasilavinusio jaunuolio įspūdį. Neraštingų čekų ir moraviečių visai beveik nėra, o kareivių skaityklose rasi daug rimtai galvojančių ir apsiskaičiusių vyriokų. Atliekamu laiku jie mėgsta pažaisti futbolu, linksmai padainuoti ir nebeatskiriama nuo kariško gyvenimo armonika „pazulinti“.

Savo santykiuose su civiliais čekų kareiviukas labai mandagus; inteligentiškos mergaitės noroms su juo vaikšto, nes jis visad švarus, gražiai apsitašęs ir žavi jas savo kavalieriškumu.

Kiek kartų man teko kadaise su Čekoslovakijos kareiviukais susidurti, jų gyvenimą kareivinėje ir gatvėje stebėti, tiek kartų mačiau drausmingą, klusnų, o svarbiausia, švaron ir tvarkon palinkusį karį ir karštai mylintį savąjį kraštą pilietį.

Prisimenu kartais ilgus rytų Čekijos plentus, raudonus bažnytkaimių stogus, jausmingą čekiškai-slavišką dainužę, ir man malonu, kad ana simpatiška, aukštai kultūringa tauta džiaugiasi dvyliktais nepriklausomo gyvenimo metais...



Čekoslovakijos kariuomenės variklinis pabūklas (kalibro 30,5 cm.).

### III.

Tačiau baigdamas šiuos kelius posakius apie Čekoslovakų valstybę, negaliu praleisti progos nepaminėjęs to vyro, kurį milijonai čekų valstybės gyventojų vadina *laisvės tėvu*, o kultūringas pasaulis kilnios minties ir garbingo mokslo skelbėju.

Tasai vyras yra *Čekoslovakų respublikos prezidentas, profesorius d-ras T. G. Masaryk!*

Dar šiandien, jau kelintą kartą, bevartaliuodamas kai kuriuos jo raštus, stebiuos šito žmogaus dvasios galybę. Kiekviena eilutė, kiekvienas jo žodis reiškia nepailstamą, tvirtą tiesos ir teisybės siekimą. Neveltui milijonų troškimu ir noru jis ligi gyvenimo galo pastatytas čekų respublikos viršūnėn: mat, jis tikrai buvo savų žmonių tėvu, mokytoju ir auklėtoju, o Čekoslovakų respublikos vyriausiu kūrėju.

Masarykas eina dabar 81-us gyvenimo metus... Kelias ilgas, vargo ir kentėjimų, pavojaus ir laimėjimų kupinas...

Gimė jisai 1850 metais, dvaro darbininko troboje. Jo tėvas, neturėdamas lėšų, nusprendė atiduoti vaiką pas vietinį kalvį, kad nors šio tokio amato pramoktų, tačiau aplinkybės taip susidėjo, kad T. Masarykas pasidarė liaudies mokytojo padėjėju.

Truputį vėliau mes jį matome bebaigiantį Vienos (austrų sostinės) gimnaziją, o 1872 metais Masarykas jau stoja to pat miesto universitetan.

Baigęs universitetą ir gavęs daktaro laipsnį, jisai lieka universiteto profesorium ir, gerai mokėdamas senas, atseit graikų ir lotynų kalbas, susišneka ir rašo: lenkiškai, rusiškai, prancūziškai ir angliškai. Nereikia užmiršti, kad be gimtosios slovakų ir čekų kalbos, jis dar puikiai moka vokiškai ir laisvai kalba pietų valstybių tarmėmis.

Tuo būdu įgijęs mokslingumui galingiausią įrankį, Masarykas pradeda atkaklią kovą dėl savojo krašto laisvės, o vėliau ir nepriklausomybės.

1882 metais jis jau profesoriauja Prahos universitete ir nuolatos kelia čekoslovakų klausimą. Jo paskaitos, straipsniai, raštai pilasi kai vanduo — ir vis už laisvę, už tiesą. Nei valdžios persekiojimai, nei savųjų apsileidimas, kartais net panieka nebesustabdo jo darbo.

Galų gale jis sukuria ištisą savųjų pasekėjų, vadinamų *realistais*, mokyklą ir tampa išrinktas į

Austrijos parlamentą. Čia jo veikimas pasireiškia dar plačiau, ir apie jį išgirsta Europa.

1913 metais Masarykas pirmininkas protesto komisijos, kuri reikalauja iš austrų valdžios gražinti sistematiškai naikinamą čekų savivaldybę.

Bet šit atūžia didysis karas. Austrijoje prasideda atkaklus čekų persekiojimas: žmonės šaudomi, kariami, frontan siunčiami. Pačiam Masarykui gresia austrų budelių kulka ar kilpa...

Tuomet, savąją gyvastį paneigdamas, jis persikelia užsienin, kad Antantos pagalba sukurtų vargstančiai tėvynei nepriklausomybę. Ir kur tik jis nebuvo? Jis aplanko Amerikos valstybės prezidentą, tariasi su tuometiniais Anglijos, Prancūzijos, Italijos ir Rusijos užsienių ministeriais ir visur savuosius buria krūvon. Tuo būdu jo energijos ir pastangų dėka susikuria ištisos čekoslovakų divizijos-Rusijoje, brigados — Italijoje, o pulkai — Prancūzijoje. Visada jam grėsia pavojus, mirtis, tačiau būsimas Čekoslovakijos valstybės valdytojas nieko nepaiso.

Pagaliau karas baigiasi, ginkluoti čekų pulkai grįžta tėvynėn, kuri 1918 metų rudenį pasiskelbia nepriklausoma. Masarykas vėl jos priekyje, vėl veda kovą už jos gyvybės išlaikymą, vėl jo balsas girdėti pasaulinės taikos konferencijoje.

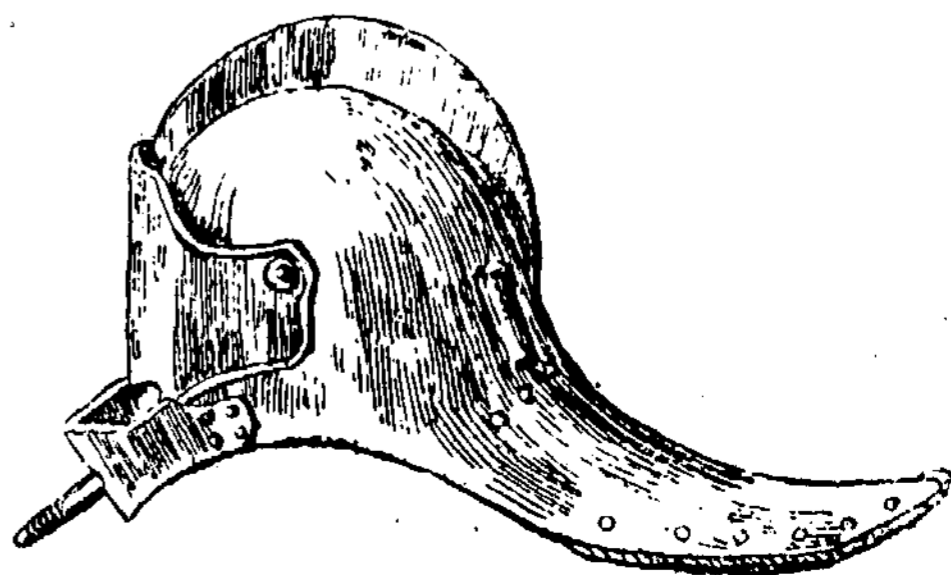
Todėl jį čekoslovakai ir išrinko „amžinu“ prezidentu, todėl jo garbingo kelio antrasai galas tęsiasi karališkuose Prahos rūmuose...

Taip dirbo ir šiandien dar dirba šitas nepaprastas tiesos ir laisvės skelbėjas...

Aukštai iškilo Masaryko kilnių pastangų, šviesių minčių ir gražaus darbo skydas... O tame skyde, kurį žmonių valia tvirtai prikėlė karališkos Prahos rūmų bokšte, spindi jo žodžiai:

„*Tarnauk respublikai, tarnauk jos žmonėms, tarnauk žmonijai!*“

S. Zaskevičius.



**Kariuomenėje daugiau negu kur kitur reikia žinoti savo pareigas ir teises.**

## Ekonominės karių bendrovės dešimtmetis.

1920. X. 16 — 1930. X. 16.

Šių metų spalio mėnesio 16 d. sukanka lygiai 10 metų, kai įvyko Ekonominės Karių Bendrovės narių steigiamasis susirinkimas.

Ekonominės organizacijos idėja mūsų karininkų tarpe pasireiškė bent metais prieš bendrovės įsteigimą. Dar 1919 metais buvo prie-

draž centralinių kar. įstaigų karininkų įgaliotinių susirinkimą, kuris nutarė įsteigti karininkų ekonominę organizaciją — kooperatyvą. Šiam darbui varyti buvo išrinkta penkių asmenų komisija, būtent: majoras Byla (dabar pulkininkas atsargoj) vyr. leit. Papečkys (da-

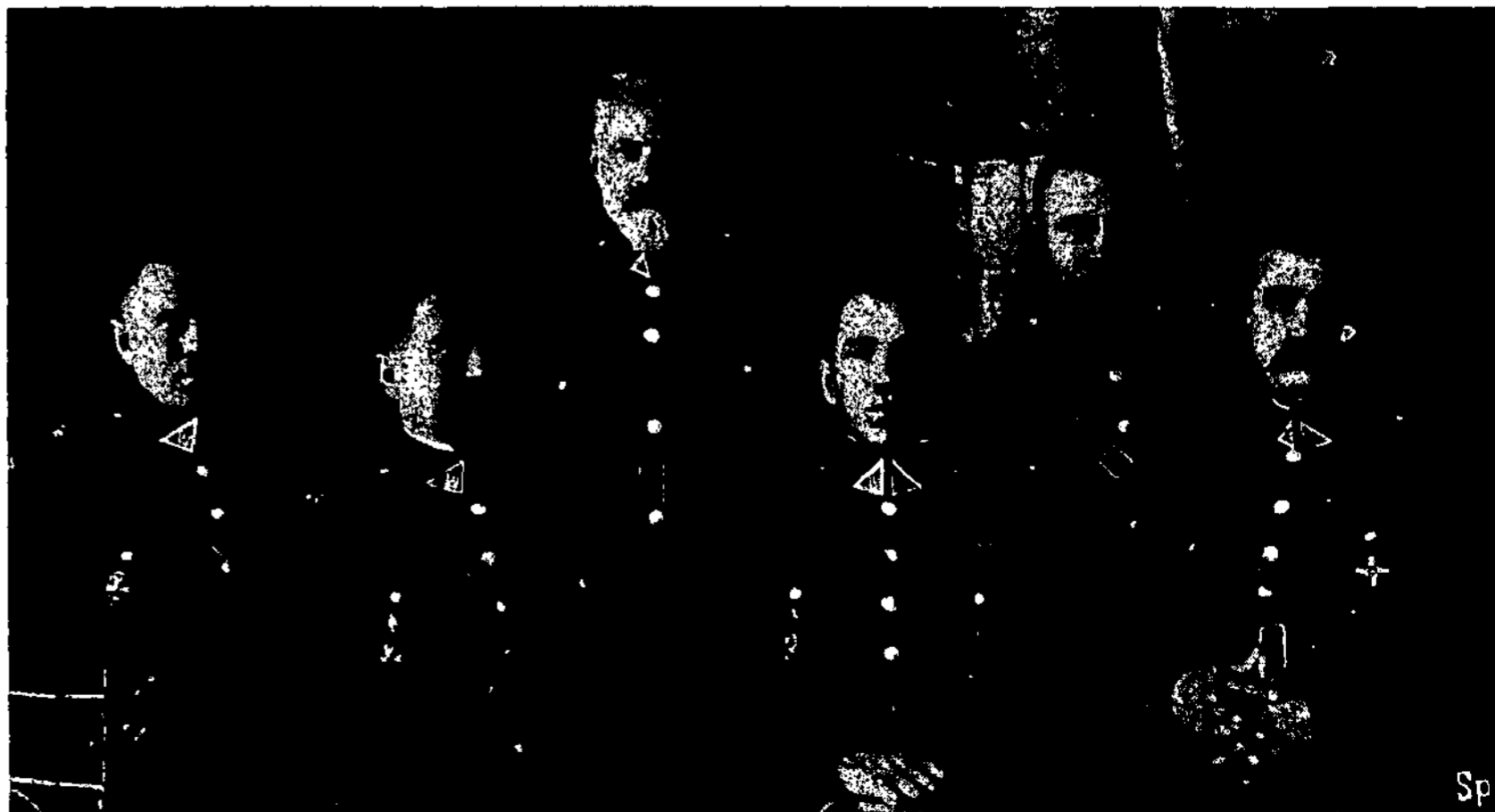
tų susirinkimų buvo nutarta kreiptis į krašto apsaugos ministerį ir vyriausiąjį karo vadą, prašant savo darbui pritarimo. Ir štai čia šiuo reikalu buvo gauta pirmoji viršininko rezoliucija, kurią ištiesai išrašau: „1) Tveriamąją Sąjungą pavadinti taip: „Kariška Ekonominė Bendrovė“. 2) Nariais gali būti karininkai, karo valdininkai ir esamieji karo žinyboje samdyti valdininkai. 3) Bendrovė turi būti organizuota akcinės bendrovės pamatais. 4) Tais pamatais prie bendrovės gali būti įsteigtas „klūbas, valgykla ir skaitykla“ L. 5/11—20 m. Charakteringas šios rezoliucijos trečiasis punktas, kuris suteikė būsimai bendrovei ne kooperatyvo, o akcinės bendrovės formą, nors gyvenime ši forma ir neprigijo. Kalbamoji rezoliucija buvo griežtai nesuderinama su pageidaujamos organizacijos siekimais, todėl kitam komisijos susirinkime buvo nutarta tą klausimą atidėti tolimesniam laikui, o svarstyti vien „Kariškių Krautuvės“ likimo klausimą, nes intendantūra galutinai atsisakė tą krautuvę laikyti. Taigi pasirėmus Lietuvos Kariuomenei Įsak. 150 Nr. 7 § (Šiuo įsakymu buvo liepiama įsteigti dalyse Karių krautuves) buvo nutarta prašyti krašto apsaugos ministerį ir vyriausįjį karo vadą įsteigti krašto apsaugos ministerijos centraliniu įstaigų kariams tarnautojams valdžios lėšomis krautuvę. Šis komisijos prašymas 1920 m. vasario 19 d. buvo



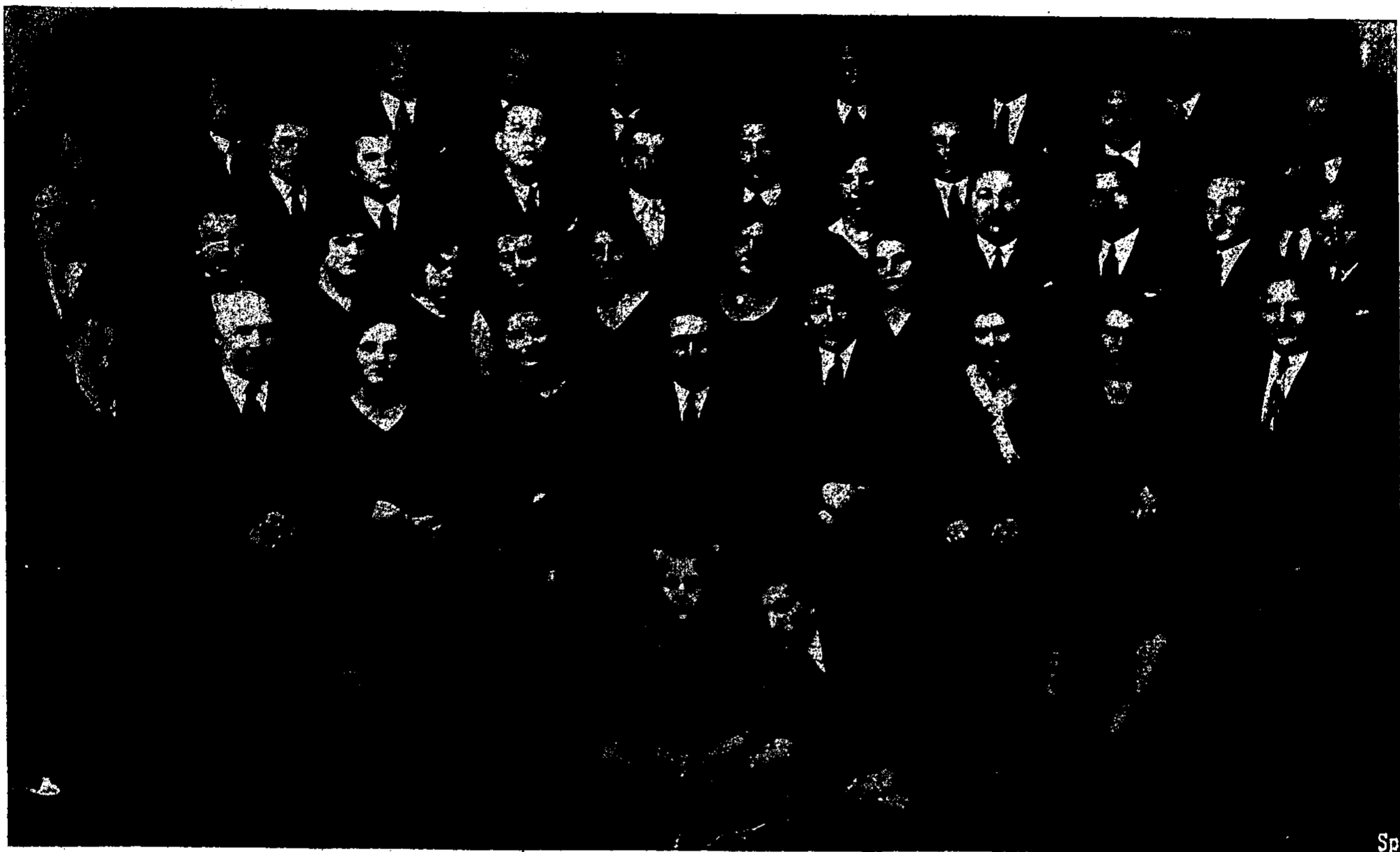
Pirmoji Ek. Kar. B-vės valdyba, priedabos komitetas ir tarnautojai. — Sėdi (iš kairės): pulk. ltn. Augustauskas, kpt. Stebulis, ats. pulk. ltn. Papečkys, ats. gen. Kubilius, — pirmasis valdybos pirmininkas, ats. kar. vald. Tarasevičius, pulk. gyd. Sližys; stovi (iš kairės): tarnautojas Statulis, mjr. Laucevičius, mjr. Ardickas, ats. kar. vald. Gudaitis ir tarnautojas Budrys. E. K. B. foto.

kariuomenės intendantūros įsteigta vadinamoji „Kariškių krautuvė“, kurios svarbiausias uždavinys buvo išdavinėti karininkams, anais laikais duodamą, kareivio maisto davinį, arba kaip tuomet vadindavo — „pajoką“. Kad „Kariškių Krautuvė“ teisingai veiktų, karininkai turėjo prie jos renkamą kontrolės organą, kuris buvo vadinamas „Kariškių Krautuvės Komisija“. Ši komisija žiūrėdavo, kad nustatytas davinys būtų teisingai ir tvarkingai išduodamas. Tuo komisijos darbas ir baigdavosi, nors jos uždavinys buvo perimti iš kariuomenės intendantūros „Kariškių Krautuvę“, tačiau dėl visos eilės priežasčių krautuvės perimti neįstengė. Ilgainiui karininkai įsitikino, kad „Kariškių Krautuvė“ savo organizacija nepajėgs tinkamai aprūpinti ekonominių karininkų reikalavimų, kurie diena iš dienos didėja. Be to, prekių brangumas ir jų rūšies blogumas verste vertė karininkus susiburti į ekonominę organizaciją, kuri sudarytų šiokią tokią atsparą prieš dirbtiną kainų kėlimą ir prekių rūšies blogumą. 1920 metais sausio 26 d. karininkų rinktoji komisija prie „Kariškių Krautuvės“ sušaukė ben-

bar pulk. leit. atsargoj), karo valdininkas Laucevičius (dabar adm. majoras), karo vald. Kudarauskas ir karo vald. Krukauskas (dabar abu adm. kapitonai). Ši komisija atliko visus paruošiamuosius darbus būsimai karininkų ekonominei organizacijai įsteigti. Tuo tikslu komisija darydavo susirinkimus, kviesdavo į juos atskirus karininkus, kurie savo praktiškais patarimais daug padėdavo. Viename



Dabartinė Ek. Kar. B-vės valdyba ir revizijos komisija. Iš dešinės: pulk. ltn. Butkevičius ir mjr. Gurevičius — valdybos nariai, pulk. ltn. Bobelis — vald. pirm.; mjr. Valentinavičius — rev. kom. narys, pulk. ltn. Bukevičius — rev. kom. pirm., mjr. Šlepetys — rev. kom. narys. E. K. B. foto.



Ekonominės Karių B-vės tarnautojai. Centre sėdi bendrovės direktorius ats. gen. ltn. Mykolas Velykis, greta jo iš kairės — centrinės krautuvės kasininkė, ponja O. Grosienė, iš dešinės bendrovės buhalteris, A. Baliūnas. E. K. B. foto

patenkintas: buvo paskirtas vienas etatinis valdininkas ir du kareiviai krautuvei vesti. Už patarnavimą jokių procentų neėmė. Vėliau paaiškėjo, kad trijų krautuvei maža, todėl 1920 m. vasario 26 d. buvo paskirti dar trys kareiviai. Pagaliau, 1920 m. birželio 9 d., jau generolui Kubiliui (dabar atsargoje) komisijos pirmininku esant, buvo patvirtinti Kariškių Krautuvės etatai, kurie priskirti prie tiekimų valdybos. Turint jau krautuvės etatus ir parinkus tinkamą personalą, buvo susidurta su dviem stambiom kliūtīm, kurios vėl darbą trukdė, būtent: 1) lėšų klausimas, 2) buto klausimas.

Darant paruošiamus darbus, buvo tikėtasi gauti — pašalpą arba blogiausiu atveju paskolą, bet teko apsigilti: nei pašalpos, nei paskolos nieks nedavė. Buto reikalai pavyko šiaip taip sutvarkyti, nes laikinai buvo leista patalpinti krautuve buvusioje rusų pulko cerkveje (kur dabar Karo muziejus). Kiek vėliau buvo užimtas butas buvusios intendantūros krautuvės (Laisvės al. 34 Nr.), kur dabar Ekonominės Karių Bendrovės siuvykla.

Turint galvoj neišspręstą lėšų klausimą, 1920 metais liepos 9 d.

vėl buvo sugrįžta prie tos nuomonės, kad kuo greičiausiai reikia įsteigti ekonominę karių organizaciją kooperacijos pamatais. Surinkus iš stojamųjų narių pajus, susidarytų tam tikras kapitalas, kuris bus krautuvės atidarymo pradžia. Tačiau, kad steigiamoji organizacija turėtų juridinį pamatą ir kad būtų galima pajus rinkti, pirmiausia tam reikalui turėjo būti įstatai, kurie būsimos organizacijos formą išreikštų. Todėl tam pačiam susirinkime buvo išrinkta komisija Kariškos Ekonominės Bendrovės įstatų projektui pagaminti. Komisijon įėjo generolas Zarinas, pulkininkas Šalkauskas ir kapitonas Papečkys. Įstatų projektą gaminant daugiausia pasidarbavo generolas Zarinas ir kapitonas Papečkys, kuriems Kariškių Krautuvės Komisija savo posėdyje 1920 m. rugsėjo 4 d. išreiškė padėką.

1920 m. rugsėjo 14 d. krašto apsaugos ministeris pulk. leit. Žukas (dabar pulkininkas atsargoj) patvirtino pirmuosius Ekonominės Karių Bendrovės įstatus. Vadinausi, ekonominei karių organizacijai buvo padėtas juridinis pamatas. Be visų sunkumų „Kariškių Krautuvei“ teko pergyventi ir evakua-

cijos nuostolius, kurie susidarė už paliktas Vilniuje prekes iš viso 17.995 auks. 85 skatikai. Šie nuostoliai „Kariškių Krautuvei“ padarė didelę žalą. Tačiau, turint jau įstatus, darbas buvo varomas toliau, ir toji pati Kariškių Ekonominės Bendrovės Kuriamoji Komisija savo posėdyje 1920 metų spalio 12 d. nutarė susaukti *Steigiamąją* Ekonominės Karių Bendrovės susirinkimą, kuris įvyko 1920 metais spalio mėn. 16 d. Todėl ši data laikoma Ekonominės Karių Bendrovės *įsteigimo* diena, nes tą dieną, pasiremiant patvirtintais įstatais, buvo išrinkti valdomieji ir kontroliuojamieji organai ir tai organizacijai buvo duota visai specialė darbo kryptis. Į pirmąją Ekonominės Karių Bendrovės Valdybą buvo išrinkti: generolas leit. Kubilius (dabar generolas atsargoj), kapitonas Papečkys (dabar pulk. leit. atsargoj), karo vald. Augustauskas (dabar adm. pulk. leit.), karo vald. Laucevičius (dabar adm. mjr.), kapitonas Keturakis..

Steigiamam susirinkime dalyvavo 35 nariai iš tuo laiku buvusių 66 narių. Daug praėjo laiko ir daug buvo padėta darbo, kol Eko-

nominė Karių Bendrovė susilaukė steigiamojo susirinkimo ir kol dabartine savo forma ji buvo įsteigta, nes jau nuo 1920 metų pradžios buvo daryta konkretūs pasirušimai seniai gimusiai idėjai galutinai realizuoti, bet įvairių priežasčių dėliai vis nesisekė. 1920 metais spalio mėnesio 16 dieną pradėjus Ekonominei Karių Bendrovei veikti dabartine savo forma, vėl buvo sutikta daug stambių kliūčių, kurios trukdė normalų prekybos plėtimąsi. Stambiausia ir pamatinė kliūtis, kuri visuomet buvo ir dabar yra, tai pagrindinio kapitalo trūkumas. Kiekviena prekybos įmonė tik tuomet gali visai nekliudomai savo operacijas plėsti, kai nejaucia apyvartos kapitalo trūkumo, kai vieną ar kitą prekybos operaciją gali laisvai atlikti. Ekonominė Karių Bendrovė savo darbo pradžia jokie kito kapitalo neturėjo, kai tik pajų įnašus, kurių Bendrovės įsteigimo metu buvo vos 6.600 auksinų, nes iki Bendrovės įsteigimo dienos viso buvo įsirašę tik 66 nariai ir kiekvienas įnešė po 100 auksinų. Be to, Bendrovę įsteigus, buvo gauta vyriausybės pašalpa 4000 auksinų sumoje. Tai šit su kokių kapitalu pradėjo gyvavimą mūsų ekonominė organizacija, iš kurios mes tiek daug laukėme (tai matyti jos pirmutiniuose ir vėliau pakeistuose įstatuose) ir kurios užuomazgai mes tiek mažai davėme. Ekonominė Karių Bendrovė įsisteigus perėmė „Kariškių Krautuvę“ tik 1921 me-

tais vasario 9 dieną, nes tik iki to laiko pavyko susitarti su tiekimų viršininku dėl perėmimo sąlygų. Perimant krautuvę teko perimti jos aktyvą ir pasyvą, tad pravartu pasižiūrėti, ką Bendrovė iš tos krautuvės gavo.

„Kariškių Krautuvės“ stovis 1920 metų spalio 16 dieną.

#### Aktyvas

Prekės ..... 59.270,14 auks.  
Inventorius ..... 3.481,20 „  
Grynais pinigais .... 12.842,59 „

Viso 75.593,93 auks.

#### Pasyvas

Skola intendantūrai už paimtas bargan prekes ..... 81.675,31 auks.  
Skola intendantūrai už Vilniuje likusias prekes ..... 17.995,85 auks.

Viso 99.671,16 auks.

99.671,16 auks.

75.593,93 „

Lieka 24.077,23 auks.

Čia mes matome, kad „Kariškių Krautuvę“ tą dieną turėjo nuostolių 24.077,23 auksinų. Vadinasi, tą krautuvę tik tokią perėmė, o savo kapitalo, kaip aukščiau sakiau, teturėjo 6.600 + 4000 viso 10.600 auksinų. Bendrovė drauge su „Kariškių Krautuvę“ perėmė ir maisto davinio išdavinėjimo pareigas. Tuo tikslu prie bendrovės krautuvės teko steigti specialų sandėlį.

1921 metais balandžio 20 d. buvo nupirktas iš Amerikos Prekybos Bendrovės Krautuvė su prekėmis Laisvės al. 19 Nr. ir čia buvo perkelta Bendrovės krautuvė. Pagaliau, Bendrovės krautuvei plečiantis, buvo daryta žygių didesnę patalpą rasti. Tinkamiausia tam tikslui patalpa pasirodė komiso sandėlio „Impex“ butas, Laisvės Al. 29 Nr. Tačiau, šią patalpą ne taip jau lengvai pavyko gauti.

Prasidėjo ilga sekvestro bylos eiga. Pasirodė, kad „Impex“ kompanijonai darė didžiausių kliūčių, kad tik to buto neužimtų Ekonominė Karių Bendrovė. Taigi, tik per dideles pastangas 1921 metais rugsėjo 1 d. pavyko Ekonominės Karių Bendrovės Centrinę Krautuvę patalpinti bute, Laisvės Al. 29 Nr., kur ir dabar randasi. Tačiau ir butą užėmus, „Impex“ kompanijonai su svetimšalių pagalba davinėjo skundus įvairiems valdžios organams, ir tuo būdu ši byla taip buvo susikomplicavusi, kad net prisireikė visuotinio narių-įgaliotinių susirinkimo nuomonės. Todėl 1922 metais vasario mėnesio 26 d. šios bylos eiga ištiesai buvo referuota visuotiniam susirinkimui, kuris valdybos žygiams visai pritarė.

Kaip jau minėjau, Bendrovė pradėjo savo gyvavimą su labai mažu kapitalu, todėl būtinai reikėjo kuo greičiausiai kreditų ieškoti. Čia vyriausybė, visai pritar-dama jau įkurtai karininkų ekonominei organizacijai, suteikė jos

## Ekonominė Karių Bendrovė skaitmenų šviesoje.

Minint Ekonominės Karių Bendrovės dešimties metų sukaktuves, įdomu palyginti skaitmenimis bendrovės dabartinį stovį su jos įsikūrimo laikais buvusiu padėtimi. Svarbiausia bendrovės darbuotės sritis yra prekių pardavimas, todėl pažiūrėsime, kiek prekių pardavė bendrovė per 10 metų:

Metai	Auks.	Litų	Parduotų prekių suma.
1921 m.	1.596.251=51		
1922 m.		169.991=30	
1923 m.		797.450=89	

Metai	Litų
1924 m.	843.964=99
1925 m.	950.061=94
1926 m.	602.386=98
1927 m.	598.565=78
1928 m.	756.351=98
1929 m.	1.442.079=95
1930 m. už 9 mėn.	1.262.348=60

Tie skaičiai rodo, kad bendrovės prekių apyvarta pastaruoju laiku žymiai padidėjo. Dabar bendrovė parduoda prekių beveik 10 kartų daugiau, negu prieš dešimtį metų. Žemiau dedamos lentelės atvaizduoja, kaip augo ir keitėsi bendrovės kapitalai:

Metai	Pagrindinis pajų kapitalas	Atsargos kapitalas	Kiti kapitalai	Viso
1921	Auks. 50.150 =	Auks. 7.643 =		Auks. 57.793 =
1922	Litų 12.131 = 05	Litų 653 = 15		Litų 12.784 = 20
1923	„ 16.467 = 44	„ 16.581 = 25	5.348 = 96	„ 38.397 = 65
1924	„ 21.033 = 36	„ 41.298 = 57	47.454 = 08	„ 109.786 = 61
1925	„ 26.764 = 36	„ 48.999 = 54	60.012 = 07	„ 135.775 = 97
1926	„ 32.294 = 35	„ 55.935 = 25	54.618 = 21	„ 142.847 = 81
1927	„ 11.879 = 71	„ 55.945 = 25	19.460 = 92	„ 87.285 = 88
1928	„ 12.133 = 82	„ 55.981 = 25	19.176 = 83	„ 87.291 = 90
1929	„ 14.844 = 43	„ 58.604 = 22	19.176 = 83	„ 92.625 = 48

pradžiai 200.000 auksinų paskolą, kurią Ekonominė Karių Bendrovė savo laiku grąžino. Bendrovės darbuotei plečiantis, buvo platinama ir tobulinama Centrinė Krautuvė, o taip pat buvo steigiami skyriai ir šiaip karininkams reikalingos įmonės. 1921 metais balandžio mėn. 29 d. buvo įsteigta karių rūbų siuvykla, kuri dabar randasi Laisvės Al. 34 Nr. 1929 metais ši patalpa kapitališkai atremontuota ir higienos bei darbo patogumo atžvilgiu visai moderniškai įrengta. Darbas siuvykloje stengiamasi atlikti kuo geriausiai. Medžiagos pasirinkimo atžvilgiu dabar jau nėra tokio sunkaus krizio, kaip būdavo; dabar siuvykloje, rūbus užsakant, jau galima medžiagos pasirinkti. Be to, medžiagos ir darbo kainos žymiai pigesnės, negu kitur, o Bendrovės nariams rūbams medžiaga ir pasiuvimas duodama išmokėtina 4—8 mėnesiams, žiūrint užsakymo kainos dydžio. Kariškos medžiagos dabar pigiau pardavinėjamos, nes jau nuo 1929 metų pradžios Bendrovė užmezgė tiesioginius ryšius su užsienio fabrikais, be jokių vietos tarpininkų. Bendrovės siuvykloje ištisus metus dirba ne mažiau, kaip 10—12 darbininkų, tai rodo, kad Bendrovės siuvykla aptarnauja didelę mūsų karininkų dalį.

1921 metais spalio mėn. 1 d. įsteigta avalynės dirbtuvė, kurią Bendrovė dabar ne pati tiesioginiai eksploatuoja, o yra išnuomojusi specialistui meisteriui už tam tikrą mėnesinę nuomą. Ši dirbtuvė ran-

dasi Daukanto g. Nr. 8. Tuo pat metu įsteigta ir kirpykla-skutykla, kuri iki šiol randasi Laisvės Al. 19 Nr. Ji taip pat yra išnuomota specialistui meisteriui už tam tikrą mėnesinę nuomą. Dabar kirpyklai-skutyklai jau išnuomota naujai statomam name patogesnė (tačiau dar ne visai kirpyklos reikalams pritaikinta) patalpa, Laisvės Al. Nr. 22. Netrukus turėsime modernišką ir tikrai higienišką kirpyklą.

1922 metais gruodžio mėn. 4 d. atidaryta krautuvė Šančiuose, Juozapavičiaus prospektas Nr. 34, o 1923 metais spalio 20 d. atidaryta krautuvė A. Panemunėj, Vytauto Didžiojo Kursų fligely. Abi šios krautuvės šiais metais buvo manyta kapitališkai atremontuoti ir pertvarkyti. Šančių krautuvė jau iš pagrindų atremontuota ir visai moderniškai įrengta. Pakviestas prekyboje prityręs vedėjas ir bus stengiamasi tinkamiausiai savo klientams patarnauti. Aukštosios Panemunės krautuvę kaip tik šiuo metu remontuoja ir tikimasi greitu laiku ir jai šiek tiek moderniškesnę išvaizdą suteikti.

Daug blogiau su fotografija. Fotografija įsteigta 1921 metais gruodžio 16 d. ir randasi Laisvės Al. 48. Fotografija yra išnuomota už %; vadinasi, nuo visų fotografijos brutto pajamų Bendrovė gauna 20%. Kad ir kaip stengiamasi, vis dar nepavyksta tinkamą patalpą surasti. Dabartinė fotografijos patalpa labai apleista ir nepatogi. Bendrovės Valdyba, sutvarkiusi kitas įmones, 1931 metais tikisi tinka-

mai sutvarkyti ir fotografiją, ne tik patalpos, bet ir moderniško įrengimo atžvilgiu, o svarbiausia darbo atlikimo atžvilgiu.

Ekonominė Karių Bendrovė, kaip karių kooperatyvas, nuo savo įsisteigimo dienos pradėjo bendradarbiauti su centralinėm koperatyvų organizacijom. Tuo tikslu 1921 metais kovo 3 d. Bendrovė įstojo į Lietuvos Koperatyvų Sąjungos narius; 1922 metais balandžio mėn. 21 d. įstojo į Lietuvos Koperacijos Banko narius. Bendrovei tapus didžiulių koperacijos organizacijų nariu palengvėjo kreditavimosi klausimas, — nes Koperatyvų Sąjunga prekes duoda kreditan 2—3 mėnesiams, o Koperacijos Bankas lengvesnėmis sąlygomis skolina pinigų. Kaip ir kiekvienoje kolektyvinėje organizacijoje, kur sprendžiamas balsas priklauso keliems asmenims, taip ir Bendrovėje sprendžiamas balsas administravimo srityje priklauso valdybai, susidedančiai iš kelių asmenų. Todėl visuomet sunku sudaryti kvorumas kaip tik tuo laiku, kai koks nors skubus prekybinis reikalas neatidėliojant turi būti išspręstas. Su šita aplinkybe susidūrė jau pirmoji Ekonominės Karių Bendrovės Valdyba Bendrovės gyvavimo pradžioje. Tuo tikslu 1921 metais vasario mėnesio 18 d. buvo nutarta išrinkti iš savo tarpo vieną valdybos narį, kuris būtų nuolatinis krautuvės prižiūrėtojas ir, pasitardamas su krautuvės vedėju, galėtų valdybos vardu visus skubius reikalus spręsti ir apie savo padarytus

Tie daviniai rodo, kad bendrovės 1926 ir 1927 metų prekybos sunkumai neigiamai paveikė jos kapitalus, kurie sumažėjo beveik 40%. Bet vėliau 1928, 1929 ir 1930 metais jaučiasi bendrovės padėties stabilizavimas ir lengvas kapitalų augimas.

Vedant prekybą, tenka daryti įvairių išlaidų. Čia mes paduosime lentelę, kurioje atvaizduota Ekonominės Bendrovės per dešimtį metų padarytos išlaidos:

Eilės Nr.	Išlaidų pavadinimas	M E T A I															
		1922		1923		1924		1925		1926		1927		1928		1929	
1	Butų nuoma . . . . .	881	43	4 600	—	9 593	—	8 404	10	8 400	—	8 400	—	8 400	—	9 100	—
2	Tarnautojų alga . . . . .	5 950	62	45 063	66	42 859	22	63 514	99	53 710	—	55 628	33	56 817	—	52 541	74
3	Valdybos alga . . . . .	233	09	9 900	—	9 900	—	9 900	—	9 900	—	9 900	—	9 900	—	9 900	—
4	Šviesa ir kuras . . . . .	495	89	3 088	74	3 508	02	3 232	65	4 519	55	3 161	06	3 095	94	3 301	66
5	Remontas . . . . .	—	—	1 436	70	2 180	30	604	50	535	63	119	50	342	90	3 728	02
6	Vyniojami medžiaga . . . . .	1 137	74	2 939	50	4 441	22	2 826	97	2 140	70	1 653	63	2 664	80	4 534	—
7	Transportas . . . . .	1 036	77	498	90	3 572	83	880	73	795	05	629	19	976	59	5 046	48
8	Raštinės išlaidos . . . . .	1 821	84	4 037	07	2 135	66	2 584	42	602	60	1 093	35	805	15	2 058	56
9	Pašto . . . . .	38	50	1 914	95	1 439	96	987	05	693	89	646	45	776	16	1 833	86
10	Valstybės mokesč. . . . .	—	—	—	—	—	—	6 744	47	4 200	—	13 764	11	6 689	76	4 320	17
11	Turto apdraudimas . . . . .	—	—	2 197	96	599	93	2 121	57	2 110	31	1 663	72	2 064	76	2 767	80
12	Procentai . . . . .	208	34	7 000	56	3 973	41	1 737	88	4 683	63	4 233	12	7 953	39	9 449	29
13	Reklama . . . . .	—	—	1 332	58	1 123	80	1 034	40	915	—	142	—	518	—	638	80
14	Kitos išlaidos . . . . .	14 339	66	18 656	48	2 866	79	1 121	66	825	70	2 062	05	1 603	50	2 846	35
		26 143	88	102 667	10	88 194	16	105 695	39	94 032	16	103 097	03	102 597	95	112 066	73

nutarimus valdybai artimiausiame posėdy pranešti. Toks valdybos narys dirba artimiausiame kontakte su krautuvės vedėju ir visus skubius reikalus drauge sprendžia ir apie tai artimiausiame valdybos posėdy referuoja. Ši tvarka tebėra ir dabar. Bendrovės užuomazgoje krautuvė buvo aptarnaujama trijų asmenų, o kiek vėliau šešių. Tačiau bendrovės apyvartai didėjant ir jos įmonėms plečiantis, reikėjo ir etatus tinkamai didinti. Šiandien Bendrovės reikalams tarnauja jau 53 asmenys, kurie pareigomis skirstomi šiaip:

direktorius — 1, buhalteris — 1, raštvedys — 1, sąskaitininkas — 1, kasininkė — 1, skyrių vedėjų — 10, vyr. pardavėjų — 3, pardavėjų — 8, praktikančių — 3, šoferis — 1, siuvėjų — 10, batsiuvių — 4, kirpėjų — 4, fotografijos darb. — 3, pasiuntinys — 1, tarnaitė — 1. Visų tarnautojų priešaky yra Bendrovės direktorius, kuriam pavesta tiesio-

ginė tarnautojų priežiūra. Jis betarpiškai kontroliuoja visų tarnautojų darbą, Valdybos nustatytose ribose daro prekių užpirkimus, seka ir tikrina prekių pardavimą.

Bendrovės reikalų tvarkymas priklauso visuotiniam susirinkimui ir valdybai.

Visuotiniai bendrovės narių-įgaliotinių susirinkimai esti paprastieji, kurie valdybos normaliai šaukiami vieną kartą per metus, ir nepaprastieji, kurie šaukiami ypatingai svarbiems Bendrovės įvykiams išspręsti. Į visuotinius susirinkimus įgaliotinius siunčia kiekviena atskira kariuomenės dalis ir įstaiga, turinti nuo 1 ligi 15 narių — 1 įgaliotinį, daugiau kaip 15 narių — 2 įgaliotinius, ir daugiau kaip 30 narių — 3 įgaliotinius. Nuo atsargos karininkų Bendrovės narių į visuotinį susirinkimą įgaliotinius siunčia atsargos karininkų sąjunga: nuo kiekvienų 15 narių vieną įgaliotinį. Visuotinio su-

sirinkimo protokolai pristatomi krašto apsaugos ministeriui patvirtinti.

Bendrovės Valdyba sudaroma iš trijų asmenų, kuriuos renka visuotinis susirinkimas 3 metams. Kas metai vienas valdybos narys, išbuvęs valdyboje trejus metus, išeina, tačiau išeinąs valdybos narys gali būti vėl išrinktas. Valdyba iš savo tarpo renka pirmininką — reikalų vedėją, krautuvių, įmonių ir sandėlių prižiūrėtoją ir sekretorių-įždininką. Valdyba yra vykdomasis organas, kuris veda ir tvarko visus Bendrovės reikalus.

Bendrovės reikalų patikrinimas priklauso trijų asmenų Revizijos Komisijai, kurios narius renka visuotinis susirinkimas vieneriems metams. Revizijos Komisija renka iš savo tarpo pirmininką ir sekretorių. Revizijos Komisija kas mėnuo tikrina Bendrovės apyskaitą, o visą Bendrovės turtą — tris kartus per metus.

Ekonominės Karių Bendrovės įstatai, paskelbti Įsakyme Kariuomenei Nr. 75 1929 m. § 1, šiaip sako: „Ekonominė Karių Bendrovė — yra karių kooperatyvas, kuris turi tikslą gerinti medžiaginę ir kultūrinę karių būklę.

Savo tikslui pasiekti karių bendrovė:

1) steigia įvairių prekybos įstaigų ir įmonių teikti savo nariams galimybės pigiausiomis kainomis įsigyti geriausios rūšies prekių;

2) organizuoja ir aprūpina kariuomenės dalių krautuves ir ramoses prekėmis urmo kainomis;

3) pristato visoms kariuomenės dalims ir įstaigoms raštinės reikmenis.



Ek. Kar. B-vės Sančių skyriaus krautuvė, Juoz. pr. 34 nr.

E. K. B. foto

Bendrovės daromos išlaidos yra visai normalios, palyginant jas su prekių apyvarta. Jos net pastaruojų laiku yra mažesnės, nei paprastai Lietuvos vartotojų kooperatyvų daromos išlaidos. Sakysim, vidutiniškai už 1929 m. Lietuvos Kooperatyvų išlaidos sudarė 17,4% jų apyvartos<sup>1)</sup>. Tuo tarpu, palyginus tais pačiais metais bendrovės padarytos išlaidos, matyt, kad jos nesiekia nei 10%, kuris laikomas normaliu prekybos išlaidų %%. Todėl matome, kad bendrovės patarnavimai kainoja ne brangiau kaip privačių pirklių. Pabaigoje mes duodame narių skaičiaus augimo lentelę:

1920 m.	narių skaičius	82
1921 m.		499
1922 m.		780
1923 m.		800
1924 m.		801
1925 m.		889
1926 m.		901
1927 m.		896

<sup>1)</sup> Finansų Ministerijos leidinys „Lietuvos Kooperacija“ 1929 m.“ 205 psl.

1928 m.	912
1929 m.	1.066
1930 m.	1.148

Ekonominė Karių Bendrovė savo narių skaičiumi yra viena didžiausių vartotojų kooperatyvų Lietuvoje. Tačiau narių dalyvavimai bendrovės reikaluose labai pasyvūs. Iš bendro parduodamo prekių kiekio nariai nuperka tik apie 20% parduotų prekių, o didžiausią prekių kiekį apie 80% nuperka nenariai — privatūs pirkėjai. Mums atrodo tai nenormalus reiškinys. Karininkai turi pradėti aktyviau dalyvauti savo bendrovės reikaluose, dažniau naudotis jos patarnavimais. Pastaruojų laiku bendrovės padaryta pažanga turi galutinai išsklaidyti kai kurių karininkų neigiamą apie bendrovę nuomonę, susidariusią bendrovei gyvenant sunkius krizio metus.

Jeigu karininkai vadovautųsi viena mintimi, pirkti tik kariškose krautuvėse ir siūdytus rūbus bei avalynę tik bendrovės dirbtuvėse, tai tuomet iš tikrųjų Ekonominė Karių Bendrovė virstų galingu karių ekonominiu centru, kuriuo galėtų didžiuotis mūsų kariuomenė.

A. Baliūnas.

Be to, bendrovė steigia įvairių kultūros ir švietimo įstaigų tenkinti savo narių kultūros ir švietimo reikalus.

Iš šio paragrafo matyti, kad Bendrovės tikslas, jos visas gyvavimas taip pat yra surištas su karių gyvenimu. Kad Bendrovė galėtų savo uždavinį įvykdyti, pirmiausia reikalinga visų karininkų bendrai plati parama. Ta parama reikalinga ne kažkokių aukų ar pašalpų pavidale, bet vien juridinė ir moralinė parama. Juridinė parama čia pasireiškia tuo, kad kiekvienas karininkas būtų Ekonominės Karių Bendrovės nariu. Iš Bendrovės įstatų § 8 mes matome, kad Bendrovės nariais gali būti: a) visi aktyvios tarnybos, atsargos ir dimisijos karininkai, jų našlės ir karo kapelionai, ir b) karininkų ramovės, kareivių klūbai, kariuomenės dalių ir įstaigų krautuvės ir karių taupomosios skolinamosios kasos. Dabar jeigu praktikoje pažiūrėsime, tai pamatysime, kad taip nėra. Bendrovėje šiuo metu yra 1148 nariai. Iš jų maždaug 40% jau nebe aktyvioje karo tarnyboje. Vadinasi, šiandien iš aktyvios tarnybos karininkų dar toli gražu ne visi Ekonominės Karių Bendrovės nariai. Dabar klausimas kodėl gi taip? — Paprastas dalykas. Daug kartų teko girdėti labai nepagrįstą nuomonę, kad, girdi, gali Bendrovė bankrutuoti ir tada teks už jos nuostolius mokėti. Pirmiausia reikia pažymėti, kad kiekvienas Bendrovės narys atsakingas tik 20 litų su-



Ek. Kar. B-vės rūbų siuvykla

E. K. B. foto

ma, tai yra jo atsakomybė aprėžta jo privalomo pajaus dydžiu ir jokių būdu ne daugiau (įstatų § 16). Vadinasi, Bendrovė gali turėti didžiausius nuostolius, tačiau jos nariai yra atsakingi tik ta 20 litų pajaus suma, kurią jie įstodami Bendrovėn įnešė. Antra vertus, reikia visuomet daugiau pasitikėti savimi bei savąja ekonomine organizacija, todėl su tokia bankroto baime į Bendrovės ateitį nežiūrėti. Bendrovės apyvarta didėja, jos reikalai nuolat gerėja, darbas jos centre ir skyriuose nuolat tobulinamas, viskas modernizuojama, taigi baimė dėl jos susilikvidavimo turi kuo ma-

žiausia pamato, nes krizio laikotarpį Bendrovė jau pergyveno. Girdima taip pat ir kitos rūšies priekaištų, būtent, kad nėra jokios naudos Bendrovės nariu būti. Čia noriu pasakyti, kad kiekviena ekonominė organizacija ne tik savo nariams naudinga, bet naudinga ir visuomenei. Ekonominės Karių Bendrovės narys už įpirktas prekes gauna tam tikrą įpirkimo premiją, o už įdėtus pajus pavidale 20 litų, kurie visuomet lieka nario nuosavybė, gauna dividendą, arba, kitaip tariant, prieauglį už įneštus narių pajus. Šiais metais daugelis karininkų įpirkimo premiją ir dividendą jau atsiėmė. Jeigu pažiūrėsime į 1930 metų sausio mėn. 1 d. balansą, tai pasyvo lentelės 6 punkte pastebėsime, kad neišmokėtų dividendų yra 19.176 litai 83 centai. Tai reiškia, kad šią sumą sudaro bendrovės narių įpirkimo premijos ir dividendai. Vadinasi, šitoje didžiulėje sumoje kiekvienas narys turi savo tam tikrą pinigų dalį, kurią gali kiekvieną dieną atsiimti, o bendrovė išmokės. Privatineje prekyboje šito visai nėra, ir ta visa suma nueity privačio pirklio kišenėn. Be to, kiekvienas bendrovės narys, jeigu jis yra reikalingas kokių nors prekių, o neturi galimybės užsimokėti, jis gali gauti prekes bargin ir visai nėra jam reikalo prašyti tos malonės pas privatų pirkli, kada jis savo bendrovėje tą privilegiją be prašymų turi. Toliau, kariškos medžiagos ir specialiai kariškos reikmenis nariams



Ek. Kar. B-vės avalynės siuvykla.

E. K. B. foto

## Klastingas lenkas savo sutartį sulaužė.

Gen. Nagevičiaus kalba, atidarant „Juodąjį paminklą“.

Šitas kuklus, pažiūrėti, paminkliukas turi didelę reikšmę. Po juo guli palaidoti dviejų tautų santykiai. Senovėje lietuviai su lenkais turėjo tik karo santykių. Lietuvos galybės pamatų statytojas Gediminas pabandė užmegsti su lenkais kitus, negu karo santykius. Jis atiduoda savo dukrą už lenkų valdovo ir daro su Lenkija sąjungą. Bet greit Gediminas patiria padarę klaidą ir vėl tarp lietuvių ir lenkų pasilieka tik ginklų santykiai. Lietuvis su lenku susieina tik tiek, kiek leidžia lietuvių vilyčia ir kardas. Lietuvių tautos vadai pakeičia savo politikos kryptį į Rytus, Jie ieško sau draugų ir sąjungininkų guduose ir ukrainiečiuose.

Ir Lietuva pasiekia aukšto galybės ir gerbuvio laipsnio. Lietuviai sėkmingai gyvena vienoj valstybėj su ukrainiečiais ir gudais. Bet lenkai sumano galingą Lietuvą paimti sau. Panaudojant Jogailos ambiciją ir politinę trumparegystę, jiems tai pavyksta. Vytautas visą gyvenimą kovoja su lenkų imperializmu, bet mirtis ir tinkamų įpėdinių stoka padeda lenkams vėliau

vis dėlto savo tikslą pasiekti.

Lietuvis mokėjo atremti kryžiuotį, atėjusį su kardų rankoj. Bet lenkas, kai pamatė, kad kardų padaryti nieko negalima, pasiėmė kryžių rankon, pasipuošė skolintos civilizacijos plunksnomis ir tokiu būdu įsiveržė Lietuvon. Prisdengęs kryžium, evangelija ir savo pseudocivilizacija, jis paskelbė žūtbūtinę kovą lietuvybei. Pasi-daravę tokiu būdu apie tris amžius lenkai pakirto lietuvybės šaknis ir jos vietoje išugdė lenkystę. Jie užkrėtė drausmingus kadaise lietuvius anarchijos nuodais. Nuo šitų nuodų pagaliau žuvo lenkų lietuvių nepriklausoma valstybė. Didžiojo karo audra padeda lietuviams sutraukti grandines ir atgauti laisvę. Lietuviai dirba, organizuoja savo valstybę. Jie užmiršo lenkų padarytas skriaudas ir gatavi su jais gyventi geroj kalmynystėj. Bet štai, kai lietuviai buvo užimti kovomis su visokiais valkatomis, lenkas ištiesia savo ilgą ranką ir 1919 m. pagrobia Lietuvos sostinę su didele teritorijos dalim. Pasėdėjęs ten metus, jis pabėga. Bet grįžta apsimetęs drau-

gu, pasirašo sutartį, inscenizuoja sutikimą, daro šlykščiausias apgavystes ir vėl pagrobia Lietuvos sostinę su teritorija. Dabar jis jau tvirtai atsisėda, išsiskečia. Lietuvybei naikinti jis vartoja viską: knygą, kryžių, pinigą, kulką, pančius. Jau dešimt metų jis ten sėdi ir dirba.

Jei Krėva, Horodle, Liublinas lietuvių dar neišmokė, tai Suvalkai jau išmokė. O šitas paminkliukas yra tos pamokos liudytojas ir dokumentas.

Šis paminkliukas turi dieną ir naktį stovėti mums akyse. Jis privalo mums priminti, kas mums sostinę klasta išplėšė. Jis privalo mums taip pat priminti, kad kelias į Vilnių eina ne per Varšuvą.

Eidami vaduoti Vilniaus, mes privalome eiti tais keliais, kuriais ėjo Algirdas, Kęstutis, Vytautas. O jie vaikščiojo ne Vyslos, bet Dniepro, Bugo ir Pripeties pakrantėmis.

Lenkas šaudė šiandien ukrainiečius, ryt šaudys gudus, poryt lietuvius. Argi mes taip ir duosimės po vieną iššaudomi.

Taigi atmink lietuvi tam akme-

parduodamos pigiau. Savaimė suprantama, jeigu visi karininkai savo ekonominę organizaciją vienodai remtų, tai nuolat būtų galima prekių rūšį kelti, o kainas piginti; būtų galima visą prekybos struktūrą žymiai patobulinti ir, pašalinus trūkumus, kurie šiandien, reikia pripažinti, dažnai pasitaiko, žengtumė prie galutinio tikslo, kad savo nariams visokeriopą pagalbą ir patarnavimą visuomet galėtume suteikti. Stipri ekonominė organizacija naudinga ne tik atskiriems asmenims, bet ir visuomenei, nes ji suvaržo įvairius spekuliantus, kurie norėtų dirbtinai kainas kelti. Dėl to kai kurie atskiri pirkliai kartais labai nešvariai su kooperatyvinėm organizacijom spekuliuoja. Jie laikinai parduoda prekes sau su nuostoliu ir čia pat įrodinėja, kad toje ar kitoje Bendrovėje brangiau. Arba vieną prekę parduoda sau su nuostoliu primigtinai įrodinėdami, kad pas juos labai pigu, o kitoms prekėms pakelia kainas ir nuostolius su geru pelnu sau gražina. Va-

dinasi, visuomet turi progos pirkėjus klaidinti, prieš kooperatyvus agitaciją varyti ir nieko dėl to nenukentėti. Labai svarbu taip pat ir moralinė pagalba, kurios Ekonominė Karių Bendrovė iš kiekvieno karininko laukia. Ši pagalba pasireiškia tuo, kad kiekvienas karininkas ne tik į Bendrovės narius stotų, bet ir visais atvejais Bendrovės, kaip savo organizacijos, reikalus gintų. Kai kada tenka išgirsti, kaip vienas ar kitas asmuo viešai peikia ne tik Bendrovės darbą, bet ir pačią Bendrovės gyvavimo idėją. Čia, jau žinoma, negalima net įsivaizduoti tokio asmens motyvų. Bendrovei toks asmens elgesys yra itin žalingas, nes sudaro apie įmonę labai nepalankią opinią, kuri kenkia normaliam prekybos išsiplėtimui. Sudaryti apie įmonę nepalankią opinią visai nesunku, bet tą visa atitaisyti — daug laiko ir trūso reikia padėti. Žinoma, kaip ir kiekvienoje, taip ir Ekonominėje Karių Bendrovėje, yra daug netobulumų ir trūkumų, kuriuos rei-

kalinga pašalinti; bet viską sutvarkyti ir pašalinti pavyks tik tuomet, kai visi karininkai savo ekonomine organizacija rimtai susidomės ir visais atvejais ją rems. Bendrovės valdybai ir kitiems asmenims kai kada sunku vieną ar kitą trūkumą pastebėti, bet užtat nuošaliai stovintieji asmenys greičiau trūkumus pastebi, nes jie praktikoje (pirkdami) su jais susiduria.

Labai lengva bet kurį darbą dirbti, kada kiti tam darbui pritaria ir remia. Taigi, ir Bendrovės valdybai daug lengviau būtų šį sunkų darbą varyti, jeigu apie pastebėtus netobulumus ji gautų iš pastebėjusiųjų žinias ir drauge sveikas patarimo mintis, kaip vieną ar kitą trūkumą pašalinti. Tik tuomet savo ekonominę organizaciją sustiprinsime ir išugdysime ją į galingą karininkų ekonominį vienetą, kai visi vienodai ją domėsime, ją remsimė ir jos interesus tvirtai su pasiryžimu ginsime.

*Pulkininkas leit. Bobelis.*

ny iškaltus žodžius, kad klastingas lenkas, pasirašęs Suvalkų sutartį spalį 7 d. 1920 m., jau po dviejų dienų tą sutartį sulaužė ir pagrobė tavo sostinę Vilnių. Tad su klasta ir smurtu negali būti santykių. Tie santykiai guli čia palaidoti. O mes eisim kovos keliu, stodami vienon eilėn su visais tais, kurių žemės taip pat vargsta lenkų verguvėj.

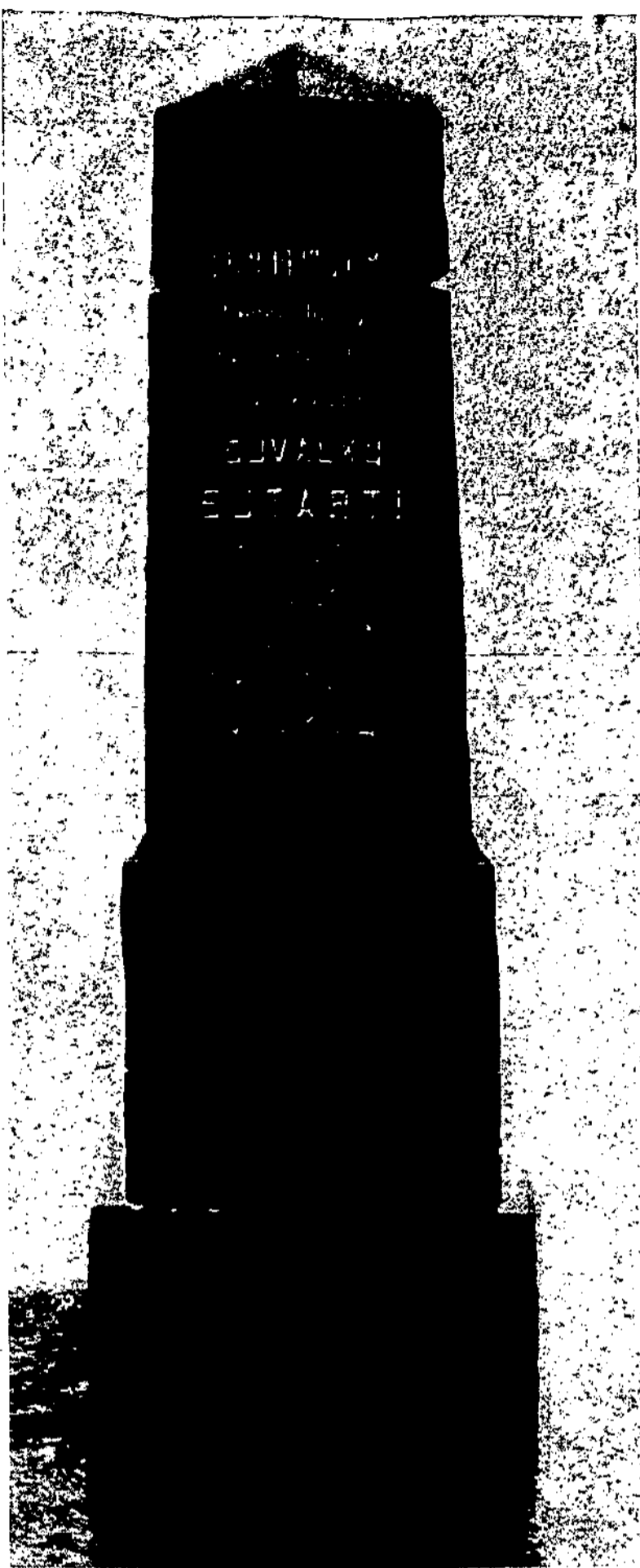
„Juodasis paminklas“ karo muziejaus sodely.

Šio mėn. 7 d. sukako 10 metų, kai Lietuvos ir Lenkijos atstovai pasirašė garsiąją Suvalkų sutartį. Po dviejų dienų lenkai šią sutartį sulaužė; iš pasalų puolė mūsų kariuomenę ir pagrobė Vilnių.

Šios sutarties sukaktuvėms paminėti mūsų nenuilstamas Karo muziejaus organizatorius gen. Nagevičius Karo muziejaus sodnely pastatė „juodąjį paminklą“, kuris, generolo žodžiais, turi priminti, kad mūsų tauta ateity vengtų to pasitikėjimo, su koku ji ne kartą yra kalbėjusi su lenkais.

Kalbamas paminklas padarytas iš juodo granito, šlifotas, apie 3 mtr. aukščio. Priešakinėje pusėje iškaltas toks parašas:

1920—1930 V. D. m. Atmink, lietuvi, kad klastingas lenkas, pasirašęs Suvalkų sutartį 1920 m.



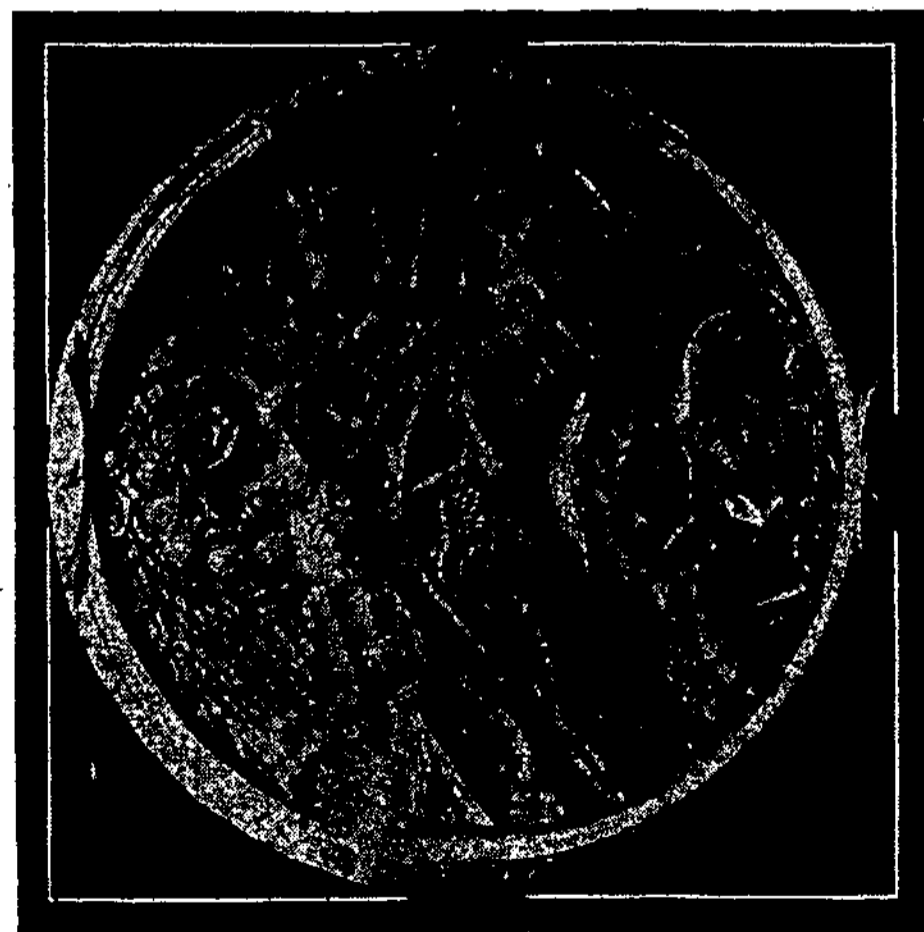
spalių m. 7 d., jau po 2 dienų tą sutartį sulaužė ir pagrobė tavo sostinę Vilnių“. Po šiuo parašu yra didelis bronzinis dail. P. Rimšos padarytas medaljonas. Jo vidury matomas Zigmunto Augusto laikų lietuviškas pinigas su jo monograma ir lotynišku parašu: „*Qui habitat in coelis irridebit eos*“ (tas, kuris gyvena danguje, juoksis iš jų). Šiais šv. Petro žodžiais pašiepiami lenkų pinigai, kurie buvo kalami ne Vilniuje; jie buvo menkesnės vertės, negu lietuviški pinigai. Aplink šį pinigą eina dail. Rimšos sukomponuoti ornamentai ir lenkiškas parašas: „*Wolny z wolnymi, równy z równymi*“ (laisvas su laisvais, lygus su lygiais). Tai yra tariamasis lenkų obalsis santykiuose su lietuviais. Tačiau, atsimenant nesuskaitomas lenkų skriaudas ir niekšybes, šie žodžiai skamba tarytum karčiausia pajuoka.

Antroje, užpakalinėje, paminklo pusėje yra trumpas parašas:

... ir eisime kovos keliu,

o po juo kitas taip pat dail. Rimšos medaljonas, vaizduojąs kovą Lietuvos raitelio (Vyties) su lenkų ereliu.

Šio paminklo atidarymas įvyko š. m. spalį m. 9 d. vakare iškilmingu vėliavų nuleidimo metu.



## Vilniaus užgrobimo dešimtmečio sukaktuvių minėjimas.

Spalį 9 d. visa Lietuva minėjo, reikšdama savo ne liūdesį, bet pasiryžimą Vilnių atvaduoti.

Iš pat ryto tiek Kaune, tiek ir provincijos namai pasipuošė tautiškomis vėliavomis, perrištomis juodais kaspinais. 9 val. 30 min. visose bažnyčiose ir maldų namuose įvyko pamaldos Vilniaus vadavimo intencijai. Kariuomenės daly-

jas laikė dalių kapelionai. Kauno įgulos bažnyčioj — vyr. kariuomenės kapelionas kun. Mironas. Mokslo metu įvairiose mokyklose mokiniams, o po pietų įvairiose salėse visuomenei buvo laikomos paskaitos apie Vilnių, jo vargus, siekius, pavergtų lietuvių atbudimą ir pasiryžimą ir apie Vilniaus vadavimą. Taip pat daugumoje bažnyčių ir maldos namų buvo sakomi Vilniaus intencijai pamokslai.

12 val. pasibaigus įvyko susikaupimo minutė. Sustaugė gaisrininkų ir fabriku sirenos, suskambėjo bažnyčių varpai

ir sugaudė trimitų balsai. Kaune pasigirdo patrankos balsas, tai pradžia susikaupimo minutės. Judėjimas ir darbas sustojo. Gatvės sustingo, it būtų pilnos statulų, o ne žmonių. Uniformuoti pridėjo ranką prie kepurės, o neuniformuota minia nusiėmė kepurės. Rodos, programoj nebuvo pažymėta, kad reikia kepurės nusiimti, o jos, be kieno nors įsakymo, nuo galvos nukilo žemyn. O pirmieji tai padarė paprastais darbininko bei sodiečio ūkininko rūbais apsilvilkę asmens. Jų pavyzdžiu užsikrėtė visi. Tai ženklas Vilniaus pagerbimo ir pareiškimo jam savo meilės ir pasiilgimo. Vėl patrankos šūvio balsas. Susikaupimo minutė baigta, ir vėl gatvės sujudėjo, atgijo.

Po pietų, kaip jau minėjau, įvairiose salėse paskaitos. Kai kuriose salėse po paskaitų buvo atlikta ir koncertinė dalis. Salės pilnos publikos. Šaulių salėj paskaitos šauliams ir kariams. Kalbėjo šaulių centro valdybos pirmininkas A. Žmuidzinavičius, šaulių viršininkas pulk. lt. Kalmantas ir Vilniui vaduoti sąjungos pirmininkas prof. M. Biržiška. Paskui deklamacijos ir šaulių choras, karo invalidų dudų orkestrui pritariant, padainavo keletą Vilniaus dainų. Po to, iš valstybės radiofono buvo perduotas Babicko radio vaizdas „Spalių 9-toji“. Vaizdo pastatyme dalyvavo šaulių teatro dalyviai.

Kariuomenės dalyse taip pat įvyko paskaitos kareiviams. Karininkų ramovėj — karininkams.

17 val. minėjimas įvyko prie Karo Muziejaus (prie Laisvės paminklo). Kalbėjo prof. M. Biržiška ir gen. gyd. Nagevičius, kuris priminė, kad Karo Muziejų jūs gedulo nepamatysite, nes Vilnius nėra miręs. Jis gyvas ir mūsų tauta jį atvaduos. Tik tada Karo Muziejus pasipuoštų gedulu, jeigu kuri nors vyriausybė jo atsižadėtų ir pripažintų lenkams. Atidengtas muziejaus sodnely juodasis paminklas (apie kurį rasite parašytą ir jo atvaizdus idėtus šiame numery). Vėliavų nuleidimo metu šaulių choras pagiedojo maldą žuvusiems už Vilnių. Nors per kalbas pradėjo lyti, bet lietus neįstengė publikos išblaškyti.

Valstybės teatre buvo statomas veikalas „Vytautas karalius“.

Provincijoj buvo organizuojamos eisenos į kapus pagerbti mirusių ir žuvusių kovose karžygių ir mirusių veikėjų, kurių vardai yra susiję su Vilniumi. Kai kurios geležinkelių stotys pasipuošė simboliškais Vilniaus vartais.

Viskas praėjo pasiryžimo nuotaikos kupina. Nors toji diena nėra Lietuvai džiaugsmo diena, bet ir dejonų nesigirdėjo. Pas visus buvo viena mintis: — vis tiek Vilnių atvaduosime! Tik kiek sugadino nuotaiką Kaune „Metropolitain“ salėj. Po paskaitos iš dainininkų viena panelė užtraukė dainelę „Mano sieloj šiandien šventė“... Iš publikos dauguma pasipiktino dainininkės elgesiu ir rengėjų neapsižiūrėjimu. Ypač prieš 10 metų dalyvavę Vilniaus fronte kariai ir atsargos kariai ryškiausiai tai pastebėjo, kad tą dieną toji daina netinka. Jeigu dainininkei ir būtų tą dieną buvusi šventė (mat, kilo abejonių apie jos lietuviškumą), tai susirinkusiai miniai ji buvo tolima nuo šventės nuotaikos, ypač tiems, kurie prieš 10 metų spalio 9 d. nuvargę, purvini ir daugelis kruvini traukėsi iš Vilniaus. O juk iš jų atminties minimos dienos neišbrauksi, ypač jie tą dieną gerai prisiminė šiemet, minėdami dešimtmetį. Jie tokiais atvejais jautrūs ir pastabūs.

St. Bs.

## 1 gusarų D.L.E.K. Jonušo Radvilos pulkas.

Spalių 9 d. minėjimas. Skaudžiau, negu visados teko gusarams spalio 9 d. paminėti, nes 10 metų, kaip Vilnius mūsų sostinė pagrobta klastingojo priešo — lenko. Kiekvienas gusaras tai tikrai jaučia ir ypatingai rimtai susikauptą ir pavergtąją mūsų sostinę Vilnių, nes gusarai — kariuomenė smarkiau tai jaučia savo sostinės, savo 1/3 žemių, — jų laisvės netekimo. Kariuomenė visuomet buvo savo žemės, savo laisvės gynėja. Ir dar kiekvienas gusaras štai istoriškai surištas su mūsų nuolatine sostine Vilniumi, nes pulkas kovėsi dėl Vilniaus, ten jis buvo, pulko šefas D.L.E.K. Jonušas Radvila — buvo Vilniaus vaivada ir kovėsi dėl jo savo karuose, Vilniuje Didžiojo Lietuvos karaliaus Vytauto Didžiojo karstas — Lietuvos kariuomenės, Lietuvos kavalerijos genialaus karvedžio, laimėtojo ir organizatoriaus. Kiekvienas gusaras dėl šitų istoriškų palikimų šią sukaktuvių dieną susikaupia, kad geriausiai kariškai išsimokslintų, kad geriausiai pasirengtų prie karo žygių ir kad

geriausiai sulauktų tos valandos, kada su kardu rankoje galės teisingai atiteisti klastingajam priešui — lenkui.

12 val. patrankos šūvis paskelbė susikaupimo minutės pradžią — skelbė fabriky sirenos, bažnyčių varpai, pulko trimitas. Pulkas, savo darbe, 1 minutei sustingsta, dideliausiam gedulo skausme, bet kartu tikriausiai pasiryždamas prie didžiojo žygio!

Nuo 14 val. iki 14 val. 40 m. visose eskadronuose ir komandose eina paskaitos apie Vilniaus Golgotą, primenant D.L.K. Gedimino žodžius: „Pirma geležis sutirps į vašką ir vanduo pavirs uola, negu ištartą savo žodį mes atšauksime“ — Vilnių mūsų nuolatine sostine atvaduoti.

15 val. pulkas, bendrai, gusarų klūbe, su savo viršininkais mini Vilniaus pagrobimo sukaktuves.

Pulko vadas visiems stovint taria savo žodį dėl šių sukaktuvių. Griežia orkestras „Lietuviais esame mes gimę“... Toliau, trumpai kalba dėl Vilniaus smurto kap. Žlabis. Orkestras griežia „Mes be Vilniaus nenurimsim“ ir himną. Visi tie trumpi minėjimo momentai darė didingą įspūdį, ir viena aišku ir įtikinama, kad Vilnius nuolatine mūsų sostine su visom jo žemėm dideliu pasiryžimu ir meile tikrai bus atvaduotas.

Kpt. Ž.



## Iš savanorių gyvenimo.

Savanoriai šalinasi nuo politikavimo. Lietuvos Kariuomenės Savanorių Sąjunga, keliolikos asmenų, nutolusių nuo savanorių pirmų idėjų, buvo įtraukta į nemalonų ir savanorių įstatams priešingą darbą-politiką. Jau buvo sudaręs įspūdis, kad savanoriai remia vieną iš politinių grupių, nors, iš tikrųjų, tik keliolika stovinčių sąjungos bei jos skyrių priešaky asmenų bandė savanorius įvelti į politiką. Žymi dauguma savanorių tokiems darbams buvo ir tebėra priešinga.

Paskutiniu metu patys savanoriai subruzdavo atsikratyti politikavimo sąjungoj liekanų. Spalio 5 d. įvyko L. K. Savanorių Sąjungos centro valdybos plenumo posėdis, kuriame buvo pertvarkytas centro valdybos narių sąstatas ir nutarta griežtai kovoti su politika sąjungoj. Tuo tikslu bus pasiūstyti griežti aplinkraščiai sąjungos skyriams, ir bus prašyta, kad negavusieji savanorių medalio negali būti renkami nei į valdybas, nei į suvažiavimus atstovais. Toliau nutarta pašalinti iš sąjungos visus kriminalistinius nusikaltėlius. Buvo keliamas klausimas, kad savanoriams reikalinga turėti savo tradicinę metinę šventę. Tokia diena numatoma lapkričio 23 d. — kariuomenės šventė, nes juk savanoriai pirmi sudarė kariuomenę ir todėl ši diena turi būti lygiai minima ir savanorių. Šis klausimas bus patiektas visuotiniam atstovų suvažiavimui. Taip pat kalbėta, kad reikalinga savanoriams uniforma išskilmėse dalyvauti ir sąjungos narių ženklas ir kit. reikalai svarstyti.

Į naujai pertvarkytą centro valdybą pakviestas ir „Kario“ skaitytojams gerai žinomas mūsų laikraščio bendradarbis savanoris ats. gen. št. plk. lt. Zaskėvičius. Dabar naują centro valdybos prezidiumą sudaro šie asmens: St. Butkus — pirmininkas, J. Mikoliūnas ir J. Maurukas — vice-pirmininkai, J. Ramanauskas ir J. Laumakys — sekretoriai ir J. Miliušis — išdininkas.

Klaidos atitaisymas. „Kario“ 40—41 nr. 813 psl., kur kalbama apie Vytauto Didžiojo kuopos prizinį šaudymą, vietoj atstumo 1500 mtr. turi būti 150 mtr.

## A. a. lakūnas leitenantas Juozas Kumpis.

Š. m. spalio mėn. 10 d. sukako lygiai dešimt metų, kaip žuvo kovose su lenkais vienas iš pirmųjų mūsų lakūnų — leitenantas Juozas Kumpis.

Liūdnos atminties velionis gimė Šiauliuose 1901 m. vasario mėn. 17 d. M. Yčo gimnaziją baigė Voroneže. Kariuomenėn įstojo savanoriu 1919 m. sausio mėn. 28 d. ir, baigęs tuo metu buvusią karo aviacijos mokyklą, tą patį metų gruodžio mėn. 16 d. buvo pakeltas į leitenanto laipsnį. Tolimesnę karo tarnybą ėjo 1-je oro eskadrilėje. 1919 m. lapkričio mėn. 2 d. vienas iš pirmųjų su lėktuvu išskrenda savarankiškai ir 1920 — tais metais jau dalyvauja kovose su lenkais. Spalio mėn. 4 d. su žvalgu leitenantu Pranckevičium išskrenda į frontą Varėnon. Jiems buvo duota uždavinys surasti Varėnos stotyje lenkų nelaisvėn patekusį mūsų šarvuotą traukinį „Gediminą“ ir jį sudaužyti, mėtant bombas. Minėtą dieną, nuskridę su lėktuvu tipo L. V. G. c VI į Varėną, traukinio nesusirado ir skrido toliau. Grįžtant atgal, teko bombarduoti Varėnos stotį, ir, išmetus keletą bombų, leitenantas Kumpis prieš kulkos buvo sužeistas į galvą. Sužeidus lakūną, lėktuvas nustojo pusiausviro ir, niekeno nevaldomas, pradėjo kristi žemyn. Nukritus leitenantui Kumpiui buvo sulaužyta krūti-

nė. Sužeistas lakūnas ir žvalgas pateko lenkų nelaisvėn, kur ltn. Kumpis spalio mėn. 10 d. ir mirė. Išgavus iš lenkų jo lavoną, spalio mėn. 14 d. buvo nuvežtas į Šiaulius ir ten kapuose palaidotas.



A. a. ltn. Juozas Kumpis.

Šioms liūdnomis sukaktuvėms paminėti š. m. spalio mėn. 10 d. 10 val. Įgulos bažnyčioje buvo atlaikytos gedulingos pamaldos. Pamaldose dalyvavo krašto aps. ministeris, vyr. štabo viršininkas, aviacijos viršininkas ir aviacijos karininkai. Tuo pat laiku karo lakūnas kapitonas Jankauskas su ve-

lionio broliu — kariūnu aspirantu Kumpiu nuskridė į Šiaulius, kur nusileidę uždėjo gyvų gėlių vainiką ant garbingai žuvusiojo kapo.

Lakūnas leitenantas Kumpis apdovanotas I-mo laipsnio, I-os rūšies „Vyties Kryžiaus“ ordinu.

Ilsėkis ramiai, karžygy, toj tėvų žemelėj, kurią vaduodamas žuvai. Tegu tavo darbais būna amžinu pavyzdžiu tiems, kurie tavo pėdomis seka. *Barbro.*

## A. a. kapelmeisteris Steponas Gukauskas.

Š. m. rugsėjo mėn. 2 d. Kauno miesto ligoninėj mirė 2-jo pėstininkų D.L.K. Algirdo pulko kapelmeisteris Steponas Gukauskas, 65 metų amžiaus.

Velionis yra gimęs Kauno mieste 1865 metais, balandžio mėn. Baigęs Kauno miesto mokyklą, stojo į Odesos muzikos mokyklą, ją baigęs įstojo rusų kariuomenėn Kaune į 109 Volgos pulką, griežikų komandon. Po kiek laiko buvo perkeltas į 110 Kamos pulką, Šančiuose, ir 1907 metais paskirtas to pat pulko kapelmeisteriu.

Vadovaudamas 110 pulko orkestrui, a. a. velionis išėjo į karą, išbuvo jame iki Rusijos kariuomenės suirimo 1918 metų, ir grįžo Lietuvon į Kauną.

Lietuvos kariuomenėn įstojo 1919 metais liepos mėn. 1 d. Kauno karo komendantūron, kur vadova-

## Svečiuos pas latgaliečius.

Š. m. rugpiūčio mėn. 20—25 d. Rygoje įvyko VII Lietuvių Latvių Vienybės Draugijos suruoštasis kongresas.

Tokie kongresai jau nuo 1923 m. kasmet įvyksta čia Kaune, čia Rygoje.

Šių kongresų tikslas geresnis vienas kito pažinimas ir Lietuvos Latvijos visuomenės informavimas apie tų šalių mokslo, meno, sporto ir ekonominį gyvenimą, ir pagaliau, ančiau susipažinus, užmegsti tarp broliškų tautų tampsnesius visuomenės ryšius. Kad geriau su provincijos praktiškuoju gyvenimu susipažintų, dalyvavusioji šiame kongrese Lietuvos žurnalistų grupė, Latvijos provincijos spaudos sąjungos pakviesta, aplankė vieną Latvijos provincijos dalį — Latgalę, kuri savo gyvenimo savybėmis, kalba, tikyba panaši yra į Lietuvą. Beįdrai, Latviją sudaro trys jos provincijos: Kurzemė, Vidzemė ir Latgalė.

Rugsėjo mėn. 23 d. 8 val. išvykstame traukiniu Daugpilio link. Nuvažiavę iki Plevinio stoties išlipame, kur mus sutinka Latgalės divizijos vadas generolas Berkis, štabo viršininkas pulk. Kuršė, Plevinio

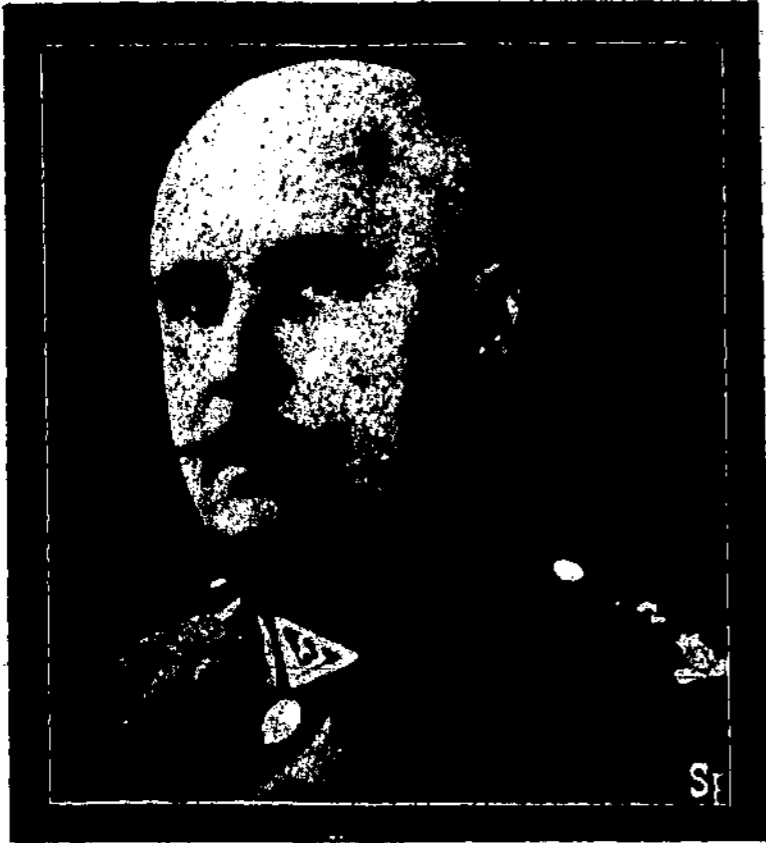
miesto galva p. Lacitis, vietos savivaldybės atstovai ir išsirikiavusieji gimnazijos mokiniai. Visa eilė sveikinimų ir širdingų linkėjimų dirbti bendrai tautinį kultūrinį darbą.

Toliau, padauguviu važiuojame automobiliais į Krustpilį (buv. Kreichurgą). Pakelyje sustojame pažiūrėti gražiųjų Dauguvos krantų ir krioklio — „Plavinės pagars“. Čia Dauguvos krantai atrodo, esą būtų uolos kalnai, nes toje vietoje yra tam tikras akmenis sluoksnis, iš kurio brolių kapuose Rygoje žuvusiems karžygiams yra statomas nepriklausomybės paminklas. Pavažiavę kiek toliau, sustojame toje vietoje, kur rusų imperijos viešpatavimo laikais susidarė gubernijų sienos: Vitebsko, Kuršo ir Lifliandijos. Šioje vietoje įteka Dauguvon Aiviekstės upė ir tiek Dauguvos, tiek Aiviekstės krantuose yra užsilikę didžiojo karo apkasų žymės, nes šioje apylinkėje daugiau ne dvieji metai tarp rusų ir vokiečių buvo atkaklios kovos.

Atvažiavus į Krustpilį, mus sutiko Daugpilio apskr. viršininkas p. Saulis, seimo atstovas Lukius ir miesto savivaldybės atstovai.

Apžiūrėję žuvusių karžygių už Latvijos nepriklausomybę paminklą ir papusryčiavę, atsisveikinome

vo Kauno komendantūros karo orkestrui iki 1923 metų lapkričio m.



A. a. Steponas Gukauskas.

8 d., kol buvo perkeltas į 2-ji pėstininkų D.L.K. Algirdo pulką kapelmeisteriu. Š. m. rugpiūčio mė-

nesį susirgo, pagulėjo miesto ligoninėj ir mirė.

A. a. velionis Steponas Gukauskas visuomet buvo linksmas, mandagus, teisingas, drausmingas ir doras kaip žmogus ir gabus prityręs muzikas. Tuo užsitarnavo jis viršininkų palankumo, draugų ir valdinių meilę.

Betarnaudamas Kauno komendantūroje ir 2-jam pėstininkų pulke, jis gavo keletą tarnybinių padėkų įsakymuose.

Kauno karo komendantas, jam išeinant iš komendantūros, šiaip atestavo jo tarnybą: „puikiai sutvarkė orkestrą ir jo repertuarą, pasiekė aukšto tobulumo laipsnį, atlikdamas su jam pavestu orkestru įvairius sunkius muzikos kūrinius ir parodė nepaprastų gabumų ir energijos, kaip kapelmeisteris

ir kaip prityręs muzikos žinovas“. Su nemažesniu atsidėjimu dirbo jis ir 2 pėstininkų pulke; jo vedamas orkestras visuomet buvo tinkamaj aukštumoj. Ypatingai gražiai skambėjo jo orkestro balsai lietuviškų motyvų maršuose.

Muzikos reikšmė gyvenime yra didelė, ji veikia teigiamai mūsų jausmus ir kuria galingumo, pasiryžimo ūpą, šalina nuobodumą ir mažina nuovargį. Kariui tas viskas yra svarbu. A. a. velionies mirtis, kaip prityrusio kapelmeisterio, yra algirdėnų šeimai moralūs nuostoliai.

Gaila, kad mirtis išskyrė Tave a. a. Steponai, iš mūsų tarpo, — darbai ir meilė, ką palikai algirdėnų šeimoje, visuomet pasiliks mūsų širdyse.

Algirdėnas.

## PASKUTINĖ SANITARŲ KOMANDOS DAINA.

Jau pabaigėm mes mokslą savo,  
Karo dalykus žinom gerai.  
Kakta nuo to nors prakaitavo,  
Bet laikas prabėgo linksmi.

Statutus visus jau išėjom  
Ir šautuvo žinom dalis,  
Brno, Maksimą nagrinėjom  
Ir šaudėme kartus kelis.

Stovėjome su Ross Enfeldu  
Net kartais pilnosios ragavom,

O kiek darbų ūkio mėginom,  
Tai kitas nesurokavom.

Bažnyčioje priesaiką gavom,  
Egzaminai jau užbaigti.  
Bereikia rokundos suvesti —  
Ir visi galai atlikti.

Tuomet sanitarai „balnicon“  
Ir „pisoriai“ sau išvažiuoja,  
Apygarda jau išsikraustė,  
Liks veterinarai vieni.

Eil. T. A-is.

su maloniais miesto savivaldybės atstovais, kurie mums buvo suruošę pusryčius. Išvykome automobiliu į Daugpilį.

Kelias žvyruotas, lygus, jokios duobės, lyg kad būtų dar visai neseniai pravestas. Klausiu savo kelionės draugą inž. Komisar, kas šiuos vieškelius taiso.

— Mūsų vyriausybė, — atsako, nes pas mus yra tam tikras kelių fondas, kurį sudaro % nuo parduodamos degtinės. Jis net juokaudamas pabrėžė, kad jų kelius tik girtuokliai taiso. Pamaniau sau, juk ir pas mus už keletą desėtkų milijonų degtinės išgeria, argi nereikėtų pasekti latvių pavyzdį. Pakeliui susitikome kelias keliams taisyti motorines mašinas. Tiltai visur gelžbetoniniai, niekur nematyti tokių, kaip pas mus Suvalkijos vieškeliuose.

Daugelis trobesių statyta iš akmens ir dengta gontais, tik liūdną vaizdą nepratusiai akiai daro tai, kad nėra aplink sodų ir tvorų.

Negalima, pro šalį važiuojant, nepastebėti milžiniško akmens. Akmuo apie 3 metrų aukščio ir ant jo viršaus gali sutilpti apie 25—30 žmonių. Vietos gyventojai vadina jį „švedų karaliaus akmuo“ ir yra legenda, kad ant šio akmens švedų karalius Karolis XII, žygiuodamas į Rusiją, su visu savo štabu pietavo.

Dar sustojame pažiūrėti tos vietos, kur kadaise buvo senovės pilis Erzika, bet dabar tik lygus laukas, jau net griuvėsių neliko. Saulei leidžiantis, po 90 klm. kelionės, atvykstame į Daugpilio tvirtovę — dabar administracinį Latgalės centrą.

Padarę vizitą Lietuvos konsului p. Polišaičiui, nuvykome į suruoštą Daugpilio miesto galvos p. Volonto rautą. Šio rauto koncertinę dalį meniškai atliko liaudies konservatorijos direktorius Kruminš, kaip geras smuikininkas, ir p. Komisar padainavo keletą latviškų, rusiškų ir itališkų dainelių.

Raute, be miesto tėvų, dalyvavo divizijos vadas generolas Dankers, mokytojų instituto direktorė, buv. vice-ministeris p-lė Seil, p. konsulas Polišaitis su ponia ir eilė kitų visuomenės darbuotojų.

Rytą apžiūrėjome Daugpilio mokyklas, — mokytojų institutą, vidurinę mokyklą, pagrindines mokyklas, vandentiekį, elektros stotį, ligonines ir netoliese nuo Daugpilio esantį Poguliankos kurortą. Ilūkštos apskr. viršininko p. Jansono lydimi, išvykome į Asarės miestelį, kur pulk. leit. Indano ir pulk. leit. Augustausko pastangomis yra pastatytas Latvijos partizanams ir kovojusiems už Lietuvos ir Latvijos laisvę — Lietuvos ir Latvijos kariams paminklas. Uždėje

## Manevrų atgarsiai.

Nors apie buvusius mūsų šių metų manevrus daug buvo rašyta, daug kalbėta, tačiau ne viskas išsemta dar. Šie manevrai pasirodė be galo turtingi naujomis temomis, išpūdžiais ir geromis pamokomis — išdavomis.

Kai kam, paviršutiniškai žiūrinčiam, galėtų keistai pasirodyti, kad toks trumpas — tik trijų dienų — įvykis sukėlė didelio susidomėjimo, tiek karių, tiek civilių tarpe.

Taigi tik paviršutiniškai žiūrint galėtų atrodyti manevrai gal teatrališki, gal šiek tiek pramogiškai ir ne visai rimtai.

Tačiau, geriau išigilinęs, kiekvienas pamatys, kad tai buvo ne trijų dienų įvykis, ne bet sau pasivažinėjimas bei pasivaikščiojimas po Suvalkijos laukus, bet ilgo, rimto, kelių metų darbo ir patyrimo vaisiai bei rezultatai. Čia susidėjo viskas — ir aukštesniųjų karininkų bei vadų paruošimo tobulinimas, ir žemesniųjų karininkų bei instruktorių naujoviškas parengimas, ir grynai metodiškas savojo kareivio auklėjimas bei dresūra, atsižvelgiant į jo psichines ir fizines savybes ir į tą trumpą karinės prievolės atlikimo laiką.

Tai pasireiškė savoji kariškoji doktrina ir savų tobulo karinio pa-

rengimo būdų ieškojimas ir vykdymas.

Šit kodėl paskutiniai manevrai be galo reikšmingi, ir visos jos pusės — gerosios ar blogosios — tolygiai svarbios ir įdomios. Taip žiūrėjo į šiuos manevrus aukštesnioji karo vadovybė, taip turime žiūrėti ir mes visi. Tuo atžvilgiu manevrai ilgai dar sukels įvairių

pastebėti, palyginant su praeitais manevrais bei žygiais, didelis mūsų kareivio ištvermingumas ir pajėgumas, pasiektas šiuo metu. Visos dalys džiaugėsi, kad po ilgų ir sunkių žygių bei kautynių — tiek nakties, tiek dienos metu — beveik nepasirodė nei pasilikusių, nei susirgusių dėl nuovargio. Vadinasi, mūsų kareiviai yra sveiki,



Manevravimo riktuotė (žvalgų puolimas). 1 p. pulkas. Foto Andrikonis

atgarsių, gilesnių minčių ir svarbių pastabų. Manau, kad daugelis manevrų dalyvių nepatingės gal net į „Kari“ kai ką dėl manevrų parašyti ir plačiau su jo skaitytojais pasidalinti.

Tuo tarpu aš, kaip stebėtojas, prie mano straipsnio („Iš manevrų lauko“) turėčiau dar šį-tą pridurti. Pirmiausia, labai malonu yra

stiprūs, užgrūdyto kūno ir pilni tvirtos valios bei pasiryžimo, suprasdami ir siekdami savąjį tikslą. Tas duoda progos mūsų tautai didžiuotis tokiais savo gynėjais, kurių karšta tėvynės meilė ir pasiaukojimas viską nugali.

Daugeliu atvejų buvo geras mas-kavimasis ir prisitaikinimas prie vietos. Dažnai žvalgai ir žvalgo-

vainiką prie žuvusių karžygių paminklo, pasakę prakalbą, nusifotografavome ir išvykome atgal į Daugpilį, kur Ilūkštos apskr. savivaldybės buvo suruoštos vaišės.

Trečioji kelionės diena: Kraslava, Agluona, — Rezeknė (Riežica) — Latgalės kultūrinis centras.

Čia, matyti, apylinkės gyventojai daug blogiau gyvena ir žemę dirba, nes dar yra vartojami mediniai plūgai ir akėčios.

Kraslavos miestely grafo Plater-Zybergo rūmuose yra gražiai pavyzdinčiai sutvarkyta gimnazija, kur jos direktorius p. Jaudžiama, širdingai mus sutikęs ir pavaišinęs augančiomis ten vynuogėmis, parodė visus gimnazijos įrengimus, muziejų ir laboratoriją. Dar apžiūrėję miestely apskr. ligoninę, išvykome į Agluoną.

Agluona — miestelis nedidelis, yra daili bažnyčia ir buv. pranciškonų vienuolyno trobesiai.

Šalia miestelio miške yra naujai pastatyti puikūs 4 aukštų gimnazijos rūmai. Šioje gimnazijoje mus sutiko gimnazijos mokiniai su orkestru ir prakalbomis.

Iš Agluonos nuvykome į paskutinį mūsų ekskursijos punktą Rezeknę. Mieste matyti dar nuo di-

džiojo karo neatstatytų trobesių, bet iš visų išsiskyrė „Tautos Namai“, kur miesto galva p. Zadvinskis, apskr. viršininkas p. Zarans ir kiti miesto visuomenės darbuotojai suruošė mums širdingą sutikimą — vaišes. Vaišių metu karo orkestras sugrojo Lietuvos ir Latvijos himnus ir eilę kitų latvių tautiškos muzikos kūrinių. Čia buvo jaučiamas latgaliečių jausmingumas — širdingumas, o mažiau oficiališkumo ir dairymosi į šonus, kad ko nors nesupykintų.

Atsisveikinimo prakalbose buvo išreikštas pageidavimas, kad lietuvių kultūrinės organizacijos teatras ir chorai, lankydamiesi Latvijoje, neužmirštų ir Rezeknės.

Širdingiausių linkėjimų lydima, karo orkestrui Lietuvos himną grojant, Lietuvos žurnalistų grupė kartu su latvių kolegomis išvyko į Rygą, o iš ten vakare į Kauną.

Bendrai, per visą šią kelionę po Latgalę, per 4 dienas, automobiliais ir traukiniais pravažiuota viso arti 900 klm. Visose vietose buvo jaučiamas nepaprastas širdingumas — noras tampresnius tarp brolišku tautų vienybės ryšius užmegsti ir kultūriškai ir ekonomiškai bendrauti.

Mjr. Ardickas.

mieji lėktuvai negalėdavo surasti įsitvirtinusių kovotojų ir išaiškinti jų pajėgumo bei manevravimo tikslo ir krypties. Deja, tai buvo tik daugeliu atvejų, bet ne visada. Buvo atsitikimų, kada oro žvalgai gražiausiai sugaudavo savo fotoaparatais ištisas žygio voras, ypačiai jojas, nustatydavo jų kryptį ir dydį. Kovos lėktuvai lengvai apmė-

dos ir trūkumai. Tik svarbu, kad jų kuo mažiausiai būtų ir daugiau nebesikartotų. Tuo atžvilgiu, tenka pasakyti, manevrai pavyko, ir pavyko kuo puikiais — daug gera parodė, o dar daugiau pamokė ir išpėjo.

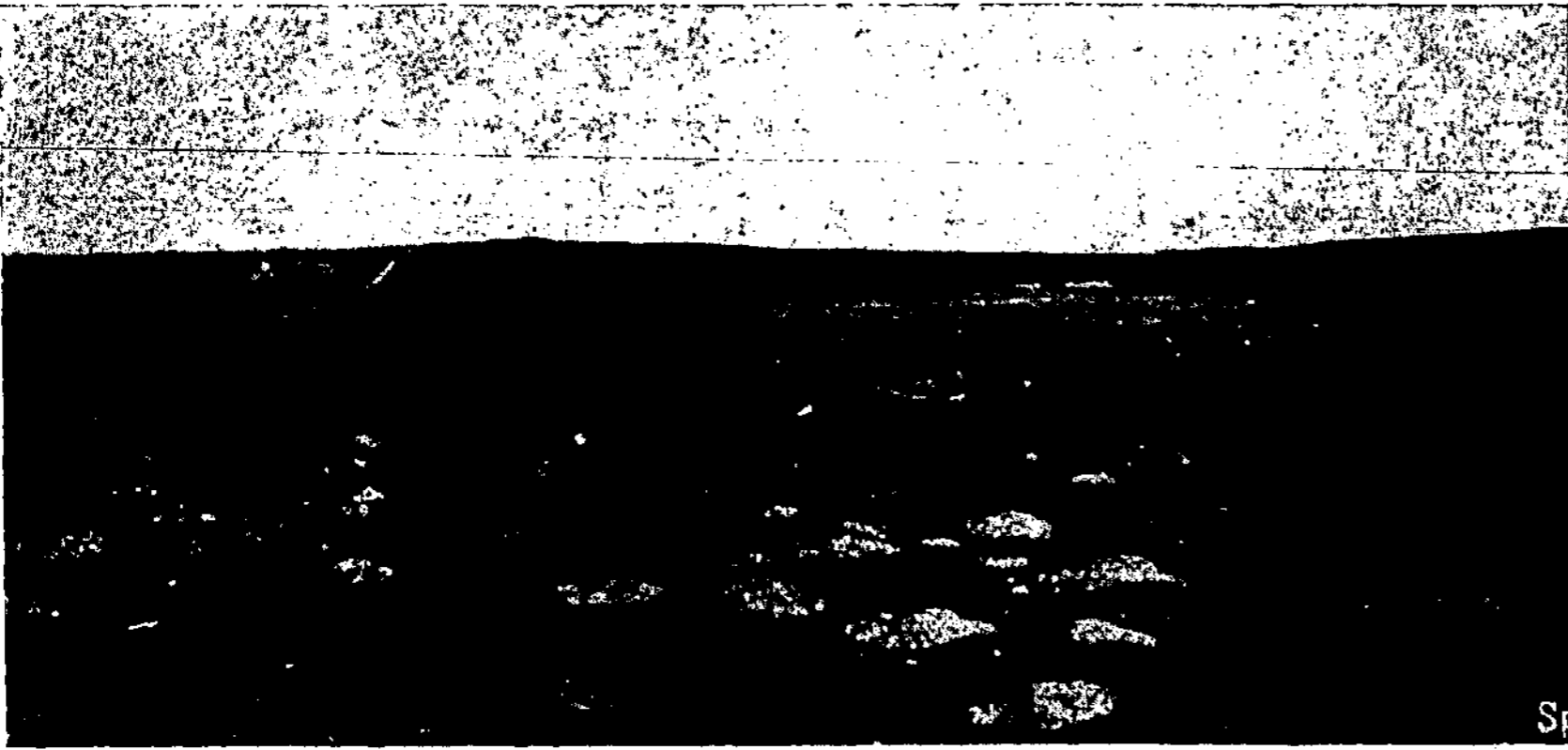
Labai svarbu, kad mūsų kareiviai per šiuos manevrus aukštai iškėlė ne tik mūsų ginklo, bet ir

Eidami pro sodybas kareiviai, kai kurie gal net išalkę, savavališkai nepaėmė nė vieno daikto, žygiuodami pro sodus nenuskynė be leidimo šeimininko nė vieno obuolio, nors obelių šakos gal lūžo nuo skanių prinokusių vaisių. Žinoma, malonūs ir vaišingi kaimiečiai nepamiršo kareivių — pavaišino juos.

Visa tai rodo mūsų kareivių ne tik dorumą, bet ir drausmingumą. Tenka tik džiaugtis, kad tokie vyrai — karininkai, kurie juos auklėja, ir kareiviai, kurie savo auklėtojų bei vadų klauso — stovi mūsų tėvynės sargyboj. Tokie vyrai yra verti Lietuvos kareivio vardo.

Dėl to susidarė jaukus malonus išpūdis ir santykiai tarp kariuomenės ir piliečių. Daugelis net metė lauko bei namų darbus ir lydėjo manevruojančius kareivius. Visi atsidėję ir su džiausmu (tiek miestelėnai, tiek kaimo žmonės) sekė tvarkingą, drausmingą ir gerai moderniškai apginkluotą savąją kariuomenę. Jie visi savo akimis dabar matė, kad tarnaują kariuomenėje jų vaikai bei giminės yra gerai kariškai parengti, įvairių karo dalykų išmokyti, gražiai išauklėti, mandagūs, vikrūs, ištvėrimingi, sumaniai atlieka savo darbą, uždavinių, gerai aprenkti, apšarvuoti ir maistingu geru valgiu maitinami. Matė didelį ir nuolatinį viršininkų rūpestingumą, tvarkant maisto bei pašaro dalykus, parenkant nakvynes ir t.t.

Tuo atžvilgiu manevrai buvo įdomūs ir pamokomi net vietos gyventojams. Daugelis jų lig šiol tik buvo girdėję apie savo kariuomenę, arba matę paraduose, o dabar aiš-



Manevravimo rikiuotės kautynių skyrius

Andrikonio foto

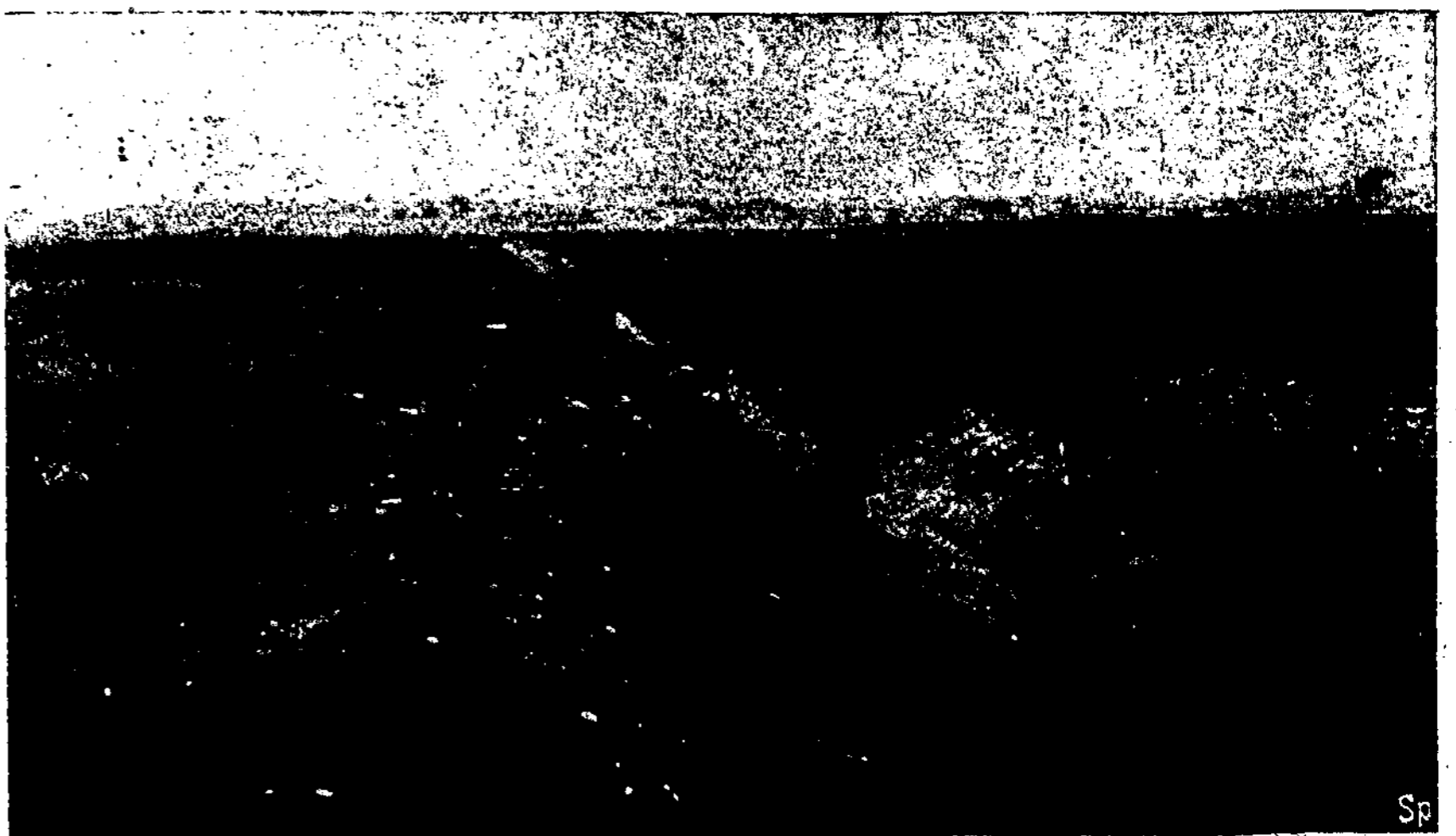
tydavo bombomis ir net iš kulksvaidžių apšaudydavo žygiuojančias ar besiilsiančias dalis, ir tai atsitikdavo net uždengtose (miškuose, tarp trobų), o ne atvirose vietose. Tatai jau didelė ir brangi pamoka.

Pasirodo, kad tai įvykdavo dėl klaidingo žvalgomosio lėktuvo ypatybių įvertinimo bei jų supratimo. Paklausus: kodėl jūs nesisaugot prieš lėktuvų? Kai kas atsakydavo: jie dar toli ir mūsų nemato. Tokiu supratimu išėitų, kad tik tuomet oro žvalgas pavojingas ir gerai mato, kai jau ant pat galvų arba labai žemai. Jei taip būtų, tad lėktuvai karo lauke labai nedaug tepatarnautų ir visai nepateisintų to smarkaus ir didelio aviacijos augimo visose valstybėse. Priešingai, lėktuvas iš priešų pusės todėl ir yra pavojingas, kad jo gal dar gerai nei matai nei girdi, o jis jau puikiais pastebėjo, nufotografavo ir net „dovanų“ sušpėjo nusiųsti. Maskavimo atžvilgiu net ir kai kurios baterijos neišlaikė kritikos, nes dienos buvo saulėtos ir aiškios, o oras gryniasias — puikiais matyti aukštųjų padangių žvalgams ir bombonešiams.

Žinoma, kiekviename dideliame darbe bei sumanyje, ypač bandomuoju metu, neišvengiamos klai-

savo karišką garbę ir pašalino tą nuomonę ir baimę, kuri buvo susidariusi žmonėse dėl rusų bei kitų kariuomenių kareivių. Paprastai, karo ar manevrų metu į kareivių žiūrima, kaip į palaidžiausį elementą, kuris visai nevertina kitų piliečių, o tuo pat ir valstybės, nei turto nei nuosavybės teisių. Sodai, daržai, ūkininko kiemas su visais padėliais ir namų paukščiais iš tolo bijodavo ir nekėsdavo kareivio, kaip vagies, ir atviro įžulauš plėšiko.

Taigi, sakau, būdavo dėl to pasipiktinimų, skundų ir kitų nemalonumų. Bet dabar visai kitaip.



Kareiviai saugo pusiakę prie vietos (Manevrų vaizdelis)

kiai galėjo įsitikinti, kiek ji pajėgi ir reikšminga karui ištikus. Puikiai matė daugelį lėktuvų, patrankų, kulkos vaidžių, lauko radio stočių, sanitarinius ir kitokius automobilius, motociklus, dviračius, įvairių ryšio priemonių ir daug ko kita. Žinoma, čia ne viskas dar ir ne visos karo priemonės buvo iškeltos į manevro laukus — daug kas bus parodyta ir pavartota tik karo metu.

Visų daugiausia vietos gyventojams, tur būt, padarė įspūdžio mūsų drąsūs ir vikrūs lakūnai. Čia jie greit ir sėkmingai išžvalgydavo „priešo“ užimtą sritį, čia, visai žemai nusileidę, vos medžių ir kaminų neužkliudami, numesdavo vadovybių štabams pranešimus ir fotografijas, čia būriais iškilę netikėtai susikaudavo ore — vieni norėdami bombomis užmėtyti, antrieji pasipriešindami ir išblaškydami juos.

Bendrai šie rudens manevrai puikiausiai parodė, kad mūsų kariuomenė tinkamai yra paruošta šių dienų karui. Turi ji gerą vidaus organizaciją ir vykusiai atlieka savo uždavinius karo lauko sąlygose. *M.*

**Kol kariuomenė vieninga ir drausminga, tol Lietuva neįveikiama.**

## Algirdėnai manevruose.

Manevrai, manevrai! Kas jais nesidomi? Lygiai jais domisi kaimietis, lygiai miestietis, bet visų daugiausia karys. Kaip gi jais nesidomėsi, juk tai mūsų tėvynės vaikai pasirodo juose, kaip jie yra pasiruošę ją apginti, jai tarnauti.

Ruošėsi visi pulkai, visos dalys — ruošėsi ir algirdėnai. Jau iš anksto prieš tai drauge ir atskirai manevravo kuopos po laukus, mokėsi, praktikavosi. Su didžiausiu nekantrumu laukė kareiviai manevrų, kad galėtų išbandyti savo pasiruošimą, savo miklumą karui.

Štai atėjo šviesus laukiamosios dienos rytas. Stipriai sujudino vėsus rytinio oro bangas trimito garsas. Tą rytą jis ringavo, rodos, stipriau, iškilmingiau. Šoko iš šilto patalo kareiviai, nerodydami jokio tinginio, ir knibždėte knibždėjo visi pašaliai besiruošiančių kelionėn. Žygiui karys ruošiasi ne valandomis, bet minutėmis. Taigi greitai jau visi stovėjo pasirengę. Visų mintis ir tylą nutraukė garsus „žengte marš“! Tada pulkas, rodos, tik dvi kojas teturįs, orkestrui ritmuojant, išžygiavo paskui savo energingą vadą. Orkestrui nustojus lydėti, atsiradom drauge su Kęstučio sūnumis jų rajone. Susijungę su jais, išžygiavome savo „priešo“ link. Žygiavo-

me laimingai. Visur buvo pavyzdinga tvarka ir viskuo buvome ap rūpinti, nes mūsų geraširdis vadas rūpinosi ne tik rikiuotės, bet ir ūkio sritimi ir gerų nakvynių parinkimu. Paskui ir algirdėnai išimaism į bendrąjį manevrų vainiką, apie kurį jau daug skaitėme iš laikraščių.

Be visų, jau kituose laikraščiuose minėtų gerųjų pusių, galiu pastebėti dar, būtent, kareivio prisirišimą prie savo vadų, jų meilę. Kareivis pamato, ypač per manevrus, kad juo vadas rūpinasi, jį myli, veda brangios tėvynės ginti ir moko, kaip jai tinkamai tarnauti. Daug kareiviui reiškia vienas švelnus žodelis, tartas jam iš savo vado lūpų. Juk užmiršo kareiviai visą nuovargį bei vargus, kai Jo Ekscelencija mūsų Valstybės Galva pasveikino grįžtančius iš manevrų kareivius ir jiems širdingai dėkojo.

Grįžome linksmi, dainuodami. Per manevrus algirdėnai geriausiai pasimokė, kaip savo priešus nugalėti, su juo atsiskaityti. Mes tikim, kad netrukus ves mus mūsų gerieji vadai Gedimino pilin, o vėliavos žodžiai: „Tėvynės meilė tebus mums vadovas“ stiprins mūsų dvasią ir kūną, kels mūsų narsumą ir pasiaukojimą Tėvynės labui. *Al-as P. Kačinskas.*

## Kaip skaitomas „Karys“.

Tur būt, karių nė vienas nėra tiek mylimas laikraštis, kaip savas organas „Karys“. Jį skaito ne tik atskiri kareiviai, bet būriais (kaip matyti iš vaizdelio). Susirenka keletas kareivių, susisėda kur nors nuošaliai, gražiam orui esant, ant žolynėlio, ir vienas iš gabesniųjų, kuris aiškiai ir gerai moka skaityti, skaito balsu visiems susirinkusiems. O šie susikaupę su atsidėjimu seka skaitytojo žodžius. Tai sektingas visiems kareiviams pavyzdys. Tuo būdu ne tik mokantis gerai skaityti sau vienas pasiskaito, bet ir silpniau skaitančiam geriau yra suprantami žodžiai bei rašto turinys, kai skaito kitas. Todėl, sekdami šį pavyzdį, mokantieji turėtų nuolat taip daryti, tuo būdu ir neišsilavinęs skaitytojas galėtų išgirsti ką „Karys“ rašo. Šiaip skyrium kartais kitas „Kario“ nė matyti negauna.

Knygų skaitymas, o ypač kariui „Kario“ skaitymas yra labai naudingas. Iš jo ne tik dvasiai peno, bet daug iš karo mokslo bei bendro gyvenimo pamokų pasisemti galima. Iš „Kario“ ne vienas prasilavinęs skaityti, net ir rašyti išmoko beskaitydami. „Karys“ leidžiamas lengvo stiliaus, be naujoviškų žodžių, taip, kad kiekvienam eilniui skaitytojui yra labai suprantamas. Todėl mes kariai susispieskime apie savo or-

ganą „Kari“. Jis mums yra gražiausias laiko praleidimas ir dvasios sustiprinimas. *Senas kareivis.*



Skaito „Kari“.

Palinausko foto

## Kryžių kalnas.

Pavažiavę nuo Šiaulių plentu Jonišio link 9 klm. ir pasukę dar porą klm. vieškeliu į Meškuičių pusę, pamatome daugybę kryžių, tai vadinamas Kryžių arba Pilies kalnas.

Šis kalnas nėra didelis, turi 60 m. ilgio ir 35—50 m. pločio. Iš rytų pusės pro jį teka Kulpės upė, o iš šiaurės ir vakarų supa sunkiai prieinamos balelės. Tik geras susisiekimas nuo pietvakarių pusės, kur dunkso pušuoti kalneliai. To kalno šlaitai statūs, kiek nuolaidesnis — pietų pusėje; viršus truputį įdubęs (balno pavidalo) ir gausiai apstatytas kryžiais. Šių kryžių yra per 300.

Žmonės tą kalną laiko šventu, todėl daro apžadus įvairiose nelaimėse, ir nešė neša iš tolimiausių kraštų ar vežte veža kryžius ir juos stato. Ypatingai tą galima pastebėti Joninių šventėje, kada čia iš tolimiausių kraštų suplaukia maldininkų būreliai. Čia plaunasi upės vandeniu įvairūs ligoniai, piliasi vandenį į butelius ir t. t.

Apie šį kalną žmonių lūpose yra įvairių padavimų.

Pasakojama, kad čia, kur dabar

stovi tas kalnas, stovėjusi bažnyčia. Bet šią bažnyčią per vieną Joninių šventę smarki audra išgriovusi, o paskui apnešusi smėliu. Griūvant žuve visi žmonės.

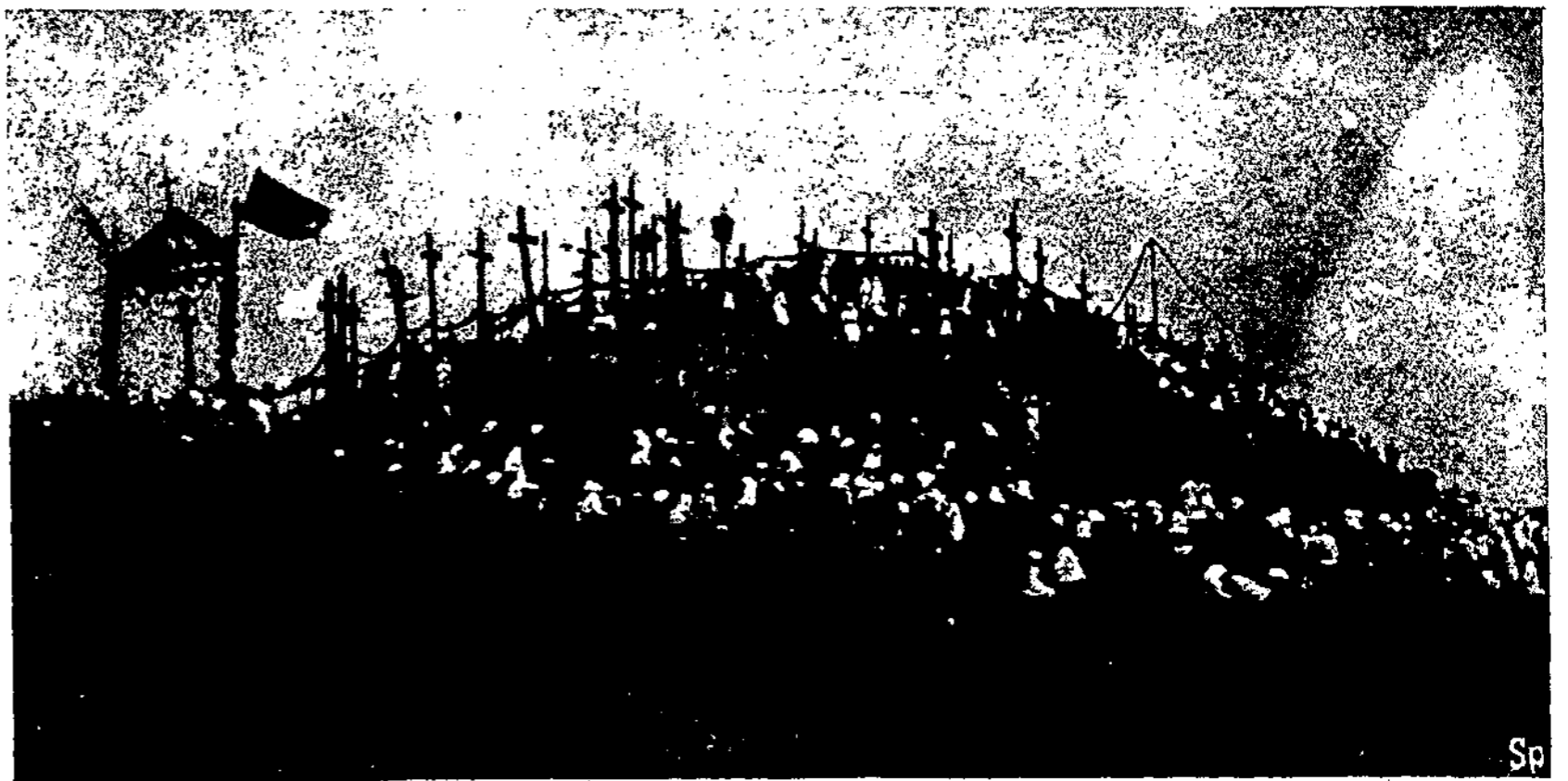
Vienas senukas, sako, ejęs labai anksti Velykų naktį. Ir jis, atėjęs ties tuo kalnu, išgirdęs varpelius skambant ir pamatęs einant aplink kalną Prisikėlimo procesiją. Ir kada jis norėjęs patekti kartu su jais į kalną, tai toj vietoj, kur jis matęs praviras duris, radęs paprastą kalno šlaitą.

Be to, sakoma, kad senukų atminime šis kalnas buvęs visai ma-

žai viršuje įdubęs. To įdubimo viduryj buvusi skylė. Ir kada jie mesdavo akmenis, tai girdėdavo skardų skambėjimą, tarsi kristų į bažnyčios vidų. Kartą Meškuičių klebonas, norėdamas iširti, kas yra jo vidury, buvo pradėjęs kasti. Bet jam prisisapnavo, kad nekastų, nes visa apylinkė pražūsianti. Tai jis ir nebekasęs.

Dabar ant šio kalno susirenka iš anksto numatytu laiku įvairių parapijų maldininkų būriai. Laikoma pamaldos kalno koplytėlėj ir sakoma pritaikinti pamokslai.

Pr. Gegecka.



Čia matome „Kryžių kalną“ per Joninių šventę.

## Būsimojo naujoko Tasgačio laiškas.

Brongė mona būsėmėje draugelei!

Aš Jons Tasgatis, turėdamas atliekamą valondelė laiko, eš dėdelė šėrdėis susėkrėmtėma, sumėslėjau parašytė kelėntą žodėlių lig savo busėmų draugėlių.

Gal būtė ėr jums jau yr žėnė, kad mumis, jaunos vyriukus, gėmusius 1909 m., šį rudinį žad jimtė į kariūmenė. Jau vėšė, kurius mama svekus užaugėna, torem šaukėmus stotė į naujokų jėmėma kamėšėjė, šes Vytauta Dėdėliojė metas, spalė mėn., jė nepamelou-sio, ar tik ne dešimtą dėiną.

Žėnoms, yr sakoma, kad nė rašto, nė žodio žmog-os negal nėkomet tou išreikštė, kas anam yr širdė. Ǝr aš negalio sovėso akoratne jums, moną būsėmėje draugelei, čė unt to balta popieriaus pasakytė tou, kū jaut mona šėrdės. Mona šėrdės, galio drouse pasakytė, yr dėdėle nuliūdusi, nes jau matoma greita reks apleistė numiškius, draugus ėr pažinstamus. Vėšė anėi monės begala gailės. Mama kriok ė kriok kož-ną dėiną. Nėgalio ni pasėrodytė: kap tik aš anou pa-matau, tujau ėr mon kažėnkap pradėd soktė širdį. Tėvs, žėnoms, kap jau vyrėšks tor kėik kėitesnė širdį: mažiau tekriok, bet vėstėik susėmėslėjės vakščio, nebvalga, nebger, nebėpamėigt.

To vėsa negal padyvytė. Juk aš vėins nomėi ėr eso tou stėpriouju darbininku. Brolis Jūzaps senė žanots, vakas apsėkrovės — sava rūpėsnų yr pėlns; no vo Tedė dar vos aštuntus metus teeit — pačiumėro bondą ganytė; sesou Vonė mergės darbus dėrb. Vo tėva abodo sovėso yr senė. Tep kad aš dėdėlei eso so-gadnos nomėi. Unt mona runkų yr viskas: ėr arkle,

ėr komelės, ėr į melnyčė liobo važioutė — žodio vėsa gaspadorstva.

Dar tas būto ne tep jau, kap saka, svarbo, bet yr dar vėns toks dalyks, kor mon dėdėlei širdį jėd. Matykėt, mon perna žėimą pėrša nešpetnė ir pasėtorėntė mergelką. No ėr būtovėv gal būtė apsižanėjosio. Ana mon patėka ėr aš ana baise patėkau, alė vėsa bėda, ana mon užgėidojė, kad aš esos dar neatlėkės kariū-menės ėr ana dėlto pabijojė. Saka: „Palaukev modo porą metų, kap atliksi kariūmenė, tad toukart“. No mon, žėnoms, būto vėstėik, alė kartas-kad kas kėts nepagrobto. Nors modo abodo vėins kėtam esav pasėžadėjosio: „Kol vedom kaktō akys spindės ėr saulė unt dongaus švėis, tol vedo kėts kėta nepamėršev“.

No, aš anou pasėtėkio ėr ana monėm pasėtėk. Juk vėins kėto pasėtikėtė rek. Kas tada būs jė mūs vėinė kėtas negalėsem pasėtikėtė? Negera būs.

Tad, mylėmė, draugelei, matydami mona liūdną padėjėmą, nėpatūrėkėt už plėką, ta yr ne už plėką, bet už pėktą ėr teikitės, jė aš čė kū norintas netep, kap rekėjė išsėtareu, atleskėt. Matot, rašėu tep, kap moko — žematėška. Kėtep rašytė nemoko. Kap pakliū-sio pas jumis, (O pakliūtė tėkra mėslėjo, nes eso sveks: ė gerous, ė jėdous, tad naujokų jėmėma kamė-sėjė tėkra monės neišbrokės ė prijims į jūsa tarpą), mėslėjo išmoktė gera lėitovėška, kap skaitytė, tep ėr rašytė. Jė iš pradios ėr sunke būs, tan kū padarysi, — Dėivou garbė.

Tad šem kartou ėr sakysio sodėivo. Lėkėt svekė ė linksmė mona aplunkytė, vo gret pasėmatysem.

Su dėdėlei dėdėlė pagarba:

Žematis Jons Tasgatis.



## Šiauliai.

Rugsėjo 30 d. Šiaulių gimnazija minėjo bermontininkų užpuolimą, kuris įvyko 1919. IX. 30. Minėjimą atidarė mergaičių gimnazijos direktorius p. Klupšas, prašydamas atsistojimu pagerbti Šiaulių gimnazijos mokinius — karžygius, žuvusius už Lietuvos nepriklausomybę. Po pagerbimo berniukų gimnazijos kapelionas skaitė tų laikų protokolą.

1919 m. rugsėjo 30 d. ginkluoti bermontininkai užpuolė gimnazijos rūmus, norėdami juos savo reikalams sunaudoti. Bet mokiniai su mokytojais pasipriešino tam. Įsiutę bermontininkai puolė beginklius mokinius ir ėmė juos mušti. Moksleiviai, susispietę į karidoriaus kampą, giedojo Tautos himną. Tas bermontininkus dar daugiau siutino.

Matydami, kad nieko negali padaryti, ėmė mokiniams grasinti, kad atvarysią bolševikus, kurie su lazdomis išmuš visus. Bet mokiniai nenusigando. Buvo atvaryti bolševikai, kurie, pamatę mokinių pasiryžimą, atsisakė juos pulti.

Tada puolė rotmistro vedama sužvėrėjusi valkatų gauja. Kai kurie mokiniai ir mokytojai buvo numesti nuo antro aukšto laiptais žemyn ir sužeisti.

Bet mokiniai vis nesiskirstė. Susirinkus tėvams, mokytojams ir mokiniams, įsiveržė į salę peiliais ginkluoti bermontininkai ir ėmė badyti moksleivius.

Mokiniai, pamatę nuogus peilius, pradėjo bėgti. Kilo baisus suirimas. Keletas mokinių buvo peiliais subadyti. Ypač tyčiojosi iš mergaičių, jas visaip kankindami.

Ar tai nepasiaukojimas mokinių, kurie, giedodami Tautos himną, gynė savo mokslo šventovę nuo valkatų, nebijodami nei nuogų peilių, nei nagaikų.

Tai tikri karžygiai, kurie ir mirtį matydami nepaliko savo vietos. Istorija minės būsimums kartoms, kokie buvo moksleiviai-karžygiai. Jei mūsų jaunuoliai būtų visi tokie pasiryžę, nebijotų nuogo peilio, tai lietuvių tauta amžiais gyvuotų ir galėtų didžiuotis savo sūnumis. Garbė, jums jaunuoliai, gynusiems savo šventovę. Minėjimas buvo baigtas Tautos himnu.

A. J. T.

## Mūsų skautai.

Lietuvos skautų Asociacija persitvarkė į Lietuvos skautų sąjungą, kurios šefo pareigas sutiko priimti Respublikos Prezidentas. Šefas jau paskyrė vyriausiu skautininku pulk. ltn. Šarauską, o tarybos pirmininku dr. Aleksą. Greitu tempu eina štabo sudarymo darbai. Į štabą kviečiami suvažiavimo rinktieji kandidatai. Galima tikėtis, kad štabo viršininko pareigas paėmus energingiausiajam skautų rėmėjui skautininkui pulk. leit. Šarauskui, darbai vyks gerai. Tuo yra labai patenkinti visi Kauno tunto skautai, nes jiems buvo žinomas pulk. leit. Šarausko rūpestingumas ir nuolatinis darbas su skautais. Girdėti, kad

## Lietuvos Skautų Sąjungos Šefo ĮSAKYMAS

Nr. 1.

Pasirėmęs Lietuvos Skautų Sąjungos įstatymu (5 §) ir Lietuvos Skautams Remti Draugijos Centro Valdybos Pirmininko pasiūlymu (Nr. 1, 1930. X. 8 d.),

skautininką pulkininką leitenantą Juozą Šarauską paskiriu Lietuvos Skautų Sąjungos vyriausiuoju skautininku ir pavedu jam sudaryti Vyriausiąjį Skautų Štabą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS A. SMETONA  
Lietuvos Skautų Sąjungos Šefas

Dr. J. Aekna

Lietuvos Skautams Remti Draugijos  
Centro Valdybos Pirmininkas.

daugelis provincijos skautų labai palankiai sutiko žinią apie pulk. leit. Šarausko paskyrimą vyriausiu skautininku.

Vyriausybės žygis padarytas Skautų Sąjungos įkūrimo reikalu, skautų sutinkamas palankiai.

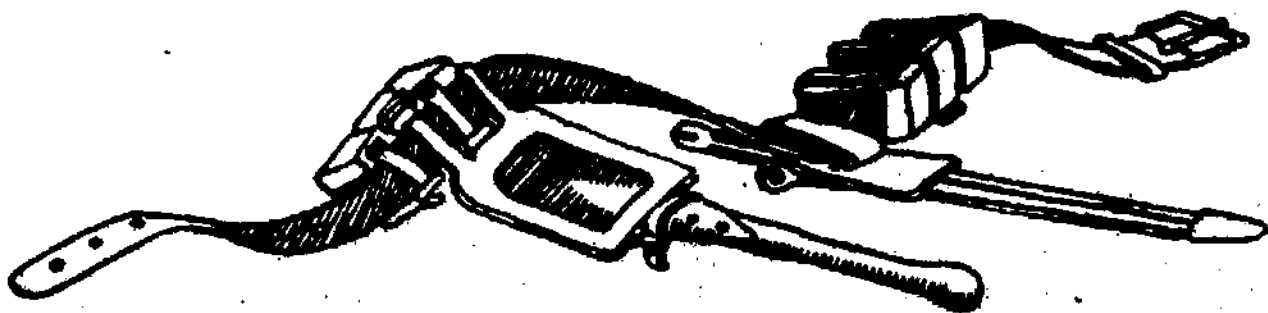
Skautai, nors būdami jauni, suprato, kaip reikia panašiais atsitikimais pasielgti. Jie jaučia, kad šiuo įstatymu ministerija galutinai uždraudė gimnazijų ir mokyklų administracijoms skautus varžyti, bet tuo pačiu įsakė padėti, paremti, duoti patalpą susirinkimams, vakarams ir kt. Tuo įstatymu vyriausybė sutiko paremti spaudą ir visą skautų judėjimą. Juk taip daro net turtingoji Amerika. Ir ten skautai be paramos neapsiverčia.

Gera kitoms organizacijoms, kai jos turi savo mecenatus-rėmėjus, kurie juos remia visokeriopai. Užtat jie turi didžiausius rūmus pasistatę. Skautai panašių rėmėjų neturėjo, nes skautuose niekas nematė. atramos savo interesus ginant. Skautai yra per daug jauni, kad jie galėtų ką nors reikšti politinėse sferose. Skautams reikia tik duoti, o laukti iš jų tenka tik tada, kai jie suaugę.

Antra, skautų metodai yra bendri, kaip ir viso pasaulio. Taip bus ir su mūsų skautų metodais. Jie yra tokie, tokie ir pasiliks. Nuo Baden Povelio nustatytos sistemos niekas nė žingsnio nesistenks nužengti.

Vytauto Didžiojo metai tikrai daug naudos atneš skautams. Labai gerai, kad jie tais pat metais nuveikė didelį darbą, savo organizaciją tinkamai sutvarkydami.

Parajus.



## Lietuvos skautų sąjungos įstatymas

(paskelbtas „Vyr. Žin.“ 338 Nr., 1930 m. spalio 4 d.).

1.

Lietuvos skautų sąjunga yra vienintelis Lietuvoje visuomeninis susivienijimas, kuris turi tikslą pagal Roberto Baden-Powell'io skautybės sistemą auklėti jaunimą dorais žmonėmis ir naudingais Lietuvos piliečiais.

2.

Skautų sąjungos nariais gali būti auklėjamos 1 str. nurodyta sistema jaunuomenės vadai ir rėmėjai, pilnateisiai abiejų lyčių Lietuvos piliečiai.

3.

Lietuvos skautų sąjunga yra švietimo Ministerijos žinioje. Vyriausias sąjungos valdomasis organas yra jos taryba.

4.

Sąjungos ir jos organų sudarymą ir vidaus tvarką nustato švietimo Ministerio patvirtintas statutas.

5.

Respublikos Prezidentas yra sąjungos šefas, šefo pavaduotoju yra sąjungos tarybos pirmininkas.

6.

Sąjungos lėšas sudaro jos pajamos ir valstybės pašalpos.

7.

Sąjunga yra juridinis asmuo. Ji turi teisę įsigyti kilnojamą ir nekilnojamą turtą, ieškoti ir atsakyti teisme.

8.

Sąjungos vartojamų arba panašių uniformų, ženklų ir vėliavų negali vartoti kiti susivienijimai.

9.

Sąjunga nustoja veikusi Respublikos Prezidento įsakymu, statuto nustatyta tvarka švietimo Ministeriui pasiūlius. Sąjungai nustojus veikti, jos turtas tenka švietimo Ministerijai.

10.

Šiam įstatymui pradėjus veikti, visos organizacijos, kurios turi tokį arba panašų tikslą, kaip šiuo įstatymu Lietuvos skautų sąjunga, pareina šitos sąjungos žinion.

11.

Lietuvos skautų sąjunga sutvarko pagal šį įstatymą Lietuvos skautams remti draugijos centro valdybą.

12.

Šis įstatymas veikia nuo 1930 m. spalio mėn. 1 d.

### I-ji Kauno tunto skautų vyčių draugovė.

Š. m. spalio mėn. 5 d. draugovės sueigoj paaikėjo, ką gali skautų draugovės nuveikti ir ką pasiekti per vienus metus, jei jos pakankamai turi iniciatyvos ir autoritetingą žmogų rėmėją-globėją.

Draugovė turi 48 narių. Jų tarpe yra 2 skautin., 5 paskaut., 5 vyr. skilt., 5 skilt., 13 paskiltininkų. Visi aktyviai veikia draugovėj ir kituose sk. vienetuose.

Išleisti šie leidiniai: „Kelias į laisvę“, „Skautai ir pasaulėžiūra“, atvirutės su Baden Povelio atvaizdu. Viso draugovė padarė nuo š. m. 1 d. sausio mėn. apyvartos 10.000 lt. sumoje. Turto turi 6000 su viršum litų sumoje. Tai pavydėtini skaičiai bet kuriam tuntu ne tik draugovei.

Bet kaipgi taip įvyko. Per tokį trumpą laiką tokie darbai. Žinoma, jei būtų norėję draugovės nariai vieni tai padaryti, nebūtų įstengę. Nors ir veikliems skautams, reikia užtarėjo tuose darbuose, kurie išeina iš draugovės ribų ir susiduria su plačia visuomene ar vyriausybe.

Vyčiai rado žmogų. Tai yra didžiausias laimėjimas. Jis rado tik vieną žmogų, kuris ką nors paėmęs dirbti, visu tempu varo darbą pirmyn. Tatai jiems ir pavyko gauti iš kariuomenės dovanų inventorium 3.000 litų sumoje. Pavyko gauti iš šviet. M-jos 1000 litų leidiniui išleisti.

Tai yra sktn. pulk. leit. Šarauskas, draugovės globėjas. Sktn. pulk. leit. Šarauskas dirba draugovėj tik nuo š. m. kovo mėn. 4 d., nuo didžiosios vyčių draugovės šventės. Jis padarė tai, kad draugovės metinė apyvarta, 1929 m. buvusi apie 100 su viršum, pasiekė šiais metais 10.000 lt. su viršum.

Žinoma, daug dirbo ir patys skautai. Jie sumaniai ir energingai dirbo techniškus darbus.

Gal geresnė ateitis laukia dabar ir visos skautų sąjungos kai pulk leit. Šarauskas paėmė Vyr. Skautų Štabo viršininko pareigas.

Pr.

### Spalio 9-ta.

Visoje Lietuvoje su dideliu susikaupimu ir pasiryžimu paminėtas Vilniaus pagrobimo dešimtmetis. Kauno skautai padarė šv. Kazimiero salėje didžiulę sueigą, kurioje pasakė kalbas ir pasidalino išpūdžiais iš pirmųjų kovų dėl Vilniaus: sktn. plk. l. Šarauskas, vyr. sktn. Kuprionis ir sktn. Čečeta.

Skautės pagiedojo „Kritusiems kariams“ ir atsistojimu pagerbta žuvusieji už Vilniaus laisvę. Nutarta pasiūsti radio bangomis broliams vilniečiams ištvermingumo ir pasiryžimo linkėjimus.

Tą tekstą čia dedame:

*Mūs broliai, Vilnijos skautai ir lietuviškasai jaunime!*

Šiandien žili seneliai ir maži vaikeliai jaučia tą didžiulę tautos žaizdą, atplėštą nuo mūsų Vilniją, su tautos širdimi — sostine Vilniumi.

Jaunimas yra tautos siela. Jaunimas — jautriausias savo tautos skausmams ir džiaugsmams. Bet jaunimas dejuoti ir skųstis nepratęs. Pasaulio skautų šefas Robert'as Baden-Powell'is pasakė: „skautai, kai jums liūdna — šypsokitės, kai skaudu — juokitės“. Bet šiandien mūs laisvosios Lietuvos skautų lūpos nebesišypso, visų veiduose susikaupimas ir pasiryžimas.

Juk mes, Lietuvos skautai, prieš 12 metų esame Vilniuje užgimę. Iš Vilniaus, Gedimino pilies, pasiskleidė pirmieji skautystės spinduliai mūsų krašte. Ten mūsų lopšys, svajonės ir troškimai.

Juntame, kad jums skaudu gyvent svetimųjų verguvelyje. Skaudu. Bet skausmas ir kentėjimas gimdo kilnias sielas. Kaip Odisejas, būdamas toli nuo savo tėvynės, verkė ir dejavo; jam malonus buvo tas vėjelis, kurs nuo tėvynės plaukė... taip ir mes, ilgesio kankinami, sekame jūsų kovas ir kančias dėl laisvės, dėl brangiausios Tėvynės... Stovyklaudami Neries pakrantėse, sutinkame kiekvieną atplaukiančią iš jūsų Neries bangą, girių ošimą, vaitojimo garsus ir su jaunatvės nekantrumu laukiame Didžiojo Žygio — Jūsų atvadavimo.

Mums, broliai vilniečiai, Tėvynės ir sostinės meilė yra aukščiausia idėja. Tėvynės meilė yra už viską galingesnė. Ji yra mums kviesliu ir vadu į tą Didįjį Žygi.

Mes tikri, kad būdami skautais, dirbdami Tėvynės gerovei ir Jos laimei, einame teisėtumo keliu; ir Jis, kurs yra tikrosios tiesos šaltinis, kurs yra Aukščiausias už viską, atsiųs mums tikrąjį pasisekimą ir palaimą. Mes tikrai laimėsime!

Mes, amžinai taikingi lietuviai, niekada nesvajojom ir dabar nesvajojam bet kokio svetimo krašto pagrobti, tačiau mūsų tėvų ir brolių krauju atvadavotą Tėvynės nepriklausomybės niekada neišsižadėsime ir nė vieno lietuvių kaimo nepaliksime svetimiems vergauti; tuo labiau mūsų sostinei Vilniui neleisime vargauti. Tai visų mūsų bendras ir tikras pasiryžimas.

Jūs gi, broliai skautai vilniečiai, nors tuo tarpu nesate gausingi, bet dvasia galingi, budėkite mūs sostinės sargyboje. Jūs esat tais kankiniais dėl Vilnijos laisvės ir mūsų tautos gerovės. Jūsų kantrumas ir tvirtybė bus laurais, bendram mūsų laimėjimui.

Mes tvirtai tikime laimėjimu. Jaunatvė abejojimo nežino. Vilnius, mūsų lopšys, ten mes gimėm, ten, jei Tėvynė pareikalaus, esame pasiryžę ir numirti.

Sktn. V. Kviklys.

### Vilniaus diena Šančiuose.

Spalio 5 d. Šančiuose įvyko Vilniaus dienos minėjimas. Dauguma gyvenamų namų buvo pasipuošę tautiškomis vėliavomis. Gatvėj buvo pastatyti dideli iliuminuoti vartai. Dienos metu pasakytą iškilmingų kalbų, o vakare 2 pėst. pulko liktinių puskarininkių ramovėje buvo gražus vakaras. Suvaidinta veikaliukas „Laisvės Kovotojai“. Po vaidinimų buvo šokiai. Publikos prisirinko gana daug. Šokant vos buvo galima apsisukti. Griežė 2 pėst. pulko orkestras. Vakaras nusisekė gerai.

S-s.

# KARIUOMENĖS GYVENIMAS



## Aviacijos propagandos šventė.

Spalių 5 d. įvyko minėtoji šventė. Oras nelabai buvo palankus: debesuota ir protarpiais lietus krapnojo. Tačiau kauniečiai ir net iš provincijos atvykę, pamiršę blogą orą, šventadienio pramogas paskubomis neria į aerodromą pamatyti, pasigėrėti aviatorių akrobatika.

Ties Žagariškių kaimu startas. Lėktuvai išsirikiavę laukia. Žmonės grūdasi arčiau lėktuvų ir nesuvaldomai verčia laikinai pastatytą tvorą. Bilietų stalas apgultas, lyg širšės medų. Paskubomis graibosi po kišenes, perkasi skraidymui bilietus, kad tik greičiau galėtų į erdvę pakilti, gražias Kauno apylinkes iš viršaus pamatyti, lakūniškų įspūdžių paragauti. Tik gaila, kad tų skraidymams bilietų per mažai: vos 20 paprastų, 8 akrobatiški ir 1 loterijos. O norinčių skraidyti net dvigubai daugiau nei bilietų. Tarška, čiaudo motorai. Lėktuvai su keleiviais dūmia į erdvę. Šmalsuoliai seka ne tiek tuos, kurie išskrenda, kiek tuos, kurie grįžta. Mat, įdomu matyti žmogų, grįžusį iš erdvės — ar kartais nepasikeitė jo „abrozdas“.

Įpusėjus skraidimams, aerodromu nuprunkštė, lyg du dideli vaiduokliai, keleiviniai „Der-ruliuft“ lėktuvai. Nuo angarų pasirodė 4 raudonos, lyg įpykusio gaidžio skiauterys pūslės. Jas gaudo du lėktuvai — vienviečiai „Šmolikai“ — kap. Liorentas ir vyr. leitn. Adomaitis. Pūslės, lyg pūkeliai, virpa, blaškosi, patekusios į lėktuvo srovę, keičia kryptį. Lakūnai pasirodė vikresni net už paukščių naikintoją — vanagą.

Suka vieną kitą ratą apie auką. Atakuoja. Bet pūslės vėl keičia kryptį. Dar vieną ratą ir — capt pūslė prilipo prie lėktuvo, kaip adata prie stipraus magneto. Vienam iš jų net gerokai teko besivarinėjant „paprakaituoti“, kol pačiupo. Pasirodo, kad pūslės ore gaudyti — tai ne prieš saulę porą kartų nusičiaudėti. Reikalinga savotiška akrobatika ir sumanumas, orientacija.

Dar nesibaigė kova su pūslėmis, o jau tūkstantinės minios galvos instinktyviai kryptelėjo į naują tragišką reginį — nuo lėktuvo 400 mtr. aukštumoj atsiskyrė juodas taškas. Taškas visu smarkumu krito žemyn. Matant tokį baisų reginį, net minios plaukai stojosi piestu ant pakaušių. Tik po kelių sekundžių apie 200 mtr. aukštumoj, nuo taško, švytelėjo baltas, lyg šventojo rūbai — parašutas. Lengviau atsiduso minia, nes manė, kad šis žmogus veikia pasimatys su Abraomu. Tačiau... Šokėju pasirodė kp. Kl. Martinkus. Minia sutiko jį su nepaprastu entuziazmu, nors ne pirmą jį kartą parašutu rizikuoja.

Ne mažiau nustebino minią ir leitenantas Mikėnas — vienviečiu lėktuvu „Fiat“. Be įdomių figūrų, skridimu aukštiekninkas, jis dar didesnių šiurpulių įvarė miniai — staigiai krisdamas žemyn pranyko iš žiūrovų akių. Žiūrovai nustojo net alsavę. Tik po ilgos pauzės vėl jį išvydo, staigiai pikiuojant į viršų.

Dar suprunkštė su svečiais 5 lėktuvai. Daro keletą ratų apie Kauną, jo apylinkes... ir temstant paukščiai „po dienos darbo“ renkasi į gūžtas. Pamažu skirstosi tūkstantinė minia, nešdamasi su savim gautų gražių dienos įspūdžių.

Labai malonu būtų matyti, kad šalia mūsų narsios kariškos aviacijos netrukus galėtumėm išvysti jos padėjėją, tokią pat narsią — civilinę aviaciją.

St. Čepūlis.

Išvyko į bibliotekų ir bibliografų kongresą. Spalių 12—14 d. Rygoj įvyksta Pabaltijo valstybių bibliotekų ir bibliografų kongresas. Nuo mūsų kariuomenės bibliotekų atstovu išvyko į kongresą mjr. Ružancovas. Jis kongrese skaitys referatą apie mūsų kariuomenės bibliotekas ir aplankys latvių kariuomenės bibliotekas.

Kariai aplankė cirką „Svoboda“. Šio mėnesio pirmomis dienomis Kaune gastroliavo iš užsienio atvykęs cirkas „Svoboda“. Vyr. št. spaudos ir švietimo skyrius pasirūpino ir savo lėšomis atlygino cirko administracijai, kad ir Kauno

įgulos kareiviai galėtų cirką pamatyti. Kareiviai komandomis buvo vedami dovanai spalių 2, 3 ir 8 d. Kareiviams buvo atskiri cirko seansai nuo 15 val. Cirkas prisirinkdavo pilnas karių.

Dauguma cirko numerių jau pernai buvo matyta. Šiomet nauja, tai svarbiausia baltieji lokiai. Kitos naujenybės buvo mažiau reikšmingos. Už tai daug ko trūko pernai matyto cirko, tiek iš žvėrių, tiek ir iš kitos pusės.

Teatras Kauno įgulos atsarginiams. Rugsėjo 30 ir spalio 1 d. dienos metu paleidžiamiesiems į atsargą kareiviams Valstybės Teatre buvo vaidinama „Kęstučio mirtis“ (Vytauto išgelbėjimas), Maironio 5 veiksmų istorinė drama. Kareiviai buvo vedami komandomis į teatrą. Iš teatro buvo nuvesti į Karo Muziejų ir supažindinti su jo eksponatais.

Teatre, vaidinimui pasibaigus, Vyr. št. Sp. ir švt. Skyriaus viršininkas pulk. ltn. Šarauskas savo kalboj apibūdino dramos idėją, turinį ir svarbiausius vėkalo asmenis ir jų pasiaukojimą tėvynei. Gusarų orkestras sugriežė keletą lietuviškų dainelių. Pertraukos metu ltn. Jatulis perskaitydavo vaidinimo programą.

Išvyko atsarginiai. Spalių mėn. pirmomis dienomis išvyko iš dalių į namus kareiviai, atitarnavę karo tarnybą. Prieš išlydint atsarginius į stotį, jie buvo išrikiuoti dalių aikštėse, apklausinėti skundų ir dalių vadai, padėkoję jiems už uolią ir sąžiningą tarnybą, atsisveikino su atsarginiais. Vadai savo kalbose ragino atsarginius nenutolti nuo kariuomenės gyvenimo ir neužmiršti kariuomenėje išmoktų karo mokslų, nes nežinia, kada išmuš kovos valanda Vilnių vaduoti ir juos vėl pašauks į karo tarnybą. Taip pat ragino, grįžus į namus, stoti į šaulių eiles. Atsisveikinimai tiek iš vadų, tiek ir iš atsarginių pusės buvo nuoširdūs ir jausmingi. Visiems atsarginiams buvo įteiktas „Kario“ 39 nr. ir „Ūkininko skaitymai“ po 4 knygeles.

Į stotis buvo palydėti savo vadų bei viršininkų, orkestrams griežiant. Mūsų bendradarbiai iš kariuomenės dalių tarp kitko rašo: V. J. J. iš 1 pėst. D.L.K. Gedimino pulko pabrėžia, kad rugsėjo 30 d. visas pulkas nuvyko į bažnyčią. Pulko kapelionas kun. Balandis atlaikė pamaldas ir pasakė atsisveikinimo pamokslą. Grįžus pulkui, atsarginiai buvo išrikiuoti pulko aikštėse. Atvyko su jais atsisveikinti ir I karo apygardos viršininkas gen. Tamošauskas. Padėkojęs už tarnybą, ypač pažymėjo pulko kulkosvaidininkus, kurie jau kelinti metai garbingai atstovauja gediminiečių šaudymą.

San. pusk. M. Grinius iš 9 pėst. L.K. Vytauto pulko rašo: Daug iš atsarginių pašnekesių teko išgirsti ir su kai kuriais pasikalbėti, kad patys žada stoti į šaulių eiles ir kitus raginti.

Vyr. pusk. B. Jablonskis iš 4 art. pulko rašo, kad spalio 1 d. karių kine atsarginiams buvo demonstruota kariška filma, vaizduojanti Amerikos kariuomenės naujokų stojimą ir, baigus tarnauti, jų paleidimą.

A. Š. iš 7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulko rašo, kad pulko vadas plk. Genys savo atsisveikinimo kalboj tarp kitko palinkėjo atsarginiams būti darbščiais, ištvermingais, sąžiningais ir tėvynę mylinčiais piliečiais, kad tuo būdu susilauktų pastovaus ir gero gyvenimo.

Ir dar daugelis kitų mūsų bendradarbių rašė apie minias išleistuves, bet kadangi visų turinys ir kalbos beveik panašios, todėl negalėdami visų atskirai įdėti, sutraukėme visas į vieną.

9 p. L. K. Vytauto pulkas.

Pirtis-vonios. Jau anksti pavasarį pulko vadovybė pradėjo rūpintis pirties sutvarkymu. Metas atgal, įėjus į pirtį, būdavo gan nejauku, nes viskas buvo apleista. Bet šiandien mūsų pirtis ir vonios įrengtos pagal paskutinių laikų reikalavimus. Pirtis ir vonios susideda iš devynių kambarių: nusirengiamojo, vonių, dūšo, kaitinimosi, prausimosi ir kitų. Grindys lygios, švarios, sienos tinkuotos, dažytos, šviesu ir erdvu. Anksčiau vanduo buvo į pirties katilą imamas iš

artimiausio šulinio ugniagesių komandos mašinos pagalba. Šis darbas reikalaujavo daug žmonių ir darbo. Dabar nuo pirties iki šešupės praveistas geležinis vamzdis ir elektros pagalba vanduo iš upės siurbiamas į pirties katilus.

Prausimuisi indų pagaminta gerų, gražių, tinkamų ir pakankamas skaičius. Pirtį aptarnauti ir palaikyti joje švarą yra paskirti keli nuolatiniai žmonės. Šis visas įrengimas kainuoja keletas tūkstančių litų.

San. pusk. M. Grinius.

#### 4 artilerijos pulkas.

Pačiame pulko rajono vidury, tarp plento ir kitų trobesių, sporto ir gimnastikos aikštės, viename dideliame mediniame trobesy yra pulko karių biblioteka, skaitykla, klūbas — salė, kurioje yra pulko švietimo skyriaus kinas ir karių krautuvė. Šiame name telpa visas pulko židinys, tikriau, karių klūbas, kuriame visi pulko kariai po kasdieninių užsiėmimų, tarnybos, pareigų ir šventadieniais renkasi pasiskaityti knygų, laikraščių, pasiklausyti radio, žiūrėti kino filmų, vaidinimų ir t.t.

Pulko vado įsakymu greta šio židinio, viename trobesy, steigiamas dar panašus židinys liktiniais puskarininkiams. Taigi ir liktiniai turės savo klūbą, kuriame bus skaitykla, valgykla, erdvoka šokiams salė.

Dabar, atlikus sienų, lubų, grindų, langų ir kitų vietų dažymą, belieka įsigyti reikalingi baldai, atvaizdai, įvairios žaidimo priemonės ir kiti daiktai, kurie prisidėtų prie klūbo vidujinės išvaizdos.

Bendrai, klūbui teko keturi erdvoki kambariai. Nors ir pernai klūbas buvo baigiamas rengti, bet, dėl susidėjusių aplinkybių, teko jau beveik įrengtus kambarius perduoti Vilkaviškio komendantūrai. Tačiau šiemet klūbas įsisteiks kur kas geresnėmis sąlygomis ir turės erdvesnius kambarius.

Be to, čia pat už klūbo kambarių, viename kambaryje rengiama karininkų užsiėmimas salė smėlio dėžei ir pulko muziejus. Muziejų bus įvairių šovinių, sviedinių, ginklų ir kitokio kariško pobūdžio eksponatų ir pavyzdžių.

Vyr. pusk. B. Jablonskis.

#### 7 pėst. Ž.K. Butegeidžio pulkas.

Rugsėjo mėn. 16 d. pulko junginys iš 3-jų manevrinių pėstininkų kuopų, vienos kulkosvaidžių ir vienos baterijos, vadovaujant I-mo bataliono vadui majorui Reichartui, su pilna žygio apsauga nužygiavo į Palangą.

Zygiuojant kareiviai buvo linksmi. Į Palangą atvyko jau sutemus. Kitą dieną apžiūrėjo Palangą. Birutės kalną, pajūrį, gražias vilas, grapo Tiškevičiaus rūmus ir žavingąjį parką.

Atsargon paleidžiamiesiems kareiviams atlikus kaunamuosius šaudymus ir dvi dienas užsiiminėjus Palangos apylinkėse, pulkas pasiekė Kretingos laukus ir atliko duotą uždavinį. Apie 14 val. po atviru dangumi kariai papietavę ir po 2-jų poilsio valandų palikę kretingiškių atminty padainuotų gražių dainų, išžygiavo Klaipėdos link tikslu paliai Kalotės kaimą sutikti „priešą“.

Kiek paėjus labai sutemo, todėl žygi tęst reikėjo su gera apsauga ir gerai kareiviams susitvarkius: nebuvo girdėti jokio tarškėjimo. Žvalgyba tuoj sužinojo kur yra „priešas“. Jų įvairiaspalvės raketos dar geriau juos išdavė.

Kadangi pulkui neteko dalyvauti bendruose kariuomenės manevruose Suvalkijoje, tai juos atliko Klaipėdos apylinkėse.

Manevrams pasibaigus, pulko vadas pulk. Genys, pasakęs kalbą apie kariavimą, padėkojo pulko kariams už pastangas manevruose, ir pulkui atsakius: „Tėvynės labui“, orkestrui griežiant, grįžo į Klaipėdą.

Dvi dienas pailsėjęs Klaipėdos įguloj, II batalionas, orkestrui palydint, išvyko traukiniu į savo įgulą į Macikus (Šilutėje).

Vyr. pusk. Grigalavičius.

#### Sanitarų-raštininkų komandą skirstoma.

Dalis iš sanit.-rašt. k-dos jau iškomandiruota į antrąją apygardą. Artimiausiomis dienomis įvyks kuopos egzaminai ir ji bus išformuota į centralines įstaigas raštininkais, į sanitarijos pulk. mokyklą ir į veterinarijos pusk. mokyklą. Kuopoje skyrininkų ir grandininkų pareigas eina patys kareiviai.

Jon. S-s.

#### 8 pėst. K. K. Vaidato pulkas.

Egzaminai. Spalių 1 d. įvyko kareivių apmokymo egzaminai. 80% visų kareivių išlaikė gerai.

S. M-ys.



Mūsų karininkai praktikuojasi su optikos telegrafo aparatais.

V. I. Slyvausko foto.

#### Jurbarkas.

Parvyko atsarginiai, atlikę karo prievolę. Nė vienas nesiguodžia karišku gyvenimu, giria viršininkus, džiaugiasi daug ko išmoke, ko namie jokių būdu nebūt galėję. Tėveliai taip pat džiaugiasi, sulaukę grįžtant jau prasilavinusio sūnaus. Daugelis parsivežė daug užrašų iš agronomijos paskaitų, kuriomis galės savo ūkį tobulinti. Taip pat daugelis stoja į šaulių eiles. Vadinas, iš pat pirmų dienų jau imasi gerų darbų, neatsižvelgiant į tai, kad tėveliai, įsivaizduodami sūnų pavargusį esant, nors ir liepia pasilsėti. Jie atsako, kad kariuomenėje buvo gera ir jokių sunkumų neįjautė. Jeigu būtų reikalas, tai mielu noru grįžtų atgal į kariuomenę.

Ats. vyr. pusk. J. Ambrozaitis.

#### Aviacija.

Spalių mėn. 4 d. aviacijos liktiniai puskarininkiai savo ramovėje suruošė šeimynišką pasilinksminimą, kurį aplankė puskarininkų šeimos ir nedidelis būrelis kviestinių svečių. Reikia pažymėti, kad puskarininkų vakarėliai įvyksta gan retai, gal būt dėl to taip jaukiai ir maloniai sutinkami. Kiekvienam pasilinksminimui būdavo samdomas orkestras, už kurį tekdavo sumokėti apie 80 litų. Šį kartą grojo savas orkestras, sudarytas iš aviacijos karių. Pasirodo, kad esama gan stiprių jėgų, tik dėl kažko lig šiol nebuvo norima jas sunaudoti. Padarę vos pora repeticijų, sugrojo gan gerai. Esant geriems norams ir padėjus bent kiek pastangų, galima būtų sukurti visai rimtą stygų orkestrą, kuris už šiokių tokių atlyginimą galėtų groti ne tik per vakarėlius, bet ir „Aero“ kine, tuo labiau kad kino seansų metu lig šiol buvo demonstruojamas girdžiantis patefonas, kuris ne tik kad nekelia jokio malonumo, bet priešingai. Tokį kareivių stygų orkestrą ne vienam gal teko klausyti „Pionierio“ kine. Jų jau senai esama ir kitose dalyse. Tad kam snausti, jei galima šį tą pasimokyti, padaryti naudos kitiems ir sau?

Pasilinksminimo programą sudarė aviacijos ūkio kuopos eilinis Petrauskas, kuris atliko keletą grynai fakyriškų ir įdomių numerių, pav., be skausmo su špilkom kiaurai pervėrimas abiejų veidų, kaklo odos, rankos muskulų, deginimas atskirų jautrių kūno dalių ir kit. Tai, matyt, savo srityje žinovas. Speciališki rūbai „fokusniką“ darė dar įdomesniu.

Esant ramovės valdybos pirmininku kap. Tyškui, buvo suorganizuotas puskarininkų choras, kuris sudainavo nors po porą dalykėlių per kiekvieną pasilinksminimą. Neretai buvo kviečiami ir svečiai išpildyti bent trumpą programą ir stengiamasi, kad pats vakarėlis būtų ne vien tik pasilinksminimo tikslu, bet turėtų ir platesnės — auklėjamos reikšmės.

Barbro.

#### Karo policijos mokykla.

Jaunų kareivių egzaminai ir priesaika. Rugsėjo mėn. 27 d. įvyko jaunų kareivių egzaminai. Dauguma atsakinėjo gerai ir sumaniai. Tas rodo, kad mūsų vadų pastangos neuėjo per nieką ir kareiviai pradeda susidomėti karišku mokslu.

Rugsėjo mėn. 29 d. Kauno įgulos bažnyčioj priimta priesaika.

Pr. Patašius.

## Į PULKA.

Iš Pakluonio Rapoliukas  
smarkiai išmandrėjo;  
ne be tas, kaip vyras sukas —  
rugių jau pasėjo...

— Reikia veikt išmōkti greitai  
— Aš jau, kaip kareivis:  
— Šis sekmadienis dar kitas  
— ir stosiū į eiles.

Taip kartoja Rapoliukas  
sykį, antrą, trečią;

Ir mergelės prie jo sukas,  
sveikina, kaip svečią.

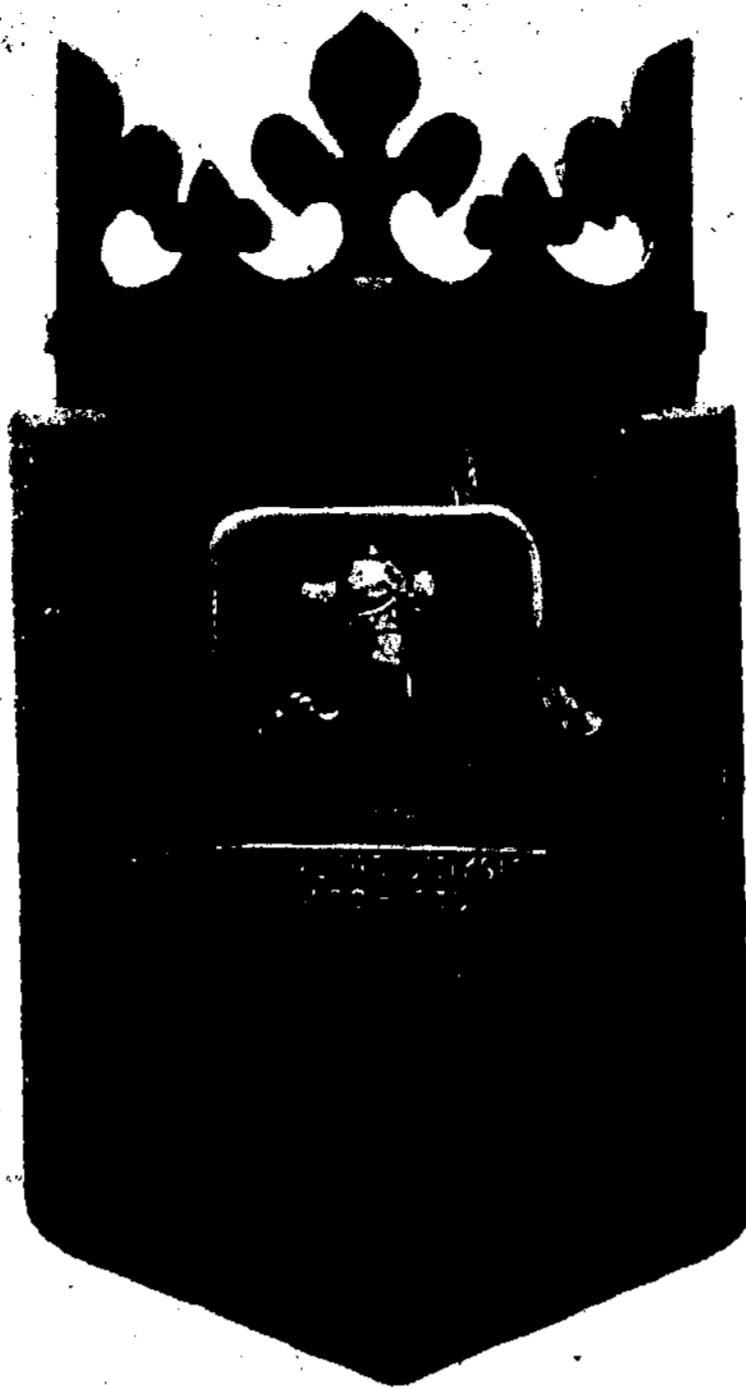
Diržą susiveržęs vaikšto,  
batai „vaksavoti“,

guzikai visi yr' vietoj,  
plaukai sušukuoti.

Drausmės kariškos jau mokos,  
prausias iki juostos,

kad paskui tas būt tik juokas,  
kai į pulką stos jau.

St. Vilbėnas.



## PO VAKARIENĖS.

Visi smagūs, linksmi, drąsūs,  
nes po vakarienės;  
jaukios lovos, baltos sienos  
laukia jų per dienas.

Bet dabar tai jau sulaukė,  
nes po vakarienės;  
skambios dainos toli plaukia  
gražios mūsų tėvynės.

Dainos, kalbos, šposai smagūs  
kambarius pripildė;  
nuovargį visi pamiršo —  
juokai jį išdildė.

Kojos linko, galva sukos  
dar prieš vakarienę,  
o dabar, net ir naujokas,  
šokt smagiai suklinį.

St. Vilbėnas.

9 p. L. K. V., p. 1-jaį k. kuopai II pri-  
zas už šaudymą Varėnos poligone iš s.  
k. tiesiai taikant. 1930. V. D. m. VIII.  
27 d.

4 p. L. K. M. p. 2 k. kuopa už šaudy-  
mą iš s. k., netiesiai taikant, gavo I pri-  
za, tokį pat, kaip ir 1 p. p. 3 k. k. (žiū-  
rėk „Kario“ 37 nr. 738 psl.)



## Paskutinės šio sezono pulko futbolo rungtynės.

Rugsėjo mėn. 27 d. pulko aikštėje 1 p. p. su Kauno  
L.G.S.F. A.L.

Prieš rungtynes abi komandos išsirikiavo aikštėje. Sve-  
čių komandos vadas p. Matulevičius pasakė kalbą šiais žo-  
džiais. Kelinti metai mūsų futbolo komandai tenka susitikti  
su pulko sportininkais-futbolistais. Per tą visą laiką tarp  
šių dviejų organizacijų buvo gražūs ir glaudūs sportiški san-  
tykiai. Be to, pulko futbolo komandos vardas Kaune gerai  
yra žinomas ir tinkamai gerbiamas.

Kad ilgai tarp šių komandų gyventų tie gražūs sportiški  
santykiai, savo organizacijos vardu įteikiu organizacijos  
vėliavą.

Priimdamas vėliavą, kapitonas Listopadskis tarė sve-  
čiams padėkos žodį.

Rungtynės buvo gyvos ir žaidimas gražus. Pirmą  
puslaikį iniciatyva buvo pulko pusėje. 25 min. pulkas įvarė  
gražų pirmą ir lemiantį šių rungtynių golą.

Antrame puslaiky svečiai nori rezultatus išlyginti, bet  
jiems nepavyksta.

Rungtynės laimėjo pulkas 1:0.

Rugsėjo 28 d. kauniškiai žaidė su Ukmergės rinktine;  
svečiai laimėjo 2:1.

V. J. J.

## Mirė

1. Rugpiūčio mėn. 28 d. mirė 3 artilerijos pulko eil. Stasys  
Liutkus, kilęs iš Šakių apskr., Lekečių val., Riogliškių km.  
Lavonas nugabentas į tėviškę.
2. Rugpiūčio mėn. 28 d. mirė karo ligoninėje pionierių bata-  
liono eilinis Jonas Merkys, kilęs iš Rokiškio apskr., Južintų  
valsč., Mičiūnų km. Palaidotas Kauno parapijų kapinėse.

1 pėst. pulkas — Kauno „Taurus“ A. L. 4:0 (4:0).

Rugsėjo mėn. 7 d. pulko aikštėje minėtos komandos su-  
sitiko revanšo rungtynėms. Pavasario rungtynėse pulkas  
tauriečiams pralaimėjo 4:1.

Užtat šį kartą pulkas sugebėjo gražiai atsirevanšuoti,  
įmušdamas per pirmą puslaikį 4 golus. Antrą puslaikį sve-  
čiai, sustiprinę apsaugą, apsigynė nuo didesnio pralaimėji-  
mo.

Prieš Ukmergės rinktinę svečiai laimėjo 5:3.

L.F.L.S. A.L. — Kauno apygardos futbolo nugalėtojas.

Spalių 5 d. jau pasibaigė lygos futbolo rungtynės Kau-  
no apygardos vardo nugalėtojui. Ketvirtį metai iš eilės pir-  
menybės laimi L.F.L.S. A.L. Ji nė vienu rungtynių nepralaimėjo,  
tik vienas baigė lygiomis. Antrą vietą laimėjo „Taurus“, trečią — „Kovas“, ketvirtą — L.G.S.F., penktą —  
K.S.K.-„Kultus“, šeštą — „Makabi“ ir paskutinę „Sparta“.

Tenka pažymėti, kad šių metų pirmenybės praėjo labai  
neįdomiai. Be jokios didesnės konkurencijos L.F.L.S. žen-  
gė į nugalėtojus. Toks iš anksto numatomas laimėtojas pa-  
sidarė nebeįdomus, nes be jokių varžybų visur laimi. Todėl  
čia ir geresnio futbolo progreso mūsų komandos negali pa-  
daryti. Todėl, kiek teko girdėti, Kauno apygardos L.F.L.S.  
centro komitetas ir kiti klubai susirūpino dėl komandų žai-  
dimo sistemos. Manoma Kauno apygardoje palikti tik 4  
aukštosios lygos komandas (o dabar jų yra 7). Kitos žais  
„A“ klasėje ir jos nugalėtojas tik tuomet bus priimtas į  
A. L. jeigu laimės prieš paskutiniąją A. L. komandą (jei  
paskutinioji turės mažiausiai už kitas 3 A.L. komandas su-  
rinktų taškų). Be to, bus sudarytos Suvalkijos, Šiaulių ir  
Klaipėdos apygardos. Į aukštosios lygos komandų skaičių  
įeis 8; keturios Kauno apygardos, viena Suvalkijos, viena  
Šiaulių ir dvi Klaipėdos. Bus žaidžiama dviejų ratų siste-  
ma. Lygos futbolo rungtynės įvyks ir provincijoj, todėl ir  
ji bus daugiau sudominta futbolu ir žiūrovai galės pama-  
tyti įdomių susitikimų. Iki šiol to nebuvo, nes viskas įvyk-  
davo tik Kaune ir ši reforma šią spragą panaikins. Tik tuo  
būdu sutvarkius mūsų sportininkų sugyvenimas ir futbolo  
laipsnis pakils. Reikia tik sveikinti iškilusios reformos min-  
tį ir laukti apygardų atstovų suvažiavimo, kuriame šis rei-  
kalas bus tvarkomas.

L.F.L.S.—A klasės nugalėtojas.

Spalių 5 d. įvyko rungtynės „Tauro“ A kl. su L.F.L.S.  
A kl. dėl pirmos vietos. Pirmas puslaikis baigėsi lygiomis

1:1. Antram puslaikiui įpusėjus, L.F.L.S. pradeda „Taurą“ spausti ir įvaro tris iš eilės golus, tuo būdu laimėjo rungtynes santykiu 4:1, kartu su „A“ klasės nugalėtojo vardu.

*Kaipėdos rinktinė — Rytprūsių rinktinė.*

Spalių 5 d. įvyko futbolo rungtynės tarp Klaipėdos rinktinės ir Rytprūsijos, kurias laimėjo Klaipėda santykiu 3:1.

*Dempsey apie Šarki-Žukauską.*

Buvęs pasaulio sunkaus svorio boksininkas Dempsey apie dabartinį Amerikos ir kitų kraštų kandidatų į pasaulinius čempionus išsitare labai palankiai Šarkiui. Jis sako, kad: „šiais metais su pasaulio sunkaus svorio čempionatu baigta. Šmelingas „laimėjęs“ pasaulinį vardą išvažiavo Vokietijon (tėviškėn) praleisti uždirbtą miliona. Jis dar negali apsibrasti su netikėtai laimėtu titulu. Tik tuomet jis būtų tikras sportininkas ir boksininkas, jeigu jis nebūtų atsisakęs dar šiais metais susitikti su Šarkiu. Tiesa, Šarkiui labai nesiseka karjerą sudaryti, bet jo boksavimosi būdas daug geresnis už Šmelingo. Nors jis pralaimėjo Šmelingui, bet šalininkų nenustojo ir jie visiškai įsitikinę, kad Šarkis geresnis už Šmelingą ir aš tą patį manau.

Praeis nauji metai ir Šmelingas vėl pradės ieškoti priešininko ir aš manau susitikęs su Šarkiu „sausas“ neišeis. Laimė pasirodo labai retai ir tik vieną kartą ir jeigu teisybė paims viršų, tai, be didesnio abejojimo, Šarkis bus pasaulio sunkaus svorio čempionas“ — baigė buvęs pasaulio sunkaus svorio boksininkas Dempsey.

Panašios nuomonės ir kiti įžymieji boksininkai. Visi laukia šio reikšmingo susitikimo, o ypatingai lietuviai, kuriems rūpi atitaisyti nelaimingai įvykusį faktą. Laukiame ir mes — kariai!

Šarkis dabar gerame stovyje ir tikisi susitikęs su Šmelingu jį nugalėti nokautu! Jis netrokštų šio susitikimo, jeigu būtų teisingai pralaimėjęs, bet toks netikėtas jo priešui pasisekimas jam neduoda ramybės. Ir jis nori visu smarkumu įrodyti savo galėjimą visiems tiems, kurie sako Šmelingą teisingai laimėjusį ir esant geresniu boksininku. Sunku pasakyti kas laimės, bet pagyvenę pamatysim!

*Karnera pralaimėjo.*

Italų milžinas boksininkas Karnera spalių 7 d. per 10 rundų kovos punktais pralaimėjo amerikiečiui Maloney.

Pažymėtina, kad Karnera turėjęsias 22 rungtynes laimėjo nokoutais, o šį kartą pralaimėjo!



*Južintai.*

Rugsėjo mėn. 29 d. Južintuose buvo didelė šventė. Šv. Mykolo atlaidai ir dar dviguba vietinio šaulių būrio šventė, t. y. 5 metų sukaktuvės ir vėliavos pašventinimas. Prieš bažnyčią aukštai stiebe plevėsavo tautinė vėliava; taip pat ir gyventojų namus puošė vėliavos. Po pamaldų vietos klebonas J. Melys pašventino šaulių vėliavą ir ragino šaulius būti narsiais, drąsiais tėvynės gynėjais. Norint vįsa tai atsiekti, turime būti patys pavyzdingi, dori ir teisūs krašto piliečiai, kad būtų tėvynei nauda ir Dievui garbė.

Vėliavą pašventinęs prisaiškino būrį. Po bažnytinių iškilmių buvo iškilmingas Vytauto aikštėje vėliavos perdavimas būriui.

Rokiškio rinktinės atstovas, paėmęs vėliavą iš laikusio per pašventinimą mok. Vaičiaus, perdavė ją būrio pirmininkui Jonui Laužadžiui, pasakydamas gražią kalbą ir primindamas vėliavos reikšmę. Kvietė ją nešti aukštai iškelus į Gedimino pilį. Būrio pirmininkas taip pat pasakė gražią kalbą ir žadėjo ją gerbti ir po ją drąsiai kovoti, kad ta vėliava galėtų plevėsuoti Vilniaus pilyj. Kad ta svarbi Lietuvai valanda greičiau išmuštų, kvietė dar nesančius šauliais stoti po ta garbinga vėliava ir visiems susibūrus siekti Vilniaus atvadavimo.

Būrio pirmininkas perdavė vėliavą nuolatiniam būrio vėliauninkui p. Širvydai. Vėliauninkas taip pat pasakė jausmingą kalbą, kreipdamasis į mūsų tėvelius ir močiutes ir

kvietė juos paraginti savo sūnelius stoti į garbingą šaulių organizaciją, kad visi dori ir geriausiai Lietuvos sūnūs ir dukterys apsivilktų tą kuklią, bet gražią pilkai tamsiai melsvą uniformą. Po šių kalbų įvyko paradas ir visi, iškilmės maršą griežiant, nužygiavo į mokyklą. Vėliau iškilmingi pietūs šaulio J. Žiukelio namuose, kuriuos parengė šaulės sesės Emilė ir Zosė Žiukelytės, padedant kitoms šaulėms.

Per pietus daug pasakė gražių kalbų rinktinės atstovas, Duokiškio, Kriaunų, Kamajų ir-tolimo Čedasų būrių atstovai, ponis Širvydienė, primindama žiaurios rusų žandarų persekiojimus, ir p. Širvydas, būrio pirmininkas.

Sušuko daug sykių valio už vyriausybę, Respublikos Prezidentą, sąjungos centro vadovybę, vietinio būrio vadovybę, už pirmuosius būrio steigėjus ir k.

Po pietų pradžios mokykloje buvo šokiai.

*Dalyvis.*

*Šiaulių šaulių šventė.*

Spalių mėn. 5 d. Šiauliuose įvyko šaulių šventė, kurioje dalyvavo apie 400—500 šaulių. Be to, buvo atvykę daug aukštų svečių, kurių tarpe pulk. leit. Kalmantas ir Latvijos karininkai. Tą dieną buvo pašventinta ir vėliava. Bendrai, Šiaulių šaulių rinktinės vado iniciatyva didelė. Bravo šauliai ir šaulės.

Šaulių šventės proga tą pačią dieną įvyko ir rungtynės, kurias šaulių sąjungos klubas laimėjo santykiu 0:1 Š.K.S. naudai. Rungtynės įvyko tarp „Makabi“ k-dos.

*S. M.-ys.*

*Šauliai dirba.*

Veliuona. Veliuonos šaulių būrys, savo energingo vado ats. leit. Krauzos dėka, visose srityse daro žymią pažangą. Daromi kariški pasiruošimai, dažnuose susirinkimuose būna įvairios paskaitos, diskusijos. Gražiai sutvarkyta štabo raštinė: į ją įėjęs jauti karišką drausmę, ir iš viso matyt, kad tikrai kariška įstaiga.

Būry narių kasmet daugėja. Paskutiniu metu stoja daug moterų, kurios jau žada sudaryti atskirą moterų būrį ir išsirinkti savo vadą. Kai kurios jaunos šaulės puikiai šauda, gerai moka rikiuotę, bendrai visose sporto srityse neatsilieka nuo vyrų. Gražu, kad sodžiaus mergaitės šaulių darbu interesuojasi.

Spalių mėn. 5 d. būrio pastangomis suruoštas Veliuonoje viešas vakaras. Programa buvo įvairi. Keletas gabesnių šaulių, p. Nacevičiui akompanuojant, padainavo solo, duetų ir sudarė bendrą chorą. Dainos publikai be galo patiko.

Kai dėl vaidinimo, tai reikia pasakyti, kad jis žiūrovams nieko ypatingo nesukėlė. Vaidybos srity vėliuoniečių jau apsileista. Kelintą kartą pastebiu tokiais niekais be reikalo varginant save. Gaila, kad, turint tokią gerą, erdvią salę, dekoracijas, labai retai ir nerimtai ruošiami vaidinimai.

Vakaro pelnas skirtas besikūriam būrio orkestrui dudoms įsigyti. Veliuona iki šiol neturi rimto orkestro ir šauliams, turint savo tarpe gabų muzikos žmogų p. Nacevičių, reikėtų tuo kuo greičiau susirūpinti.

Tą pat dieną Veliuonoj buvo ir loterija, kurios pelnas skirtas Vytauto Did. paminklo išlaidoms dengti. Pelno, rodos, mažai turėta.

*Slavančiai* (Marijampolės apskr.). Šaulių būriai vis stiprėja. Spalių 5 d. 35 slavančių šaulių būrys Igliaukoje turėjo pamaldas, pašventino savo vėliavą ir priėmė priesaiką.

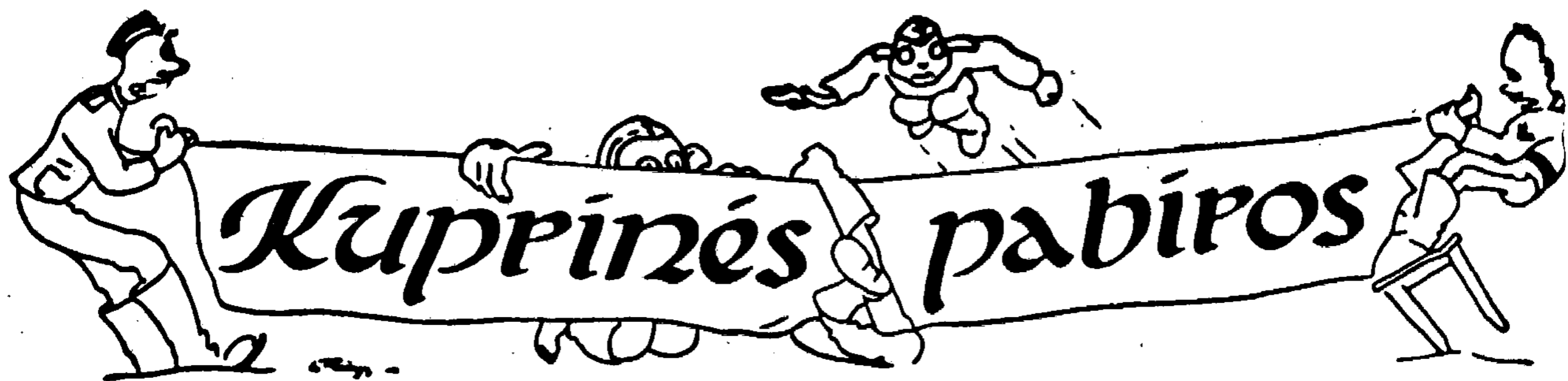
Rinktinės vadas kap. Lelešius, dalyvavęs šiose iškilmėse, pasakė šauliams ir piliečiams kalbą ir priėmė šaulių paradą. Parade dalyvavo ir 4 Igliaukos šaulių būrys.

Vakare būrys turėjo iškilmingą posėdį ir bendrą vakarienę, kurioj dalyvavo daug svečių. Po iškilmingo posėdžio buvo koncertas. Būrio garbės pirmininko mokyt. šaul. Tarūtos vedamas šaulių choras sudainavo 6 sudėtingesnes dainas. Be to, buvo deklamacijos ir keletas monologų. Choras yra dalyvavęs L.S. S-gos Vytauto Didžiojo dainų šventėje. Būrys yra įsisteigęs tik 1928 m. spalių mėn. 28 d.

Choras turi 29 dainininkus(es). 1929 m. šauliai lankė susirinkimus 98%. Susirinkimai vyksta kas mėnuo. Pusę susirinkimų aplankė visi nariai.

20 val. šventė buvo pajvairinta įvairiaspalvėmis rakietomis.

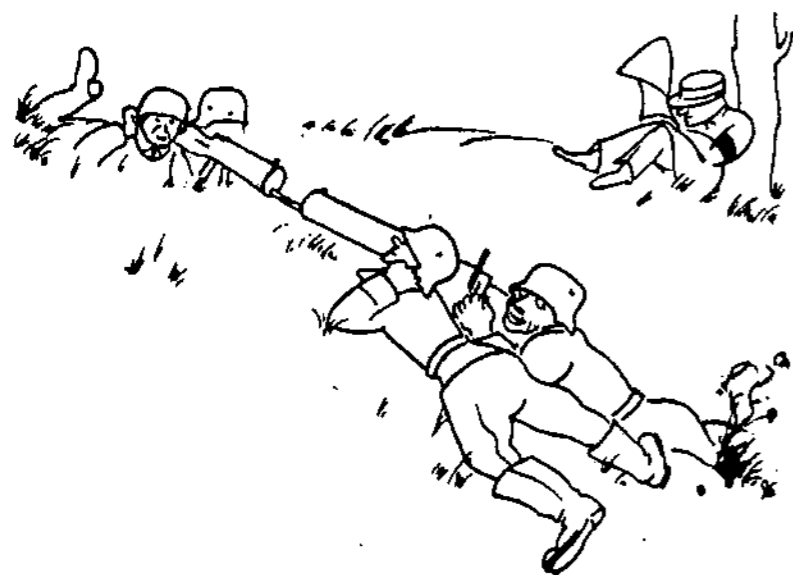
Tą pat dieną rinktinės vadas aplankė ir Igliaukos šaul. būrį, laikydamas kariško parengimo pamoką. Būrys nutarė užsakyti vėliavą. Susirinkime dalyvavo 52 nariai.



*Kas dabar gyvas?..*

*Atsarginiui.*

*Įtikina.*



— Na, kad jau tiek daug Kaune išmokai, tai užlipk ant šio arklio.

— Kam?

— Matai, aš noriu pažiūrėti, ar jis spardosi ar ne?..

*St. Vilbėnas.*

*Naujokas:* — Kodėl reikia taip anksti keltis?

*Kareivis:* — Kad pusryčiams nepavėluotum...  
*St. Vilbėnas.*

*Ambulatorijoje.*

— Tamsta, puskarininke, man skauda galvą — kreipiasi naujokas.

— Gerai, prašau nusiauti dešinę koją.

Nusiavus koją, puskarininkis patepa ją juodina ir liepia kiek palaukti. Palaukus, davė išgerti vandens stiklinę ir paklausė:

— Ar geriau?

— Geriau, tamsta, puskarininke.

*Irgi praktika.*

*Viršila:* Kas reikia visų pirma atsiminti einant į miestą?

*Senas kareivis:* Nesusitikti su karo policija,  
*Barbro.*

— Greit jau valanda, kai mes nosimis susibėdę šaudom...  
— Išties. Nubėk, Pauliau, ir paklausk tarpininką, kuris iš mūsų žuvs, o kuris dar turi teisės gyventi?

*Nekaltas.*

N. kuopos budėtojas naktį užmigo. Tuo tarpu užaina vadas ir randa budėtoją bemiegantį.

Pažadino ir klausia:

— Kodėl, tamsta, savo tarnybos metu miegi?

— „Karys“ dar neišėjo, neturėjau ko veikti, ir užmigau — pasiaiškino budėtojas.

*Eilinis B.*

*Visaip suprantama laimė.*

Laimė — kaip blusa: čiupk ją tuoj pamatęs, daug nežiūrėdamas!

*Arėjas Vitkauskas.*

*Irgi manevrų žygis.*



— Na čia gi kas? Juk tamsta turėjai būti priešakinėj uždvaroj, o ne gurguolėj?

— Aš tik parūkyti buvau prisėdęs, tamsta, vade... Vos spėjau keletą dūmų patraukti — žiūriu jau gurguolėj atsidūręs.

*Mityba šienų.*

— Puikiai, brolau, atrodai!..

— Visą žiemą šienų mitau...  
— Kaip? Šienų?.. Arklių šienų?..

— Taip, tikru arklių šienų! Mat, pereitą vasarą gerai buvau prisišienavęs, tai žiemą, vis parsiduodamas po vežimą, ir išmitau.

*Arėjas Vitkauskas.*

*Aukštesnis ar ilgesnis?*

Napoleonas buvo žemo ūgio. Kartą jis su karininkais buvo svečiuose. Baigę puotauti,ėjo rengtis. Bet Napoleono kepurė buvo padėta aukštai ir jis negalėjo pasiekti.

Matydamas tai vienas pulkininkas pasisiūlė, tardamas:

— Ponas, generole, leiskit man, — aš aukštesnis!

— Tamsta ne aukštesnis, bet ilgesnis! — atkirto Napoleonas.

*Čepstas.*

*Neturi laiko.*

— Pranai!

→ Klausau!

— Kur tu!

— Čia.

— Kur čia?!

— Kareivinėj, žioply!!

— Eikš čia!

— Eikš tu čia.

— Eikš, kad sakau!!

— Ateik, kad taip nori.

— Eikš, nes pranešiu viršilai!!

— Kam reikia?

— Eikš, kad sakau, nes...  
— Neisiu!

— Na ką?! — Tu manęs neklausai?!

— Neturiu laiko.

— Ką veiki?

— Spiaudau ir gaudau!!

*Akiplėša.*



Gali sau birbti, nors galą gauk. Manęs jau nesugriebsi...  
*Arėjas Vitkauskas.*

## KARIUOMENĖS UGNIAGESIAI.

*Gaisrų fronte.* IX. 22 d. 21 val. 15 min. kilo gaisras Sutkūnų kaime (ties Šiauliais) pil. Švambario vieniemyje. 8 pėst. pulko ugniagesių komanda (v-kas leit. Juodis) greit atvyko į gaisro vietą ir rado degančią medinę daržinę su pašaru. Ten pat atvažiavo dar miesto ugniagesių draugijos autocisterna. Bet, išsibaigus vandeniui, autocisterna negalėjo privažiuoti prie vandens ir grįžo į miestą. Likę gaisro vietoje vaidatiečiai darbavosi iki 1 val., kol galutinai užgesino gaisrą. Nuostolių bus arti 15.000 lt., ūkis nebuvo apdraustas. Gaisro metu k-dos v-ko padėjėjas viršila Brazinskas pasižymėjo sumanumu ir darbštumu.

IX. 26 d. 13 val. 30 min. Gutenbergo (Paobelė) kaime, 2 klm. nuo Kėdainių, užsidegė pil. Šarausko klojimas su šiaudais. Javai jau buvo iškulti. Gaisrą pastebėjo 2 art. pulko ir miesto savanorių ugniagesių komandos ir už 10 min. jau buvo kaime. Klojimas visas buvo apimtas liepsnos. Energingai dirbant buvo užkirstas ugnies išsiplėtimas, gresiantis kitiems arti esantiems trobesiams. Ugniagesiai darbavosi arti valandos. Gaisras kilo dėl neatsargaus elgimosi su ugnimi. Klojime sudegė naujas vežimėlis. Nuostolių arti 1.500 lt. Komandoms vadovavo: 2 art. pulko v-ko padėjėjas viršila Domanskis, Kėdainių savanorių v-kas T. Joffė.

*Išėjo į atsargą ugniagesių IV laida.* Spalių mėn. pradžioje iš kariuomenės paleista į atsargą arti 500 apmokintų ugniagesių. Daugelis jų gavo Valstybės Apdraudimo Įstaigos dovaną — knygėlę „Kaip pasidaryti ugniagesių įrankius“, aviacijos ugniagesių vyr. leit. Juškos, eilinių Dimitrijevo ir Drungos parašytą. Paleisti į atsargą pažadėjo savo viršininkams remti ugniagesybą ir rašyti į civilės komandas. Geriausios kloties!

*Ugniagesių komandų viršininkų padėjėjais* paskirti: 1 pėst. pulko leit. Ramanaukas, 4 pėst. pulko vyr. leit. Gumbinas, 9 pėst. pulko leit. Kvietinskas, 1 gus. pulko vyr. leit. Ščepavičius, 2 ulonų pulko leit. Jonavičius, ryšių bataliono leit. Svila, — visi savo dalyse. Nauji k-dų v-kų padėjėjai baigė ugniagesių karininkų kursų II laidą.

*Šiauliai ugniagesiai* Alytaus apskrityje komandų skaičiumi jau prašoko savanorių komandas. Civilių komandų yra 8, o šauliškių — 15. Kai kurios šaulių komandos jau įsigijo sau reikalingiausius įrankius, o 3 komandos ruošiasi nusipirkti rankinį siurbli.

*Apdovanoti ugniagesiai.* Latvijos ugniagesių taryba apdovanojo „Ugniagesių nuopelnų kryžiumi“ mūsų kariuomenės inspektorius mjr. Ružancovą I-ju laipsniu ir šančių karo brandmajorą kpt. Baitrimą II-ju laipsniu.

## Svarbesni įvykiai.

*Mirė Latvijos aukštųjų karininkų kursų viršininkas gen. Radzinš.*

Šio mėn. 8 d. naktį staiga mirė savo bute gen. Radzinš, daug pasidarbavęs Latvijos kariuomenės organizavime ir mokyme.

Gen. Petras Radzinš gimė 1880 m. Valko apskr., Lugažų valsč., Jaunvidendrės vienk. 1898 m. jis įstojo į rusų kariuomenę savanoriu. 1899 m. įstojo į Vilniaus karo mokyklą, kurią baigė 1901 m. Karininko tarnybą pradėjo 24 Simbirsko pulke. 1905 m. buvo perkeltas į Mandžurijos armiją ir paskirtas į 10 pulką. Tačiau kitais metais vėl grįžo į Simbirsko pulką. 1907 m. įstojo į karo akademiją. Ją baigė 1910 m. ir buvo paskirtas į 32 Kremenčiūgo pulką. Didžiojo karo pradžioje buvo paskirtas 38 divizijos štabo adjutantu, o paskui perkeltas į 58 diviziją. 1915 m. gegužės mėn. 28 d. jį paskyrė Novogeorgijevsko tvirtovės gen. štabo skyriaus viršininku. Kai šią tvirtovę paėmė vokiečiai, jį paskyrė 8 Sibiro divizijos štabo viršininku, o vėliau 61 divizijos štabo viršininku. Po Rusijos revoliucijos Radzinš paliko Rumunijos frontą ir atvyko į Ukrainą. Čia jis buvo paskirtas gen. štabo mokymo ir organizacijos skyriaus viršininku, o vėliau — Petliūros valdymo laikais — gen. štabo viršininko padėjėju.

1919 m. rudenį Radzinš grįžo į Latviją turėdamas pulkininko laipsnį ir buvo paskirtas kariuomenės vado štabo viršininku. Nepriklausomybės karui pasibaigus, jis buvo išėjęs į atsargą. Bet 1924 m. vasario mėn. vėl grįžo į kariuomenės eiles kaip kariuomenės vadas. Šiose pareigose

jis išbuvo iki 1928 m. balandžio mėn. 21 d., o paskui buvo paskirtas aukštųjų karininkų kursų viršininku.

Už pasižymėjimus gen. Radzinš buvo apdovanotas III ir II laipsnio Lačplešo ordenais ir I laipsnio Trijų Žvaigždžių ordenu. Be to, jis buvo gavęs daug kitų valstybių ordenų, jų tarpe ir lenkų.

*Naujas vokiečių kariuomenės vadas.*

Buvęs vokiečių kariuomenės vadas gen. Heye nuo š. m. lapkričio mėn. 30 d. išeina į atsargą. Jo vietą užims gen. von Hammerstein, kuris nuo spalio mėn. 1 d. pradėjo priminėti naujas pareigas.

Gen. Hammerstein gimė 1878 m. Meklenburg-Strelitz. 1898 m. baigė kadetų korpa ir, pakeltas į leitenantus, pradėjo tarnybą 3 gvardijos pėstininkų pulke. Paskui baigė karo akademiją ir dirbo vyriausiam štabe; 1917 m. pakeltas į majoro laipsnį. Kuriant naują vokiečių kariuomenę, jis buvo paskirtas bataliono vadu į 12 pėstininkų pulką Magdeburge. 1920 m. pakeltas į pulkininko leitenanto laipsnį, o 1925 m. — į pulkininkus ir paskirtas Berlyno karo apygardos štabo viršininku. 1929 m. pakeltas į generolus ir paskirtas pirmos armijos grupės štabo viršininku, o kiek vėliau — karo ministerijos mokymo valdybos viršininku.

*Lenkų hidroplanai Liepojaus uoste.*

Praėjusią savaitę iš Gdynės buvo atlekę trys lenkų hidroplanai „Latam“ tipo su 11 karininkų ir 7 puskarininkiais. Šių hidroplanų apsilankymo tikslas, pasak „L. Kareivio“, — padaryti draugišką vizitą Latvijos jūrų lakūnams.

Malonius svečius sutiko Latvijos jūrų aviacijos diviziono vadas pulk. leit. Jakubov su savo lakūnais ir Liepojaus įgulos karininkais. Ta proga Liepojaus įgulos viršininkas gen. Krustinš surengė karininkų klūbe vaišes, per kurias lenkų karininkai galėjo susipažinti su Latvijos karininkais. Paskui lenkai apžiūrėjo Liepojaus uostą, miestą ir apylinkes.

*Lenkų balionų rungtynės ir jų finalas.*

Spalių mėn. 5 d. Lenkijoje įvyko balionų rungtynės tolimiausią atstumą nuskrusti. Rungtynės prasidėjo Varšuvos kariškame aerodrome. Į rungtynes stojo 1-jo balionų bataliono 6 balionai, iš kurių 4 po 750 kub. metrų talpumo, pripildyti vandenilio, ir 2 po 1200 kub. mtr. talpumo, pripildyti šviečiamųjų dujų. Palankiam vėjui esant, vienas iš balionų („Lwów“) norėjo nulėkti iki Lenkų-Latvių sienos ir tuo laimėti tolimą rungtynes. Tačiau dėl rūko ir tamsos balionas paklydo ir atsidūrė Lietuvos teritorijoje, netoli Žemaitkiemio (Ukmergės apskr.) Bematuojant iš baliono virve aukštumą ligi žemės, virvė užsikabino už stulpo ir telegrafo laidų ir balioną sulaikė. Jame buvo 2 lenkų karininkai kpt. Farjaševskis ir poručnikas Štencelis, kurie besileisdami žemėn šiek tiek prisitrenkė, todėl neprašytus svečius teko paguldyti ligoninėn. Taip pabaigė rungtynes „Lwówo“ lakūnai.

Kiti balionai irgi nuklydo kas kur. Vienas nutūpė ties Vilnium, antras ties Druskininkais (vos nepateko Lietuvos pusėn), o vienas dar ligi X/9 nebuvo rastas. Matyt, pastarasis irgi padarė „vizitą“ kur nors užsienin.

Pirmą prizą laimėjo atskridęs mūsų pusėn „Lwów“. Jis nuskrido toliausia — 450 klm., bet gali būti dingęs balionas atsidūrė dar toliau, kuriame nors Rusijos užkampy, ir tokiu būdu gali iš „Lwówo“ prizą paveržti.



Lenkų kariuomenės kulkosvaidininkai.

*Lenkija. „Atsakymas Treviranus'ui“*

Vokiečių okupuotų kraštų ministerio Treviranus'o prieš Reichstago pasakytoji kalba sienų sutarčių revizijos klausimu labai sujaudino lenkus. Spaudoje kilo didelis triukšmas. Įvairios organizacijos išreiškė prieš vokiečius protestą, o „Invalidų Sąjunga“ pradėjo rinkliavą nardomojo laivo statybai. Laivas bus pavadintas „Odpowiedź Trewiranusowi“ („Atsakymas Treviranus'ui“). Lodzės mieste ir apygardoje jau per pirmąją savaitę buvo surinkta 20.000 zlotų; Dombrovos kasyklų rajone — 30.000 zł. „Jūrų ir Upių Sąjungos“ KatoVICių skyrius šiam tikslui paaukėjo 27.000 zlotų ir net nuskurdusi Vilniaus miesto savivaldybė paskyrė 10.000 zlotų.

*Žygis su dujokaukėmis.*

Priešaviacinio bei priešdujinio apsigynimo sąjungos (L.O.P.P.) Varšuvos komitetas, susitaręs su karo vadovybe, š. m. spalio mėnesį organizuoja pirmą Lenkijoje žygį su dujokaukėmis. Žygyje dalyvaus 6 komandos, iš kurių 1 kariška, 1 policijos, 1 ugniagesių ir 3 kariškojo parengimo bei sporto organizacijų.

*Čekoslovakija taip pat abejoja dėl lenkų sienų pastovumo.*

Įtakingas vokiečių laikraštis „Berliner Tageblatt“ praneša, kad Čekoslovakijos prezidento Masaryko interview, kuriam jis parėmė taikingos sienų revizijos reikalavimą ir nesipriešino vokiečių nusistatymui koridoriaus klausimu, sukėlė Lenkijoje didelio susijaudinimo. Tas Masaryko pranešimas, kaip nukreiptas prieš Lenkiją, lenkų manymu, Masarykas savo interview davęs suprasti, kad į lenkų pareikštą abejingumą Čekoslovakija gali atsakyti tokiu pat abejingumu vokiečių lenkų sienos klausimu. „Berliner Tageblatt“ priduria, kad toks Masaryko pareiškimas greitai laiku po Varšuvos konferencijos ir lenkų prekybos ministerio Kviatkovskio atsilankymo Prahaj parodąs, jog Čekoslovakija labai gerai supratusi lenkų tikslus atimti iš Čekoslovakijos vadovavimą Mažosios Santarvės Valstybėms.

*Ženevoj priimta svarbi konferencija karo atveju.*

Spaudos žiniomis, Tautų Sąjungos plenumas (susirinkimas) šiomis dienomis priėmė konferencijos projektą dėl suteikimo finansinės pagalbos tai valstybei, T. Sąjungos nariui, kuri netikėtai būtų užpulta. Ši konferencija gali turėti didelės reikšmės karo atveju, ypačingai mažosioms, finansiniu atžvilgiu silpnoms valstybėms, kurioms gali tekti kariauti su didžiąja valstybe. Šiuo atveju T. Sąjunga privalo padėti užpultai valstybei, suteikdama paskolas. Šioj paskolų turėtų dalyvauti proporcingais dalimis visi T. Sąjungos nariai.

*Baisi anglų dirizablio nelaimė.*

Spalio 4 d. anglų milžinas dirizablis R 101 išskrido iš Anglijos į Indiją. Dirizabliu skrido 54 asmens, iš jų daugelis įžymūs anglų vyrai. Naktį dirizablis pateko į audrų ir lietaus zoną. Vėjas pradėjo dirizabli mėti. Dirizablis, lietaus permirktas, pradėjo sunkėti ir žemiau skristi. Spalio 5 d. naktį, apie 2 val., (Prancūzų žemėj) staiga iš dirizablio iššoko ugnies stulpas, užsiliepsnojo visas dirizablis ir krito žemėn. Tuo tarpu, kol dar galutinai dalykas neištirtas, sunku pasakyti tikrą nelaimės priežastį, bet iš išsigelbėjusių pasakojimo ir iš pirmų tyrinėjimų spėjama, kad dirizablis sprogo tuomet, kai jis atsimušęs į žemę. Dirizabliui nukritus, skubiai atvyko žandarų būriai ir ugniagesiai, bet ugnies atmušti negalėjo prieiti prie dirizablio. Kiek vėliau atvyko kareivių su dujokaukėmis ir asbestiniais apdaraais. Jiems pasisekė išgelbėti 7 keleivius. Tuo būdu išgelbėti tik 8 keleiviai. Likusieji 46 asmenys žuvo liepsnose. Iš išgelbėtų du jau mirė. Žuvusiųjų negalima buvo pažinti. Tik ar 3 asmenybė išaiškinta. Visi žuvusieji buvo palaidoti į vieną bendrą kapą, kadangi, kaip minėjome, nebegalima išaiškinti jų asmenybės. Lavonų likučiai karstuose parvežti į Angliją. Tarp žuvusiųjų yra anglų aviacijos ministeris lordas Thomson'as, mjr. Scotas (kuris vadovavo kitam anglų dirizabliui R 100, kada tas anksčiau skrido į Kanadą, ir vadovavo dirizabliui R 34 per jo pirmą kelionę per vandenynus), Indijos aviacijos viršininkas mjr. Bishop, anglų civilinės aviacijos viršininkas Sir Jefton Brancker ir kt.

**Kariuomenės leidiniai.**

„MŪSŲ ŽINYNAS“ XIX t. 67 nr. ir jo priedas „KARDAS“ Nr. 10.

Abu šitie leidiniai, tiek „Mūsų Žinynas“, tiek „Kardas“ ištiesai paskirti spalio 9 dienos įvykiams, būtent, Vilniaus pagrobimas ir kova dėl jo ir savo teisių. Tuo reikalu randame daug naujos, įdomios ir tikrai vertingos medžiagos bei straipsnių. Daugiausia pažymėtini „Mūsų Žinyno“ straipsniai, kurie ir patį šį numerį daro retą ir istoriškai svarbų.

Juozas Urbšys rašo — „Medžiaga Vilniaus ginčo diplomatinei istorijai“. Čia paliesti svarbieji ginčo etapai, pradedant 1918 metais ir baigiant 1920 metais, kai lenkai sulaužė Lietuvos neutralitetą.

Vytautas Steponaitis savo ilgam ir visiškai naujam medžiagos atžvilgiu straipsny — „Vilniaus lietuvių spauda ir josios persekiojimai (1919 — 1928 m.)“ — plačiai atskleidžia, patiekdamas daug ištraukų iš Vilniaus laikraščių, okupuotos Lietuvos vargus, žiaurią ir atkaklią kovą su lenkais ir su jų administracija.

S. Zaskėvičius straipsnyje — „Kelių istorijos teisingumui!“ iškelia mūsų kovas ir kautynes su lenkais dėl Seinų ir smulkiu, stengdamasis teisingai nušviesti, apibūdina įvairias fazes.

„LIGOTUMAS IR MIRTINGUMAS LIETUVOS KARIUOMENĖJ“ 1919—1928 m. Karo Sanitarijos Valdybos leidinys. Kaunas, 1930 metais.

Tai stora didelio formato knyga. Jos turinys — mūsų kariuomenės ligotumo ir mirtingumo statistika ir diagramos. Tai didelis, kapitalistiškas kelerių metų darbas. Visų tų smulkių registracijų ir analizo daviniai labai daug ką mums pasako ir nušviečia. Visa medžiaga tiek rimta ir įdomi, kad daug kam galėtų duoti temų svarbiom studijom ir straipsniams.

Pasirodo, kad apkrečiamosios ligos beveik niekada neprasidėdavo kariuomenėj dėl kariškos įgulos ypatybių, bet beveik visada į kariuomenę patekdavo iš civilinių gyventojų. Venerinės ligos, ypač sifilis, pastaraisiais metais dažniausiai patekdavo į kariuomenę su naujokais.

Mūsų pėstininkuose ir kavalerijoje sirgo ir mirė beveik vienodai ir daugiau, negu artilerijoje ir inžinerijoje. Daugiausia sirgo ir mirė vietinėje kariuomenėje (įstaigose). Apkrečiamomis ir akių ligomis pėstininkuose ir kavalerijoje sirgo daugiau, kaip artilerijoje ir inžinerijoje. Kvėpavimo organų sirgimų palyginti buvo dar daugiau artilerijoje ir kavalerijoje, ne kaip pėstininkuose ir inžinerijoje; maisto virškinamųjų organų ligų buvo daugiau inžinerijoje ir pėstininkuose, negu artilerijoje ir kavalerijoje.

Venerinių ligų inžinerijoje, artilerijoje ir kitų specialistų tarpe buvo, palyginti, daugiau kaip kavalerijoje ir pėstininkuose. Vietinėje kariuomenėje daugiau kaip kitur sirgo anemija, įvairiais maisto organų sutrikimais, neurastenija ir kitomis ligomis.

Kautynėse nukentėjo pirmoje vietoje pėstininkai, toliau eina kavalerija, inžinerija (su aviacija), artilerija; vietinė kariuomenė arba visai nenukentėjo, arba nukentėjo atsitiktinai.

Tuo atžvilgiu ši mediciniška mūsų kariuomenės statistika labai daug iškelia svarbių ir įdomių minčių bei išvadų.

KARO SANITARIJOS RAŠTVEDYBOS TAISYKLĖS Vyr. Št. Spaud. ir šviet. skyr. leidinys. Kaunas 1930 m.

**Nauji leidiniai.**

Dr. A. Smithas BENDROSIS IR NEORGANINĖS CHEMIJOS PAGRINDAI. Dvi dalys. J. Acuko ir M. Veinerio versta iš vokiečių kalbos, iš dr. inž. J. D'Aus'o perdirbtos ir papildytos V laidos. Švietimo min. knygų leidimo komisijos leidiniai. Kaunas, 1930 metų.

Tai dvi didžiulės ir storos knygos — iš viso 728 psl. teksto. Ligi šiol platesnio moksliško tos rūšies vadovėlio nei verstinio nei originalinio lietuvių kalba neturėjome dar. Šią spragą tikrai užkimš kalbamas vadovėlis. Jis bus naudingas ne tik studentams, bet ir tiems, kurie turi reikalo su bendrosios ir neorganinės chemijos dalykais.

„LIETUVOS MOKYKLA“. Tautos ugdymo laikraštis 7—9 nr.

„ŽEMĖS ŪKIS“. Žemės ūkio mokslo žurnalas Žalia-siasis numeris 9 nr.

Šis numeris pravartu kiekvienam ūkininkui įsigyti, nes jis visas išties paskirtas žaliams mūsų ūkio plotams — pievų ir ganyklų reikalams. Čia keliami labai aktualūs žaliųjų plotų klausimai — sutvarkymas, priežiūra ir naudojimas.

„ŽIDINYS“ Literatūros mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo mėnesinis žurnalas. VI metai 8—9 nr.

„VAIRAS“. Mėnesinis kultūros žurnalas II metai 10 nr.

„KULTŪRA“. Mėnesinis iliustruotas mokslo, visuomenės, literatūros populiarus žurnalas 9 nr.

„ATEITIS“. Mėnesinis moksleivių žurnalas 8—9 nr.

## Redokcijos atsakymai.

M. B. „Karys“ vertimų, paprastai, nededa. Tik labai retais atsitikimais.

B. Augustinavičiui. Prašome rašyti iš savo gimnazijos gyvenimo ir atsiųsti gerų galvosūkių. Kurie bus geri įdėsime.

Akiplėšai. Ant abiejų lapo pusių negalima redakcijoms rašyti. Kokio svorio laiškus bei banderoles galima siųsti, yra numatyta pašto tarifuose, kurie beveik kiekviename kalendoriuje yra dedami. Laiškų svoris redakcijai nesvarbu.

A. Kriviui. „Ant Nevėžio krantų“ per daug pesimistinės nuotaikos ir „Šerkšnas“, nors gražus dalykėlis, bet nebenašas. Panašių temų jau buvo „Karys“. Todėl abu netinka. Juokai taip pat netinka.

Petrui Lukštai. „Apie drausmę kariuomenėje“ tema, pati savaime, įdomi ir svarbi, bet netinka rašymo būdas, per daug pamoksliskas. Geriau būtų tą patį parašyti beletristiškai.

A. J. T. „Draugai gimnazistai sportuokim“ netiks, nes silpnai parašytas ir ne visos išvados teisingos. Korespondencijų iš Jūsų gimnazijos gyvenimo lauksime.

Ats. v. p. J. Oželiui-Kazlauskui. Prašome mums pranešti ar ne tas pats esate, kuris panašia pavarde yra tarnavęs ryšių batalione. Jeigu tas pats, tai prašome užteiti į redakciją atsiimti savo paliktas fotografijas. Eilės „Vilniau!“ ir „O mano gimtinė!“ silpnos. Netinka.

J. V. „Karžygių laidotuvės“, Taubino „Kareivio sumanymas“, Pašto karvelio „Kaip eilinis Kirpa Jurgis papuolė daboklėn“, V. Damijonaičio „A verta vengti karo tarnybos?“ S. P. „Draugai į darbą!“ Ka Debio „Praeitį prisiminus“ netinka.

J. Aukštikalniui. Už idėją „Kario“ 3 nr. Tamstos eilėraštį „Rytojaus pašvaistės“ siuntinėsime „Karij“ nuo š. m. 1 nr. iki pat metų pabaigos. „Poema apie kareiviškus batus“ netinka.

VI. Stankevičiui. Su 4 klasių mokslo cenzu į aspirantų kursų nepriimtu.

J. Šlikui. „Užtaisykim pabūklus“ nedėsime. „Įspūdziai žygiuojant iš Ukmergės į Pabradę“ tiks. Įdėsime. Galvosūkių 38 nr. sprendimas Tamstai įskaitytas.

Mokytojui. Tokie kursai yra vyriausiojo štabo kompetencijos dalykas. Jie numatomi tik ateity. Kitais metais bus tokie pat kariškojo parengimo kursai, kaip jau buvo praėjusiais metais.

## Galvosūkių 40 nr. sprendimas.

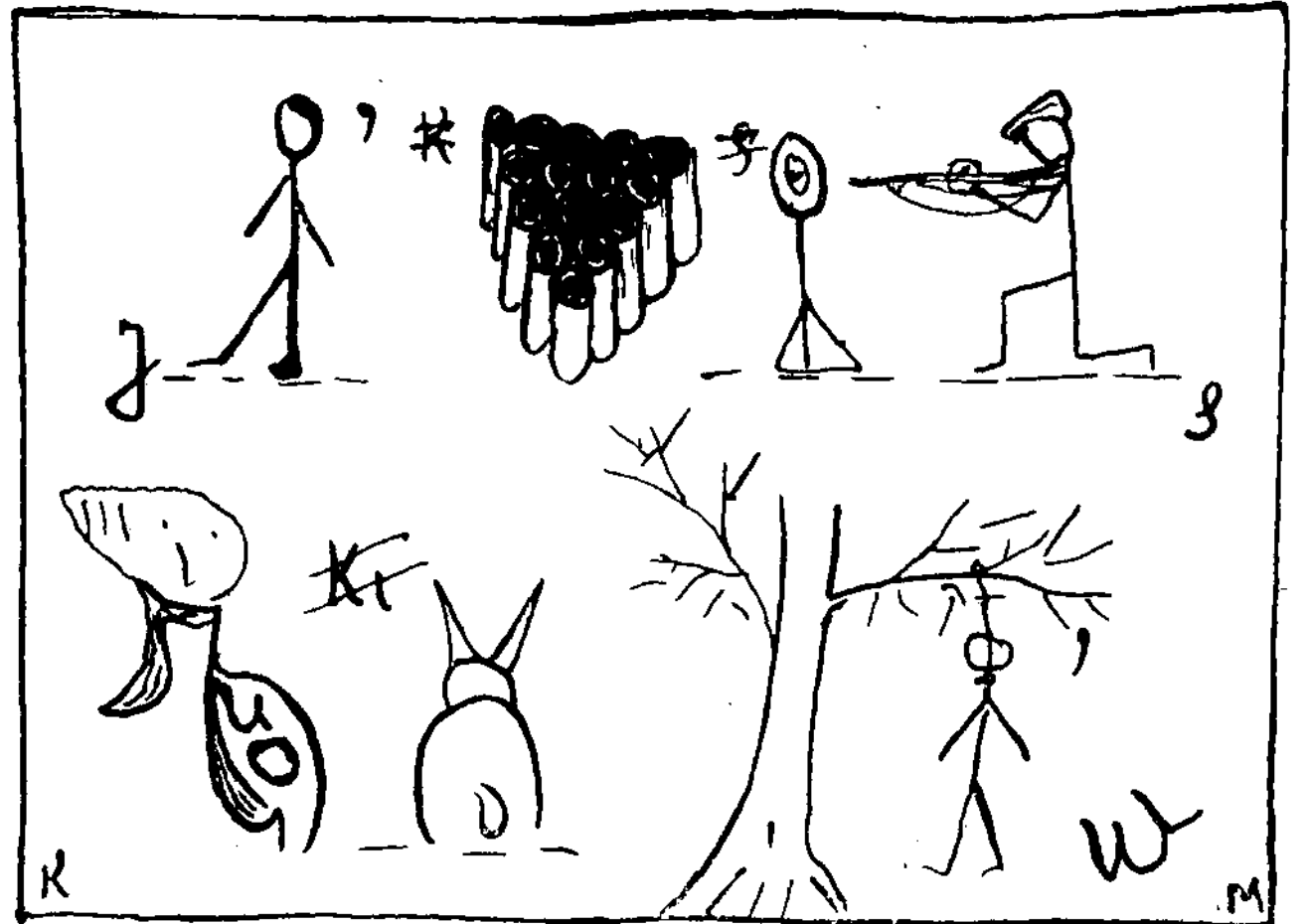
Dėl oro stovio mes gavome „neprilėkį“, o pakeldami taikymo tašką 80 cm. (taikinio klupščiom bei sėdom aukštį) mes nepakeliam kulipkos lėkėną iki tikro jos lėkimo aukščio, šaudant su taikikliu „10“, kuris 950 mtr. atstume turi 1,40 mtr. aukščio. Todėl ir būrininko nurodytas naujas taikymo taškas nieko nepadės, nors jo turėta galvoj ir vidurinis kulipkos išsiskleidimas (63 cm.). *Norint kliudyti taikinį, reikalinga padidinti taikiklį ir taikyti į taikinio apačią.*

Gerai išsprendė šie asmens: 1) kar. v. p. J. Valiulis (KM); 2) j. s. p. A. Bernotas (2 p. p.); 3) P. Budreika (KKDD); 4) Pr. Patašius (KPM); 5) v. p. J. Peteraitis (šarv. rinkt.); 6) J. Šlikas (Kbrt.).

Šio galvosūkių sprendimų gauta labai originalių. Originaliai galvota ir tų, kurie nors ir neteisingai išsprendė. Be to, kai kurių 1919 m. kovų dalyvių, kurie tuomet neturėjo progos iš statutų mokytis ir šaudymo mokslą įgijo tik vien iš praktikos karo lauke, buvę ir teisingų ir įdomių savotiškai galvojant sprendimų.

## Galvosūkių 42 nr.

### Rebusas.



Šitam paveikslėly matome gana primityviškai, bet gudriai sudarytą parašą, kuris buvo rastas iškaltas ant vieno senovės akmens. Kas šį parašą teisingai perskaitys, gaus 2 tašku.

## Kauno m. ir apskr. komendantūros

karo policijos mokyklai **reikalingi liktiniai** jaun. ir vyr. puskarininkiai. Kreiptis asmeniškai į karo policijos mokyklą, Aukštaičių g-vė. Reikalingus dokumentus turėti su savimi.

### Centralinė mechanikos dirbtuvė

## „REBUILDER“

Kaunas, Kanto gt. 17. Telefonas 12-71.

Taiso visokių rūšių skaičiavimo ir rašomąsias mašinėles, perdirba šriftus ir kt. Perka vartotas mašinėles.

Dėl išvažiavimo išduodama ilgesniam laikui

## vartoti kelios rašomosios mašinėlės

Sužinoti: centralin. mech. dirbt. „Rebuilder“ Kanto 17, tel. 12-71

## Šios dienos naujienos.

1. *Esmaitis*. Sakalėlis IV d. 3 leid. IV skyriui 573 psi. Daug iliustracijų. Žymiai paplėstas kalbos mokslo skyrius 9.— lt.
2. *K. Kupčiūnas, J. Kalninis ir J. Trinkūnas*. Skaičiavimo uždaviniai I, II, III ir IV daly. Iliustruoti ir diagramomis sukonkretinti gyvenimiški uždaviniai. Šviet. Ministerijos knygų ir mokslo priem. tikr. Komisijos pripažinti tinkamais vadovėliais.
3. *F. Šileris*. Don Karlos. Vertė P. Vaičiūnas 326 p. „Universito“ leid. . . . . 5.— lt.
4. *Inž. J. Indrūnas*. Mechaniniai Medžiagų Bandymai su priedu. . . . . 5.80 lt.
5. *Louis Bertrand*. Šventasis Augustinas. Vertė J. Keiluotis. „Žinijos“ leid. . . . . 8.— lt.
6. *P. Babickas*. Geltona ir Juoda (Temos suaugusiems) . 2.50 lt.
7. *VI. Suchockis*. Roboto daina. Eilės . . . . . 2.— lt.

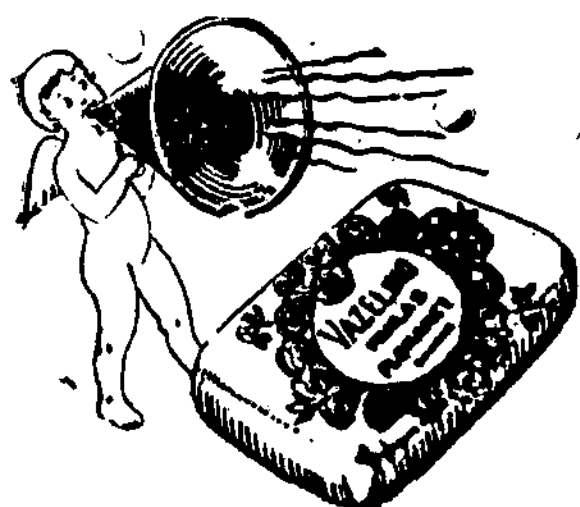
Visos naujienos graičiausiai gaunamos iš

## „SPAUDOS FONDO“

Centre Kaune, Laisvės al. 62. ir skyriuose provincijoj.

## J. Paškauskas,

siuvėjas, Mickevičiaus g-vė 26 nr. priimu užsakymus kariškiems ir civiliškiems rūbams. Darbas atliekamas pagal pasaulinę madą. kainos prielamos. **Duodama išsimokėtina!**



**Kaip  
šilkas  
švelni**

taps Tamstų oda, jei  
vartosite

**vazelino muilą**

tik firmos **Florance, Kaunas.**  
Saugokitės padirbimų!!!

## NAUJOS KNYGOS

*Baironas.* Don Žuanas. „Jo pirmoji meilė ir nuotykių Pirato saloje“. I-IV dalis. Vertė Juozas Virbyla 224 pusl. Kaina lt. 3.50  
*Jurgis Dabrila.* Trijų rašytojų šnektos 96 pusl. Lt. 3.—  
*Georges Duhamel.* Salavino dienoraštis. Romanas iš valdininko gyvenimo. Iš prancūzų kalbos vertė Juozas Urbšys. Viršelis J. Buračo. Lt. 2.50  
Kaleikoro apdaruose Lt. 5.50  
*Kan. Povilas Dogelis.* Kalėjimuose pas Bolševikus. 160 p. Lt. 1.50

Prašome šių knygų reikalauti: „**Vairo**“, B-vės Centraliniam knygyne, Kaunas, Laisvės alėja 48. Telef. 984. Skyriai: Kaune, Šančiuose, Aleksote, Viliampolėj, Žaliakalny: Provincijoj Kalvarijoje, Kretingoje, Alytuje, Rokiškyje, Vilkaviškyje, Ukmergėje Utenoje ir kituose knygynuose.

### RAUDONOJO KRYŽIAUS XVII LOTERIJA Stambiausieji laimėjimai —

2 po 60.000 litų 2 po 20,000 litų  
2 po 10.000 litų ir t. t.

bus išlošti paskutiniame

### 5-os klasės lošime,

kuris bus **1930 m. spalio 23 d.**  
Nepraleiskite progos išmėginti savo laimę.

**Įsigykite laiku bilietus.**

Bilietų kaina: 1/1 Lt. 50,—, 1/2 — Lt. 25,—, 1/4 — Lt. 12,50

Bilietai parduodami: Loterijos Valdyboje, Kaune, Laisvės alėja 35, Pašto įstaigose Kaune ir provincijoje, bankuose ir pas agentus.



### Šalin užsienio tepalas,

Mes, vyrai, eidami per rasą ir purvą, kad negadintų mūsų batų ir nepraleistų vandens, vartojam tik pripažintą geriausią tepalą

„**KAVALIER**“

Mūs vyrai gudrūs, bet ir mes, moterys, ne kvailos. Taip pat valom batukus tik su „**KAVALIER**“.

**Norint turėti pasisekimą gyvenime** reikalinga būtinai mokėti svetimų kalbų. Žmogus, žinąs dvi kalbas, yra dviejų žmonių vertas. Mokykitės svetimų kalbų už akių dėstymo vokiečių institute „Linguaeum“. Yra vokiečių kalbos skyrius lietuviams. Dėsto profesorius E. Maienburgas Berlyno universiteto docentas. Docental laikosi naujų metodų ir yra visuomet kontaktas su klausytojais ir institutu. Į vokiečių, prancūzų skyrius, rusų kalbą mokantiems, priėmimas dar prailginamas. Adresas: „Linguaeum“ (Lehrinstitut für Fremdsprachen). Berlin W. 15 Hohenzollerndamm 2a Nr. Mėnesinis mokestis 8,75 lt. Prospektai ir paaiškinimai dovanai.

Saugi vieta indėlams. Taupymo dėžutės. Visos bankinės operac.

Lietuvos  
Koperacijos Bankas

Kaunas, Laisvės alėja 62.  
(Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

„**Karys**“

Mūsų draugas.

Tad ne tik skaitykit, bet ir  
**platinokit!!!**



Mes turime Lietuvoje aukščiausios kokybės terpentininį tepalą „Gutalin“. Visoje Europoje jis yra geriausias. Dar prieš karą visi jį vartojo. Kas su juo susipažino, tai jau niekad su juo nesiskiria.

Tikruosius  
rusiškus

### bulvinius miltus

galima gauti tik tai firmoj

„**BALTLIT**“

Kaunas, Lukšio g. 17 Telefonas 30—45.



### Geriausias tepalas batams,

kuris suteikia puikų ir patvarų blizgėjimą ir negadina odos.

Cheminis fabrikas „**Mercur**“  
Kaunas, Palangos g-vė 14 nr.

Reikalaukite geriausio tepalo  
„**Geležinis Vilkas**“

Manufaktūros ir šilkų prekybos namai

„**FRU-FRU**“

Kaunas, Laisvės al. 41 nr.

(Kino „Metropolitain“ namuose)

gavo jau naujausios Paryžiaus ir Londono mados medžiagas **ponių ir ponų kostiumams ir paltams.**

Visuomet didelis pasirinkimas  
**šilkų** ir kitokių manufaktūros **prekių.**



Visų svajonė rasti gerus kvėpalus jau išsipildė. Paskutinėmis dienomis parfumerijos fabrikas

### „**STELLA**“ Kaune

išleido aukštos kokybės kvėpalus ir odekolonus pavadindami „Šecherazada 1001 naktis“. Karališkų rūmų grožybės, apie kurias svajojame skaitydami indų legendą 1001 naktis, šiandien jau atsiekiamė vartodami kvėpalus ir odekoloną „Šecherazada 1001 naktis“.

Reikalaukite vaistinėse ir vaistų sandėliuose.

„**STELLA**“ Kaunas.

# **EKONOMINĖ KARIŲ B-VĖ**

**KAUNAS, LAISVĖS ALĖJA 29 Nr.**  
**TELEF. 133.**



Didelis pasirinkimas įvairių rūšių prekių:  
Gastronomija, vietos ir užsienio vynai,  
konjakai ir kiti gėrimai  
Galanterija, kosmetika, popieris ir  
rašomoji medžiaga  
Manufaktūra ir kariška avalynė.

## **Specialus kariškų reikmenų skyrius:**

Revolveriai, šoviniai, parakas, medžioklės reikmenys, kariški diržai, akselbantai, pentinai, kutai kardams, kariškos apikaklės, visų ordinų ir medalių kaspiniai ir t.t.

Pulkų krautuvių urmo sandėlis pristato prekes visoms kariuomenės dalių krautuviams urmo kainomis.

**Prekių užsakymai priimami ir telefonu**

### **Ekonominės Karių B-vės skyriai:**

#### **Šančiuose:**

Juozapavičiaus prosp. 34 nr. Tel. 115

#### **A. Panemunėje:**

Vytauto Didžiojo karininkų kursų flygelis. Tel. 65

**RŪBŲ SIUVYKLA**  
Laisvės alėja 34 nr.  
Telef. 25-36

**FOTOGRAFIJA**  
Laisvės alėja 48 nr.  
Telef. 32-84

**AVALYNĖS  
SIUVYKLA**  
Daukanto g-vė 8 nr.

**KIRPYKLA**  
Laisvės alėja 19 nr.

**KIRPYKLA**  
Šančiuose,  
Juozapavičiaus prosp. 34 nr.

**Kariai! Pirkite prekes tik Ekonominės Karių Bendrovės krautuviuose ir naudokitės tik bendrovės įstaigų patarnavimais.**